

Suomenkielinen laitos

Tiedonantoja ja ilmoituksia

65. vuosikerta
4. helmikuuta 2022

Sisältö

I Päätöslauselmat, suositukset ja lausunnot

PÄÄTÖSLAUSELMAT

Alueiden komitea

Interactio – hybridikokous – AK:n 146. täysistunto, 12.10.2021–14.10.2021

2022/C 61/01	Euroopan alueiden komitean päätöslauselma EU:n vuotuisesta alue- ja kuntabarometristä 2021	1
2022/C 61/02	Euroopan alueiden komitean päätöslauselma COP26-konferenssista ja maailmanlaajuisista ja paikallisista ilmastotoimien alliansseista	5

LAUSUNNOT

Alueiden komitea

Interactio – hybridikokous – AK:n 146. täysistunto, 12.10.2021–14.10.2021

2022/C 61/03	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Lasten oikeuksia koskeva EU:n strategia ja eurooppalainen lapsitakuu”	9
2022/C 61/04	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Paikallis- ja alueviranomaisten asianmukainen osallistuminen kauden 2021–2027 kumppanuussopimusten ja toimenpideohjelmien valmisteluun” .	15
2022/C 61/05	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”EU:n terrorisminvastainen ohjelma: ennakointi, ennaltaehkäisy, suojele ja vastatoimet”	21
2022/C 61/06	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Teollisuus- ja käsiteollisuustuotteiden maantieteellisten merkintöjen suojaaminen Euroopan unionissa”	26
2022/C 61/07	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Uusi kuluttaja-asioiden toimintaohjelma – Kuluttajien selviytymiskyvyn vahvistaminen kestävän elpymisen varmistamiseksi”	30

2022/C 61/08	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Tasa-arvon unioni: hltiq-henkilöiden tasa-arvoa koskeva strategia 2020–2025”	36
--------------	--	----

III *Valmistelevat säädökset*

Alueiden komitea

Interactio – hybridikokous – AK:n 146. täysistunto, 12.10.2021–14.10.2021

2022/C 61/09	Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Eurooppalainen digitaalinen identiteetti”	42
--------------	---	----

I

(Päätöslauselmat, suositukset ja lausunnot)

PÄÄTÖSLAUSELMAT

ALUEIDEN KOMITEA

INTERACTIO – HYBRIDIKOKOUS – AK:N 146. TÄYSISTUNTO, 12.10.2021–14.10.2021

Euroopan alueiden komitean päätöslauselma EU:n vuotuisesta alue- ja kuntabarometristä 2021

(2022/C 61/01)

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA, joka

- ottaa huomioon ”Vuoden 2021 alue- ja kuntabarometri” -raporttinsa, joka pohjautuu osallistavaan, tosiseikkoihin ja näyttöön perustuvaan lähestymistapaan, jossa on mukana monia kumppaneita ja instituutioita,
 - katsoo, että raportin tarkoituksena on pohtia unionin tilan alueellista ja paikallista ulottuvuutta ja esittää EU-, valtio-, alue- ja paikallistason poliittisille päättäjille näyttöä siitä, mitkä ovat tulevan vuoden kiireellisimpiä haasteita, sekä keskeisen tärkeitä suosituksia niiden ratkaisemiseksi,
 - katsoo, että paikallis- ja alueviranomaiset ovat olleet eturintamassa torjumassa pandemiaa mutta myös toteuttamassa ihmisille ja yrityksille suunnattuja tukitoimenpiteitä ja valmistelemassa asteittaista, kestävää elpymistä,
 - katsoo, että vuoden 2020 barometriä koskeva raportti on osoittanut, että covid-19-kriisin monitahoiset vaikutukset olivat – ja ovat edelleen – hyvin epäsymmetrisiä ja vahvasti alueellisia ja että tarvitaan ehdottomasti monivivahteisempi kuva siitä, miten pandemia vaikuttaa paikallis- ja aluetason kehitykseen,
1. korostaa, että covid-19-pandemia ja sen monenlaiset seuraukset ovat olleet merkittävä koetinkivi eurooppalaisen demokratian toiminnalle ja yhteiskuntillemme, erityisesti terveydenhuoltojärjestelmien, selviytymiskyvylle, ja osa näistä ajautuikin romahtamispisteeseen. Komitea korostaa, että vaikutukset ovat olleet epätasaisia eri puolilla unionia: raja- ja kaupunkialueet ovat osoittautuneet haavoittuvammiksi, kun taas maaseutualueet, joilla yleensä on heikommat terveydenhuoltopalvelut, ovat pärjänneet suhteellisesti paremmin. Komitea vaatii enemmän strategista poliittista ennakkointia ja investointeja, jotta Euroopan terveysunionista voi tulla totta, ja korostaa, että alueelliset terveydenhuoltojärjestelmät ovat EU:n selviytymiskyvyn kulmakivi ja ne on otettava osaksi tulevaa järjestelmää, jonka avulla varaudutaan ja reagoidaan terveysuhkiin. Komitea vaatii, myös Euroopan komission vuoden 2022 aluksi lupaaman sisämarkkinoiden hätäapuvälineen taustaa vasten, että kaikissa raja-alueisiin vaikuttavissa kriisitapauksissa otetaan huomioon niiden vaikutukset EU:n työmarkkinoihin ja pyritään laatimaan kestäviä poikkeussääntöjä kaikille rajatyöntekijöille perusteettomien suojelevajoiden välttämiseksi.
 2. korostaa, että pandemia on koetellut myös Euroopan talouksien häiriönsietokykyä. Esetetty luku eli kuuden prosentin pudotus EU:n BKT:ssa jättää piiloon suuret alueelliset erot, jotka johtuvat alueiden joutumisesta erilaisten rajoitusten kohteeksi mutta myös niiden rakenteellisista ominaisuuksista, kuten riskialoilla työskentelevien osuudesta, koulutustasosta, mikroyritysten määrästä tai hallinnon laadusta. Jotta kunnat ja alueet voivat hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla Next Generation EU -välinettä ja keskittyä pitkän aikavälin investointeihin, joilla parannetaan näitä rakenteellisia ominaisuuksia, elpymistoimenpiteiden aikajännettä olisi pidennettävä vuoteen 2024. Lyhyen aikavälin elpymistoimenpiteiden yhteisrahoitusosuuden korotusta olisi jatkettava vuodella, ja eri rahoitusohjelmien ja sääntelytoimenpiteiden välinen johdonmukaisuus olisi varmistettava.

3. korostaa, että samanaikainen tulojen lasku ja menojen nousu aiheuttaa ennennäkemättömiä paineita paikallis- ja alueviranomaisten talousarvioon, mistä seuraa nk. saksivaikutus. Vajeen arvioidaan olleen vuonna 2020 noin 180 miljardia euroa kaikkien EU:n paikallis- ja alueviranomaisten osalta. Tähän sisältyvät 124 miljardin euron menolisäys, joka aiheutuu kansanterveyteen, yritystukeen ja muihin kohteisiin suunnatuista toimenpiteistä, ja 55 miljardin euron tulovähennys, joka johtuu vähentyneestä toiminnasta (ja siten vähentyneistä vero- ja maksutulosta). Mittava kansallisten hallitusten ja EU:n tuki paikallis- ja alueviranomaisten talousarvioon on lieventänyt tätä vaikutusta, mutta helpotus on ollut hyvin epätasainen eri jäsenvaltioissa. Paikallis- ja alueviranomaiset tarvitsevat jatkuvaa tukea vuonna 2021 ja sen jälkeenkin. Julkisen talouden vakaus on siten myös kärsinyt, niin kuin laajemmin myös finanssipoliittinen autonomia, ja tämä voi vaikuttaa julkisten palvelujen tehokkaaseen tarjoamiseen. EU:n talouden ohjausjärjestelmän tarkistuksessa – jossa ei tällä hetkellä tehdä riittävää eroa juoksevien menojen ja pitkäaikaisten tai kestävyysajattelun mukaisten investointimenojen välille – on otettava paremmin huomioon paikallis- ja alueviranomaisten tarpeet. Ennen kaikkea on otettava käyttöön kestäviä julkisia investointeja koskeva kultainen sääntö ja jätettävä julkiset nettoinvestoinnit vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisten alijäämälaskelmien ulkopuolelle.
4. toistaa, että paikallis- ja alueviranomaiset on otettava mukaan elpymis- ja palautumistukivälineen ja erityisesti sen tärkeimpien käytännön työkalujen eli kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien arviointiin ja täytäntöönpanoon. Osallistuminen on jäänyt vähäiseksi, kuten ensimmäisessä barometrissä pelättiin: vain hyvin harvat jäsenvaltiot ovat maininneet paikallis- ja alueviranomaisten osallistumisen kuulemisprosessiin tai kuvanneet systemaattisesti paikallis- ja alueviranomaisten roolia kullakin politiikanalalla. Osallistumisen vähyys on huolestuttavaa, sillä paikallis- ja alueviranomaiset ovat keskeisiä julkisten investointien tekijöitä ja nimenomaan elpymis- ja palautumistukivälineen tavoitteet ovat paikallis- ja alueviranomaisille erityisen tärkeitä toimivallanjaon mukaisesti. Komitea toteaa, että tapa, jolla kansalliset elpymis- ja palautumissuunnitelmat on laadittu ja jolla paikallis- ja alueviranomaiset on otettu mukaan suunnitelmien laatimiseen, ei suosi elpymissuunnitelmiin sitoutumista. Monet maakohtaiset suositukset ovat jääneet noudattamatta, koska paikallis- ja alueviranomaisten sitoutuminen ja osallistuminen EU-ohjausjaksoon ei ole ollut riittävää.
5. korostaa, että kansalliset elpymis- ja palautumissuunnitelmat tarjoavat myös ratkaisevan mahdollisuuden edistää vihreää elpymistä. Yli puolet vihreän kehityksen ohjelman keskeisistä aihealueista on sisällytetty kokonaisuudessaan viimeaikaisessa AK:n tutkimuksessa tarkasteltuihin kansallisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin, ja vihreään siirtymään käytetään keskimäärin 41 prosenttia kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien määrärahoista. EU:n kansalaisista 75 prosenttia asuu kaupunkialueilla (missä tuotetaan suurin osa kasvihuonekaasupäästöistä). Toimintaan sitoutuneiden paikallis- ja alueviranomaisten määrä kasvaa nopeasti, ja ne ovatkin ilmastotoimien eturintamassa. Paikallis- ja alueviranomaisia on siksi pidettävä täysivaltaisina kumppaneina vihreän kehityksen ohjelman mukaisten aloitteiden kehittämisessä ja täytäntöönpanossa, erityisesti sellaisilla toiminta-aloilla kuin rakennusten kunnostaminen, kestävä liikkuvuus ja kaupunkien viherryttäminen. Niillä ovat myös erityisen hyvät asemat varmistaa, että elpymisvaroja käytetään johdonmukaisesti ERI-rahastojen (mukaan luettuina koheesio-rahasto ja EAKR) kanssa.
6. korostaa, että ilmastomuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen sekä ympäristön suojeleminen ja ennallistaminen ovat keskeisiä osatekijöitä selviytymiskykyisempien ja kestävien yhteiskuntien ja talouksien rakentamisessa. Aivan kuten covid-19-pandemiankin vaikutukset, ilmastomuutoksen ja ympäristön tilan heikkenemisen vaikutukset vaihtelevat suuresti eri Euroopan alueilla niiden maantieteellisten, taloudellisten ja sosiaalisten erityispiirteiden mukaan. Komitea toistaa, että tehokkaat ilmasto- ja ympäristötoimet edellyttävät monitasoisen hallinnon soveltamista kaikkialla, ja kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita ottamaan valtiotasoa alemmat tasot kaikilta osin mukaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelman mukaisiin toimiin. Komitea korostaa, että ilmastomuutos ja biodiversiteetti ovat globaaleja haasteita ja että vuosi 2021 on ratkaiseva yhteisten maailmanlaajuisten ilmastotoimien edistämiseksi ja virallisen tunnustuksen antamiseksi paikallis- ja alueviranomaisten panokselle ennen kaikkea UNFCCC:n COP26-kokouksen ja biologista monimuotoisuutta koskevan YK:n yleissopimuksen 15. osapuolikonferenssin kautta. AK pyrkii työskentelemään Euroopan komission, UNDRR:n ja yhteisen tutkimuskeskuksen kanssa alueellisen selviytymis- ja palautumiskykyfoorumin perustamiseksi. Foorumin tarkoituksena on auttaa paikallis- ja alueviranomaisia vahvistamaan valmiuksiaan kestää tulevia kriisejä esimerkiksi luonnonkatastrofien, ilmastomuutoksen tai terveysuhkien alalla keräämällä tietoa ja parhaita käytänteitä.
7. pitää valitettavana, että työttömyysaste nousi vuonna 2020 useimmilla EU:n NUTS 2 -alueilla ja että tämä heikennys koskee erityisesti nuoria tilanteen parannuttua useiden peräkkäisten vuosien ajan. Jotta kukaan ei jäisi jälkeen, kun työ- ja arkielämän ja matkustuksen ”uusi normaali” alkaa, tarvitaan vakavaa keskustelua taloudellisesta, sosiaalisesta ja alueellisesta yhteenkuuluvuudesta sekä yhteenkuuluvuudesta EU:n yleisenä arvona. Porton sosiaalialan huippukokouksessa ja sitä seuraavassa Porton sosiaalisessa sitoumuksessa on valmistettava tietä EU:n sosiaalisen ulottuvuuden vahvistamiselle, ja on tehtävä kaikki mahdollinen siinä vuodeksi 2030 asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Olisi kehitettävä erityistoimenpiteitä riskiryhmiä varten. Esimerkiksi kaikilla nuorilla pitäisi olla mahdollisuus osallistua Erasmus+-ohjelmaan, ja jokaisen nuoren eurooppalaisen olisi saatava kaikissa jäsenvaltioissa tunnustettu ”ammattipätevyden ja osaamisen vähimmäistason takuu”.

8. korostaa "uuden normaalin" hyviä puolia, sillä pandemia on myös nopeuttanut digitaalista siirtymää. Useimmissa EU:n jäsenvaltioissa on kuitenkin merkittävä kuilu kaupunkien ja maaseudun välillä, kun ajatellaan infrastruktuuria sekä internetin ja sähköisten viranomaispalvelujen käyttöä, ja teknologiateollisuus on keskittynyt voimakkaasti tietyille EU:n alueille. Tämä digitaalinen kuilu on kurottava umpeen kokonaisvaltaisilla strategioilla, joihin osallistuvat kaikki hallintotasot, jotta elpyminen voi olla kestävä. Pandemia on osoittanut digitaalisten yhteyksien tärkeyden ja digitaalisen yhteenkuuluvuuden tarpeen. Digitaalisen yhteenkuuluvuuden käsite olisi rinnastettava taloudelliseen, sosiaaliseen ja alueelliseen yhteenkuuluvuuteen. Sen takia on keskeisen tärkeää luoda luotettavat ja kattavat tiedot alue- ja paikallistasolla vuoden 2030 digitaaliseen kompassiin sisältyvien digitaalisten tavoitteiden toteuttamiseksi valtiotasoa alemmilla tasoilla, niin että otetaan huomioon paikallis- ja alueviranomaisten rooli digitaalisessa siirtymässä. Nämä sitovat digitaaliset tavoitteet olisi otettava huomioon Euroopan komission kertomuksessa maaseutualueita koskevan pitkän aikavälin vision täytäntöönpanosta.
9. kannattaa paikallis- ja alueviranomaisten roolin kasvattamista pakolaisten ja muuttajien kotouttamisessa. Globaaleihin muuttoliike- ja kotouttamishaasteisiin on vastattava paikallistasolla, ja monilla paikallis- ja alueviranomaisilla onkin aktiivinen rooli pakolaisten ja muuttajien vastaanottamisessa ja kotouttamisessa tarjoamalla heidän tarpeisiinsa vastaamisen kannalta elintärkeää kaupunki-infrastruktuuria ja palveluita, joihin kuuluvat muun muassa kohtuuhintainen ja sosiaalinen asuntotarjonta, laadukas koulutus ja terveydenhuolto-palvelut. Muuttajien vastaanottamis- ja kotouttamispolitiikka onkin laadittava soveltaen alhaalta ylöspäin suuntautuvaa lähestymistapaa ja kuullen paikallis- ja alueviranomaisia, jotta voidaan varmistaa, että politiikka ei ole irrallaan vastaanottavien yhteisöjen todellisuudesta. Lisäksi on helpotettava paikallis- ja alueviranomaisten mahdollisuuksia saada tukirahoitusta, ja EU:n sisäisten siirtojen järjestelmään osallistuvien tai omia kotouttamishankkeitaan kehittelevien kuntien olisi voitava saada suoraa rahoitusta.
10. panee huolestuneena merkille, että Yhdistyneen kuningaskunnan ja EU:n kauppayhteistyösopimukseen perustuva suhde on alueellisesta näkökulmasta pinnallinen. AK on valmis edistämään alueellisen yhteistyön kehittämistä myönteiseen suuntaan Yhdistyneen kuningaskunnan paikallis- ja alueviranomaisten kanssa käyttäen uusia toimintamahdollisuuksia, jotka eivät perustu ainoastaan kauppa- ja yhteistyösopimuksen institutionaalisiin puitteisiin. Sitä varten voitaisiin käynnistää useita konkreettisia aloitteita: esimerkiksi muuttaa eurooppalaisista alueellisen yhteistyön yhtymistä (EAYY) annettua asetusta niin, että EAYY:itä olisi helpompaa perustaa Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa, tai tukea kohdennetusti julkisten laitosten hallinnollisia valmiuksia osallistua yhteistyöhankkeisiin Yhdistynyttä kuningaskuntaa edustavien kumppaneiden kanssa. Lisäksi on tärkeää seurata paikallis- ja alueviranomaisten osallistumista brexit-mukautusvarauksen täytäntöönpanoon, sillä se osoittaa, korjataanko Yhdistyneen kuningaskunnan EU-eron alueellisia vaikutuksia.
11. korostaa, että – kaikkien aikojen ensimmäisen, yli miljoonan valtiotasoa alemman tason vaaleilla valitun politiikan keskuudessa AK:n puolesta tehdyn kyselytutkimuksen mukaan – lähes kaksi kolmasosaa paikallispoliitikoista (64 %) kokee, että alueilla, kaupungeilla ja kunnilla ei ole riittävästi vaikutusvaltaa EU:n päätöksentekoon. Euroopasta voi näin tulla covid-19-kriisin jälkeen demokraattisesti ja myös ympäristön kannalta kestävämpi, jos se tunnustaa virallisesti toissijaisuusperiaatteen aktiivisen toteuttamisen merkityksen ja soveltaa sitä käytännössä varmistaen näin, että toimet toteutetaan kansalaisille eniten lisäarvoa tuottavalla tasolla ja että päätöksentekoprosessit ovat koordinoituja ja tehokkaita.
12. korostaa, että Euroopan tulevaisuutta käsittelevä konferenssi tarjoaa tilaisuuden tukea eurooppalaista demokratiaa. Kunnat ja alueet ovat keskeisiä toimijoita sellaisen osallistavan ja keskustelevan demokratian täytäntöönpanossa ja kehittämisessä, joka täydentää ja vahvistaa edustuksellista demokratiaa. Niillä on siten elintärkeä merkitys demokraattiseen päätöksentekoon kohdistuvan kansalaisten luottamuksen lisäämisessä. Komitea kehottaakin EU:n toimielimiä hyödyntämään konferenssia tilaisuutena toteuttaa innovatiivisia kokeiluja (kuten vuorovaikutteinen monikielinen digitaalinen alusta ja kansalaispaneelit), joista voitaisiin tehdä EU:n päätöksentekoprosessien pysyviä osatekijöitä, ja perehtymään paremmin paikallis- ja alueviranomaisten tarpeisiin, samalla kun pohditaan perussopimukseen tehtävien muutosten tarvetta.
13. korostaa, että alueiden kehitys riippuu suuresti niiden fyysisten yhteyksien laadusta. Tässä yhteydessä on edistettävä rautateitä keskeisenä tekijänä etsittäessä ratkaisuja syrjäisten ja vähemmän kehittyneiden alueiden heikkoihin julkisen liikenteen yhteyksiin. Komitea korostaa tarvetta syventää yhteyttä ympäristöystävällisten, innovatiivisten ja turvallisten liikennemuotojen välillä. Komitea myöntää, että alueellisilla lentoasemilla on tärkeä asema EU:n alueellisen yhteenkuuluvuuden varmistamisessa harvaan asuttujen, syrjäisten ja vähemmän kehittyneiden alueiden kanssa. Komitea korostaa, että koska maailmanlaajuiset haasteet voidaan voittaa vain yhteistyöllä, EU:n alueiden ja kuntien on toimittava samaan aikaan EU:ssa ja sen ulkopuolella.
14. näkee suuria mahdollisuuksia siinä, että EU:n miljoona alue- ja paikallistasolla valittua politiikkaa tuo oman panoksensa eurooppalaiseen demokratiaan, ja toteaa tuoreimman kyselytutkimuksen perusteella, että valtaosa näistä poliitikoista on sitä mieltä, että heidän suurempi osallisuutensa parantaisi demokratian toimivuutta EU:ssa.

15. antaa puheenjohtajansa tehtäväksi välittää vuoden 2021 alue- ja kuntabarometri ja käsillä oleva päätöslauselma Euroopan parlamentin puhemiehelle, Euroopan komission puheenjohtajalle ja Eurooppa-neuvoston puheenjohtajalle sekä EU:n 27 jäsenvaltion valtionpäämiehille. Lisäksi komitea kehottaa Euroopan alueellisilla ja paikallisilla vaaleilla valittuja poliittisia päättäjiä jakamaan raporttia kansalaisille ja paikallisille tiedotusvälineille.

Bryssel 13. lokakuuta 2021.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean päätöslauselma COP26-konferenssista ja maailmanlaajuisista ja paikallisista ilmastotoimien alliansseista

(2022/C 61/02)

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

1. on syvästi huolissaan hallitustenvälisen ilmastomuutospaneelin (IPCC) viimeisimmässä raportissa *Climate Change 2021 – The Physical Science Basis* ⁽¹⁾ esitetyistä havainnoista, jotka vahvistavat tarpeen ottaa kiireesti käyttöön tehokkaita ja kattavia strategioita, jotta voidaan saavuttaa Pariisin sopimuksen tavoite rajoittaa maapallon lämpeneminen selvästi alle kahteen ja mieluiten 1,5 celsiusasteeseen esiteolliseen tasoon verrattuna, torjua ilmastomuutosta sekä hillitä ilmastomuuttumista ja sopeutua siihen.
2. korostaa sitä, että paikallis- ja alueviranomaiset panevat täytäntöön 70 prosenttia ilmastomuutoksen hillitsemistoinenpiteistä, 90 prosenttia ilmastomuutokseen sopeutumiseen tähtäävistä toimintapolitiikoista ja 65 prosenttia kestävän kehityksen tavoitteista ja että niiden vastuulla on kolmannes julkisesta varainkäytöstä ja kaksi kolmannesta julkisista investoinneista EU:ssa. Näin ollen ne ovat etulinjassa puuttuessaan ilmastomuutoksen vaikutuksiin paikallis- ja aluetasolla ja parantaessaan alueidensa kykyä selviytyä ilmastohaasteista.
3. muistuttaa, että Pariisin sopimuksessa tunnustetaan monitasoisen hallinnon merkitys ilmastopolitiikassa sekä tarve tehdä yhteistyötä alueiden, kaupunkien ja valtiosta riippumattomien toimijoiden kanssa. Komitea kehottaa toteuttamaan tämän periaatteen käytännössä kaikilla hallinnon tasoilla, jotta voidaan kehittää yhteisvaikutuksia ja kuroa umpeen olemassa olevia eroja kansallisten, alueellisten ja paikallisten ilmastomuutospolitiikkojen välillä. Komitea korostaa, että paikallis- ja alueviranomaiset ovat saaneet ääntään paremmin kuuluville ilmastomuutokseen liittyvissä kansainvälisissä neuvotteluissa ja aloitteissa, ja suhtautuu myönteisesti paikallis- ja alueviranomaisten verkostojen käynnistämiin aloitteisiin ja niiden panokseen UNFCCC:n valtiosta riippumattomien toimijoiden ilmastotoiminnan verkkoalustalla (NAZCA). Komitea korostaa paikallishallinnon ja kunnallisviranomaisten ratkaisevaa roolia näiden vaatimusten saattamisessa yhteen maailmanlaajuisesti ja ilmastomuutoksen torjuntaan halukkaiden valtiotasoa alempien hallintotasojen maailmanlaajuisen verkoston jatkuvassa vahvistamisessa.
4. katsoo, että paikallis- ja alueviranomaisten (jotka ovat kansalaisia lähimpänä olevia hallintotahoja) kaltaisten poliittisesti merkittävien, demokraattisesti valittujen valtiovallasta riippumattomien toimijoiden osallistuminen maailmanlaajuisen ilmastohallintojärjestelmään on keskeinen edellytys maailmanlaajuisen ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi, ja sen vuoksi on erittäin tärkeää, että ilmastomuutosta koskevan YK:n puitesopimuksen (UNFCCC) sääntelypuitteissa otetaan huomioon tällainen alhaalta ylöspäin suuntautuva hallinnon malli tunnustamalla virallisesti sen rooli päätöksentekoprosessissa.
5. korostaa AK:n keskeistä roolia yli miljoonan paikallis- ja aluetason päättäjän ja verkostojen verkoston institutionaalisenä edustajana. Komitea katsoo, että tätä ainutlaatuista asemaa olisi hyödynnettävä, jotta AK voi vahvistaa rooliaan maailmanlaajuisessa ilmastohallinnossa. Komitea kehottaakin UNFCCC-kumppaneita laatimaan Euroopan kuntien ja alueiden virallisena edustajana olevan Euroopan alueiden komitean kanssa yhteisymmärryspöytäkirjan, jossa keskitytään erityisesti ilmastomuutoksen hillitsemiseen ja siihen sopeutumiseen aloilla, joilla paikallis- ja alueviranomaiset ovat jo vahvasti hallinnoinnissa mukana. Tällaisia aloja ovat esimerkiksi energian toimitus ja kysyntä, liikkuvuus ja liikenne, maatalous, jätehuolto, kaupunkisuunnittelu ja rakentaminen sekä tulvanhallinta.
6. korostaa, että alueiden ja kuntien nykyisillä toimilla ja sitoumuksilla pitäisi olla merkittävä asema valmisteltaessa Glasgow'ssa pidettävää UNFCCC:n COP26-konferenssia, ja niitä olisi tehtävä virallisesti tunnetuksi konferenssissa. Komitea kehottaaakin UNFCCC:tä tekemään yhteistyötä AK:n ja muiden asiaankuuluvien paikallishallinnon ja kunnallisviranomaisten (LGMA) edustajien kanssa valtiotasoa alempien hallintotasojen panoksen (toisin sanoen alueellisesti ja paikallisesti määriteltyjen panosten) tunnustamiseksi virallisesti, jotta voidaan tunnustaa virallisesti kaupunkien, paikallishallinnon ja alueiden kaikkialla maailmassa toteuttamat kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistoimet sekä seurata niitä ja kannustaa niihin ottamalla esimerkiksi Edinburghin julistuksen biologisesta monimuotoisuudesta.
7. kehottaa COP26-konferenssin puheenjohtajanaan toimivaa Yhdistynyttä kuningaskuntaa varmistamaan, että suunnitellut covid-19-terveystoimenpiteet antavat valtiosta riippumattomille toimijoille mahdollisuuden osallistua aktiivisesti COP26-konferenssin työskentelyyn Glasgow'ssa. Komitea kehottaaakin Euroopan komissiota varmistamaan AK:n valtuuskunnan riittävän osallistumisen ja panoksen osana COP26-konferenssiin osallistuvaa EU:n valtuuskuntaa. Komitea vahvistaa olevansa edelleen sitoutunut yhteistyöhön Euroopan parlamentin valtuuskunnan kanssa.

⁽¹⁾ Raportti on saatavilla osoitteessa https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/downloads/report/IPCC_AR6_WGI_Full_Report.pdf.

8. painottaa, että Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitetta tehdä Euroopasta ensimmäinen ilmastoneutraali maanosa vuoteen 2050 mennessä toteutetaan unionin sisällä sisällyttämällä kestävyyskriteerit kaikkiin EU:n politiikkoihin ja näyttämällä näin esimerkkiä maailmanlaajuisella tasolla. Komitea korostaa, että Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja paikallisia ja alueellisia vihreän kehityksen ohjelmia koskevien aloitteiden olisi oltava välineitä, joiden avulla saavutetaan Pariisin sopimuksen tavoitteet ja pannaan kaikilta osin täytäntöön YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelma ja kestävä kehityksen tavoitteet. Lisäksi EU antaa sillä kunnianhimoisen panoksen vuoden 2020 jälkeiseen maailmanlaajuiseen biodiversiteettikehykseen, josta päätetään biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen COP15-konferenssissa⁽²⁾. Tavoiteltaessa ilmastoneutraaliutta Euroopan vihreän kehityksen ohjelman olisi oltava samaan aikaan myös taloudellisesti toteuttamiskelpoinen eikä se saisi aiheuttaa kuluttajille ja yrityksille suuria rasitteita ja kustannuksia.

9. uskoo vakaasti, että UNFCCC:n COP26-konferenssi tarjoaa tilaisuuden katsoa eteenpäin ja valmistella maaperää kunnianhimoiselle maailmanlaajuiselle Agenda 2050 -ohjelmalle niin, että kestävä kehityksen tavoitteisiin perustuvaa lähestymistapaa täydennetään Pariisin sopimuksella. Koska Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa otetaan jo huomioon systemiset yhteydet moniin asiaankuuluviin politiikanaloihin, se voi – mikäli se pannaan täytäntöön asianmukaisesti – inspiroida ja motivoida maailmanlaajuiseen vihreän kehityksen ohjelmaan.

10. kehottaa UNFCCC:n sopimusosapuolia sisällyttämään maailmanlaajuisista tilannekatsausta koskeviin sääntöihin osapuolia koskevan velvoitteen kuulla paikallis- ja alueviranomaisia ja ottaa nämä mukaan panosten laatimisvaiheessa. Komitea kehottaa erityisesti osapuolia ottamaan valtiotasoa alemman tason mukaan kansallisesti määriteltyjen panostensa tarkistamiseen ennen COP-kokouksia käynnistämällä jäsennellyn kansallisen vuoropuhelun.

11. pitää tärkeänä, että EU johtaa maailmanlaajuisia neuvotteluja kunnianhimoisella ja osallistavalla ilmastopolitiikallaan, ja toteaa siksi, että eurooppalainen ilmastolaki on kiistaton signaali ja sitoumus, joka asettaa Euroopan unionin ilmastotoimien eturintamaan. Komitea katsoo tässä yhteydessä myös, että ilmastotavoitteiden ei pidä vieraannuttaa kansalaisia entisestään rasittamalla kotitalouksien budjetteja, joihin covid-19-pandemia on monissa tapauksissa vaikuttanut suuresti. Kunnianhimoisten poliittisten pakettien kustannukset eivät saisi jäädä kansalaisten ja pienyritysten maksettaviksi.

12. korostaa tässä yhteydessä, että monet Euroopan alueet olivat julistaneet ilmastohätätilan ennen kuin Euroopan parlamentti ilmoitti ilmastohätätilasta ja että ne ovat jo ottaneet käyttöön omia kunnianhimoisia ilmastolakejaan. Komitea katsookin, että niiden asiantuntemuksen olisi oltava näkyvämmiin esillä globaalissa ilmastodiplomatiassa.

13. kehottaa nopeuttamaan EU:n ilmastomuutokseen sopeutumista koskevan mission ja ilmastoneutraaleja ja älykkäitä kaupunkeja koskevan mission sekä muiden asiaankuuluvien missioiden, kuten maaperää, terveyttä ja valtameriä koskevien missioiden, mukauttamista ja täytäntöönpanoa sen jälkeen, kun ne on vahvistettu. Komitea kehottaa paikallis- ja alueviranomaisia laatimaan omat ilmastomuutokseen sopeutumista ja sen hillitsemistä koskevat strategiansa paikallisyhteisöjen ja luontotyyppien suojelun ja selviytymiskyvyn parantamiseksi⁽³⁾.

14. kannattaa täysin EU:n ilmastokehityksen kunnianhimoisia tavoitteita ja kehottaa toteuttamaan konkreettisia toimia näiden tavoitteiden tukemiseksi sekä varmistamaan, ettei yhtäkään aluetta tai kansalaista jätetä jälkeen. Hiilialueisiin, hiili-intensiivisiin alueisiin, muita vähemmän kehittyneisiin alueisiin ja saariin on kiinnitettävä erityistä huomiota, ja niille varattavaa tukea on lisättävä.

15. suhtautuu myönteisesti Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin käynnistämiseen ja kehottaa ottamaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelman keskeiseksi aiheeksi, sillä ilmastomuutos, oikeudenmukainen siirtymä ja kestävä kehitys vaikuttavat suoraan talouteen, kansanterveyteen ja EU:n kansalaisten hyvinvointiin. Komitea katsoo, että tässä yhteydessä eurooppalaisella ilmastosopimuksella voi olla ratkaiseva rooli ja siitä voi tulla hyvä käytäntö, jota voidaan toistaa maailmanlaajuisesti.

16. on valmis järjestämään yhdessä Euroopan komission, Euroopan parlamentin ja muiden asiaankuuluvien organisaatioiden kanssa kansalaisvuoropuheluita ja teemapäivän paikallisista ilmastotoimista tuodakseen esiin Euroopan vihreän kehityksen ohjelman lisäarvoa sekä esitelläkseen erilaisia paikallisia aloitteita. Samalla AK toistaa jäsenilleen esittämänsä kehotuksen näyttää esimerkkiä ja edistää paikallisia ja alueellisia COP-kokouksia.

17. kehottaa kaikkia UNFCCC:n osapuolia yhteistyössä valtiotasoa alemmien hallintotasojen ja valtiosta riippumattomien toimijoiden kanssa osallistumaan rakentavasti COP26-konferenssiin johtavaan prosessiin muun muassa tukemalla paikallisia neuvoa-antavia elimiä, kansalaiskokouksia, paikallisia ja alueellisia COP-kokouksia sekä puolivirallisia instituutioita, kuten paikallisia ja alueellisia nuorisoneuvostoja ja -parlamentteja.

⁽²⁾ Biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen osapuolten 15. konferenssi.

⁽³⁾ COR-2021-01903, AK:n lausunto aiheesta ”Ilmastokestävä Eurooppa – Uusi EU:n strategia ilmastomuutokseen sopeutumiseksi”.

18. painottaa, että on tärkeää tehdä tutkimusta ja kerätä tietoja ilmaston ennakoituista vaihteluista eri alueilla sekä laatia ilmastomallinnuksia ja ilmastovaikutusten arviointeja näyttöön perustuvien ja myös teknologianeutraaliuden periaatetta noudattavien ilmastopolitiikkojen kehittämiseksi. Komitea katsoo, että alueiden välistä yhteistyötä on tehostettava heikoimmassa asemassa olevien alueiden ja väestöryhmien auttamiseksi ja suojelemiseksi.

19. kannattaa paikallisten ilmastomuutosta käsittelevien tieteellisten foorumien (joita on jo olemassa eri alueilla ja jotka toimivat "paikallisen IPCC:n" roolissa) kehittämistä ja niiden integroimista tietojenvaihtoverkostoihin, jotta voidaan edistää yhteistyötä tutkijoiden kanssa ja tukea paikallisten luottamushenkilöiden päätöksentekoa.

20. korostaa, että lukuisten kaupunkien ja alueiden toteuttamista kunnianhimoisista toimista huolimatta monet niistä eivät vielä tiedä nykyistä tai aiempaa kasvihuonekaasupäästötasoaan, eikä niillä ole käytettävissään analyysejä haavoittuvuudesta ilmastomuutokselle, minkä vuoksi niiden on vaikea hahmottaa määrällisesti tarvittavia toimia ja vertailla niitä. Komitea kehottaa Euroopan komissiota hyödyntämään kaikilta osin paikallisia ja alueellisia energiavirastoja, yhteistä tutkimuskeskusta (JRC) ja Euroopan ympäristökeskusta (EEA) ja tukemaan näin – kansallisia kasvihuonekaasuinventaarioita laativien kansallisten viranomaisten kanssa koordinoitujen – paikallis- ja alueviranomaisia niiden päästöjen arvioinnissa ja raportoinnissa, analyyseissä ilmastomuutoksen keskeisistä vaikutuksista niiden alueeseen sekä sellaisten ilmastotoimintasuunnitelmien laadinnassa, joihin sisältyy sitoumuksia paikallis- ja aluetasolla, kuten liittyminen kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopöytäkirjaan, ja tunnustamaan niiden toimet tarjoamalla EU:n varoja.

21. suhtautuu myönteisesti työhön, jota UNFCCC on tehnyt uusiutuvan energian käyttöönoton alalla, sillä se on edellytys ilmastonsuojelun onnistumiselle. Komitea katsoo, että uusiutuvan energian laajamittainen käyttöönotto lähitulevaisuudessa edellyttää kunnianhimoisia kehitystavoitteita ja -toimenpiteitä sekä laajamittaista ja hajautettua infrastruktuurisuunnittelua.

22. kehottaa Euroopan komissiota tutkimaan yhteistyössä AK:n kanssa, miten alueelliset ilmastotoimintasuunnitelmat voisivat toimia alueellisesti ja paikallisesti määriteltynä panoksina, joiden kautta paikallistaso osallistuisi Pariisin ilmastopöytäkirjaan ja jotka tunnustettaisiin virallisesti kansallisesti määriteltynä panosten täydennykseksi. Tällöin on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, ettei tämä johda kaksinkertaiseen tilinpitoon. Heti alkuun alueellisesti ja paikallisesti määritellyt panokset olisi otettava erottamattomaksi osaksi kansallisia energia- ja ilmastosuunnitelmia tarkistamalla energiaunionin hallinnosta annettua asetusta.

23. kannattaa sitä varten maailmanlaajuisen kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopöytäkirjan yhteistä raportointikehyshä askeleena kohti paikallisten ja alueellisten toimien vertailtavuutta ja pyytää Euroopan komissiota tukemaan ja laajentamaan vielä enemmän kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopöytäkirjan kaltaisia aloitteita sekä EU:ssa että sen ulkopuolella.

24. katsoo, että ilmastotoimien paikallista täytäntöönpanoa on täydennettävä ja rikastutettava tietojenvaihdolla, vertaisoppimisella ja alueiden monimuotoisuuden huomioon ottamisella. Paikallisten ja alueellisten toimijoiden verkostot ja yhteenliittymät ovat olennaisen tärkeitä tietämyksen lisäämiseksi alueellisella, valtiollisella ja globaalilla tasolla.

25. aikoo vahvistaa entisestään yhteistyötään paikallis- ja alueviranomaisia edustavien maailmanlaajuisen, eurooppalaisten ja kansallisten järjestöjen, alueiden ja kuntien sidosryhmäyhteisöjen, kansallisten parlamenttien sekä muiden toimijoiden kanssa.

26. arvostaa toimielinten välistä yhteistyötä ja synergiavaikutusten lisäämistä esimerkiksi seuraavien kumppanitahojensa kanssa: alueparlamenttien kanssa lainsäädäntävaltaa käyttävien Euroopan alue-edustajien konferenssin (CALRE), eräiden lainsäädäntävaltaa käyttävien alueiden käynnistämän RLEG-aloitteen, alueellisten keskustien verkoston (RegHub), CohesionAlliance-verkoston ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa käsittelevän AK:n kampanjan välityksellä, nuorten päättäjien kanssa juuri tälle ryhmälle tarkoitetun ohjelmansa kautta, Europe Direct -keskuksiin liittyvistä asioista vastaavien paikallis- ja aluepolitiikkojen kanssa sekä "Euroopan rakentaminen paikallisyhteisöjen kanssa" -pilottihankkeen (Building Europe with Local Entities, BELE) kanssa.

27. korostaa rahoituksen merkitystä ilmastoa ja ilmastomuutokseen sopeutumista koskevien tavoitteiden saavuttamisessa sekä sitä, että paikallishallintojen on tehtävä yhteistyötä yksityisen sektorin ja rahoituslaitosten kanssa, jotta voidaan synnyttää kestäväpohjaisia investointeja, jotka ovat päästöttömyyttä, saasteettomuutta, jätteiden minimoimista ja ilmastomuutokseen sopeutumista koskevien tavoitteiden mukaisia. Komitea toistaa kehoituksensa, että paikallis- ja alueviranomaisien olisi saatava suoraan käyttöönsä EU:n varoja vihreän kehityksen ohjelman hankkeita varten, ja ehdottaa, että Euroopan komissio luo erityisen ilmastoinnovointiohjelman paikallishallintoa varten.

28. pitää maailmanlaajuisista kaupungistumista ilmastotoimien ja -rahoituksen kannalta keskeisenä ilmastopolitiikan alana. ⁽⁴⁾ Komitea toteaa, että kaupungistumisen lisääntyessä kaupungeilla on olennaisen tärkeä rooli siirryttäessä kohti ilmastoneutraaliutta innovoinnin sekä ilmastomuutoksen hillitsemiseen ja siihen sopeutumiseen tähtäävien uusien toimintamallien koeympäristöinä. Tämä koskee erityisesti aluesuunnittelua, kestävästä liikennettä, kohtuuhintaista asumista ja energiatehokkaita rakennuksia. Komitea toteaa jälleen tukevuksensa aloitteita, joilla pyritään tuomaan esiin parhaita käytäntöjä ja siirtämään tietämystä. Tällaisia aloitteita ovat esimerkiksi Horisontti Eurooppa -puiteohjelman missio ”ilmastoneutraalit kaupungit” ja kaupunkiagendan kumppanuudet.

29. katsoo, että eurooppalaisilla alueellisen yhteistyön yhtymillä (EAYY) ja muilla rajat ylittävillä rakenteilla on tärkeä rooli ilmastomuutokseen sopeutumista ja sen hillitsemistä koskevan rajat ylittävän, valtioiden välisen ja alueiden välisen yhteistyön helpottamisessa ja edistämisessä.

30. suhtautuu myönteisesti työhön, jota UNFCCC on tehnyt sukupuolten tasa-arvon ja ilmastopolitiikkojen välisten yhteyksien alalla. ⁽⁵⁾ Komitea kehottaa maailmanlaajuisia ja eurooppalaisia toimijoita investoimaan tasa-arvoanalyysiin ja sukupuolen mukaan luokiteltuihin tietoihin, jotta voitaisiin ymmärtää täysin ilmastomuutoksen vaikutukset kaikkiin haavoittuviin ryhmiin, ottamaan käyttöön sukupuolitietoisia budjetoimien tekniikkoja ja varmistamaan, että kaikilla sukupuolilla on yhtäläiset mahdollisuudet osallistua päätöksentekoon kaikilla tasoilla. Näin ollen komitea kannattaa kehotusta parantaa sukupuolten tasapuolista edustusta COP-kokouksiin osallistuvissa maakohtaisissa ja EU:n valtuuskunnissa.

31. toistaa kehotuksensa ottaa ympäristö- ja ilmastomuutosnäkökohdat paremmin huomioon EU:n ulkosuhteissa ja erityisesti kauppapolitiikassa. Komitea painottaa lisäksi, että on tärkeää jakaa vertaiskokemuksia ARLEMin ja CORLEAPin kaltaisilla alueellisen yhteistyön foorumeilla ja kaupunkien välisten kumppanuuksien avulla. Ilmastomuutoksen olisi säilyttävä strategisena painopisteenä EU:n diplomaattisissa yhteyksissä, jotta kolmansia maita voidaan tukea kunnianhimoisten toimintalinjojen omaksumisessa ja toteuttamisessa ilmastoneutraaliuden ja Pariisin sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

32. katsoo, että WTO:n sääntöjen mukainen hiilirajamekanismi voisi edistää siirtymistä ilmastoneutraaliuteen maailmanlaajuisesti ja että paikallis- ja alueviranomaisilla on selkeä rooli tämän prosessin edistämisessä valtiotasoa alemman tason ilmastodiplomatian avulla.

33. antaa täyden tukensa keskeisille toimille, joita jäsenvaltioiden hallitusten ja rahoituslaitosten olisi toteutettava ennakkoehtoina paikallisille ilmastotoimille, kuten asiakirjassa *Climate Action Pathway – Human Settlements* ⁽⁶⁾ todetaan.

34. antaa puheenjohtajansa tehtäväksi toimittaa tämä päätöslauselma Euroopan komissiolle, Euroopan parlamentille, Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajavaltiolle Slovenialle ja Eurooppa-neuvoston puheenjohtajalle.

Bryssel 13. lokakuuta 2021.

Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽⁴⁾ Sekä kaupunkien puhtaan kehityksen mekanismin ja päästökaupan järjestelmät (markkinaehtoisia mekanismeja koskeva 6 artiklan 4 kohta) että kestävä, yhdenmety kaupunki- ja aluekehitys (muuta kuin markkinaehtoisia mekanismeja koskeva 6 artiklan 8 kohta). Pariisin sopimuksen 6 artikla.

⁽⁵⁾ <https://unfccc.int/gender>

⁽⁶⁾ Maailmanlaajuisen ilmastotoimien edistämiseen tähtäävä Marrakeshin kumppanuus, 2021.

LAUSUNNOT

ALUEIDEN KOMITEA

INTERACTIO – HYBRIDIKOKOUS – AK:N 146. TÄYSISTUNTO, 12.10.2021–14.10.2021

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Lasten oikeuksia koskeva EU:n strategia ja eurooppalainen lapsitakuu”

(2022/C 61/03)

Esittelijä:	Esittelijä: Jari ANDERSSON (FI, EPP), Sastamalan kaupunginvaltuuston jäsen
Viiteasiakirjat:	Ehdotus neuvoston suosituksiksi eurooppalaisen lapsitakuun perustamisesta COM(2021) 137 final Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Lasten oikeuksia koskeva EU:n strategia COM(2021) 142 final

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

1. korostaa, että paikallis- ja alueviranomaisilla on merkittävä asema peruspalvelujen tarjoamisessa ja köyhyyden torjunnassa ja että komission ja jäsenvaltioiden tulee varmistaa paikallis- ja alueviranomaisten osallistuminen lapsen oikeuksia koskevasta EU:n strategiasta annetun Euroopan komission tiedonannon ja eurooppalaisen lapsitakuun perustamisesta annettavaa neuvoston suositusta koskevan ehdotuksen toteuttamiseen.
2. muistuttaa, että alueiden komitea on aiemmin lausunut mielipiteensä paikallis- ja alueviranomaisten roolista lasten köyhyyden torjuntaan ja lasten oikeuksien edistämiseen liittyen.
3. korostaa, että jäsenvaltiot saavat riittävästi tietoa siitä, miten nykyisiä eurooppalaisia lasten köyhyyden torjumiseen ja lapsen oikeuksien edistämiseen tarkoitettuja toimenpiteitä eri paikallis- ja aluetasoilla toteutetaan.
4. on halukas osallistumaan tuleviin lapsi- ja nuorisopolitiikkaan liittyviin vuoropuheluihin ja yhteistyöhön Euroopan komission, Euroopan unionin neuvoston, kansalaisyhteiskunnan, lasten oikeuksien yhdistysten sekä muiden sidosryhmien kanssa.

Yleiset näkökohdat

5. suhtautuu myönteisesti Euroopan komission ehdotukseen neuvoston suosituksiksi eurooppalaisen lapsitakuun perustamisesta ja tiedonantoon lasten oikeuksia koskevasta EU:n strategiasta, jonka tavoitteena on edistää tehokkaasti jäsenvaltioiden, alueiden ja paikkakuntien pyrkimyksiä vähentää lasten köyhyyttä ja parantaa lasten oikeuksia oikeudenmukaisesti ja osallistavammassa unionissa sekä eri alueilla ja kunnissa/kaupungeissa. Tässä yhteydessä on noudatettava toissijaisuusperiaatetta.
6. korostaa, että lapsi on ennen kaikkea lapsi riippumatta hänen etnisestä alkuperästään, sukupuolestaan, kansalaisuudestaan, sosiaalisesta ja taloudellisesta taustastaan, kyvystä tai asuinpaikasta ja että lapsen etu on sisällytettävä kaikkiin politiikkoihin, menettelyihin ja toimiin, jotka koskevat lapsia kaikilla tasoilla. Euroopan komission ja jäsenvaltioiden on varmistettava, että lapsen oikeudet asetetaan lapsen oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan mukaisesti etusijalle ja että ne otetaan huomioon kaikissa sisäisissä ja ulkoisissa unionin politiikoissa, toimissa ja ohjelmissa, jotka vaikuttavat suoraan tai välillisesti lapsiin, sekä varmistetaan johdonmukaisuus kaikessa päätöksenteossa.

7. muistuttaa, että jokaisella lapsella tulee lapsen oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan mukaisesti olla oikeus riittävään elintasoon ja yhtäläisiin mahdollisuuksiin elämänsä varhaisesta vaiheesta alkaen; että lasten ja heidän perheidensä sosioekonomisen osallisuuden vahvistaminen on olennaisen tärkeää köyhyyden ja huono-osaisuuden vähentämiseksi eri sukupolvien välillä ja että asianmukaisen sosiaalisen ja terveyden suojelun ja tuen tarjoaminen sekä laadukkaaseen yleissivistävään ja ammatilliseen koulutukseen ja työelämään pääsyn varmistaminen perheille on tältä osin ensiarvoisen tärkeää.

8. kehottaa jäsenvaltioita myöntämään riittävää ja asianmukaista taloudellista tukea lapsen oikeuksia koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien vuoden 1989 yleissopimuksen tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi ja kannustaa niitä puuttumaan edelleen rakenteelliseen eriarvoisuuteen.

9. korostaa, että on tärkeää, että ylikansallisen, kansallisen, alueellisen ja paikallisen tason viranomaiset toteuttavat koordinoituja toimia, jotta Euroopan komission aloitteiden tavoitteet voidaan toteuttaa tehokkaasti.

10. muistuttaa, että on tärkeää tehdä tiivistä yhteistyötä paikallis- ja alueviranomaisten kanssa, kannustaa vuoropuheluun paikallisyhteisöjen kanssa lasten oikeuksien suojelun tason vahvistamiseksi sekä järjestää paikallis- ja aluetasolla perustettuja tiedotus- ja edistämiskampanjoita, joiden tarkoituksena on unionin rahoitustuen avulla lisätä koko yhteiskunnan ja erityisesti lasten tietoisuutta näistä oikeuksista.

Lapsitakuu

11. muistuttaa, että köyhyyteen ja kysymykseen erilaisten etnisten ryhmien sekä syrjäytyneiden yhteisöjen sosiaalisesta osallisuudesta on puututtava lasten oikeuksien tehokkaan suojelun varmistamiseksi; köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyminen voivat rajoittaa merkittävästi lasten ja heidän perheidensä tulevia mahdollisuuksia.

12. kiinnittää huomiota siihen, että tässä yhteydessä toteutettavien erityistoimien on kohdennettava ensisijaisesti heikoimmassa asemassa oleviin lapsiin; kaikille lapsille on varmistettava laadukas koulutus, jotta jokaiselle lapselle taataan samanlaiset mahdollisuudet kasvaa omaan potentiaaliinsa.

13. korostaa tarvetta määritellä hyviä käytäntöjä lasten köyhyyden vähentämiseksi sekä parantaa lasten peruspalvelujen saatavuutta ja lasten oikeuksien toteuttamista. Komitea ehdottaa tältä osin alue- ja paikallisviranomaisten ottamista mukaan tietämyksen lisäämiseksi ja hyvien käytäntöjen levittämiseksi kaikkialla unionissa. AK ehdottaa kansainvälisten, valtakuunnallisten ja alueellisten konferenssien ja tutustumisvierailujen järjestämistä tätä tarkoitusta varten.

14. on tyytyväinen ehdotukseen EU:n lasten oikeuksien verkostosta, joka koostuu kansallisista edustajista sekä kansainvälisistä ja valtioista riippumattomista järjestöistä, alue- ja paikallisviranomaisten edustajista sekä lapsista. Verkostolla pyritään lujittamaan lasten oikeuksia koskevaa vuoropuhelua ja keskinäistä oppimista Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välillä sekä tukemaan lasten oikeuksia koskevan Euroopan unionin strategian täytäntöönpanoa, seuranta- ja arviointia.

15. on tyytyväinen siihen, että jäsenvaltioiden, joissa lasten köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen riski on EU:n keskiarvoa korkeampi, on varattava 5 prosenttia Euroopan sosiaalirahasto plus -varoista lasten köyhyyden torjuntaan.

16. kehottaa kaikkia jäsenvaltioita, ei ainoastaan niitä, joita lasten köyhyys koskettaa eniten, osoittamaan riittävät resurssit eurooppalaisen lapsitakuun suositusten tukemiseen. Komitea korostaa tässä hengessä lapsiperheille myönnettävän taloudellisen tuen myönteisiä vaikutuksia tehokkaana keinona torjua lasten köyhyyttä. Tavoitteena pitäisi olla kokonaisvaltaisen investointiekosysteemin luominen Euroopan lapsia varten lapsitakuun, elpymis- ja palautumistukivälineen, rakennerahastojen ja kansallisten resurssien pohjalta, jotta voidaan tehostaa laadukkaiden ja osallistavien palvelujen tarjoamista kaikille lapsille.

17. muistuttaa, että yrityksillä ja yhteiskunnallisella yrittäjyydellä voi olla keskeinen rooli eurooppalaisen lapsitakuun toteuttamisessa, sekä tarpeesta investoida näiden valmiuksien kehittämiseen, rahoituksen saantiin ja yrittäjyyskoulutukseen. Sen lisäksi oppilaitosten ja sosiaalihuoltojärjestelmien kehittäminen vähemmän kehittyneissä jäsenmaissa EU:n rahoituksen avulla on erittäin tärkeää eurooppalaisen lapsitakuun toteuttamisessa.

18. suhtautuu myönteisesti EU:n tavoitteisiin työllisyyden, osaamisen ja sosiaalisen suojelun aloilla, mukaan lukien lasten köyhyyteen liittyvät tavoitteet. Komitea muistuttaa, että EU:n toimielimillä, valtiollisilla, alueellisilla ja paikallisilla viranomaisilla sekä työmarkkinaosapuolilla on omalta osaltaan yhteinen vastuu sosiaalisten oikeuksien pilarin toteuttamisesta.

19. haluaa edistää ehdotusta, että jokaiseen jäsenvaltioon nimetään kansallinen lapsitakuukoordinaattori (lapsiasiainvaltuutettu tms.), jolla on riittävät resurssit ja valtuudet lapsistrategian ja lapsitakuuseen liittyvien asioiden edistämiseen, koordinointiin ja seurantaan.

Lasten oikeuksia koskeva EU:n strategia

20. suhtautuu myönteisesti Euroopan komission aloitteeseen lasten oikeuksia koskevan uuden kokonaisvaltaisen strategian laatimisesta.

21. muistuttaa, että Euroopan paikallis- ja aluehallinnon tahoilla on ainutlaatuiset edellytykset toteuttaa lasten hyväksi myönteisiä toimia heidän oikeuksiensa toteuttamiseksi, edistää heidän kehitystään olosuhteissa, joissa lapsia suojellaan, kunnioitetaan ja kohdellaan hyvin, ja ryhtyä toimiin sen varmistamiseksi, että lapsia suojellaan kaikilta väkivallan muodoilta, kuten hyväksikäytöltä ja laiminlyönniltä. Paikallis- ja alueviranomaisten välistä yhteistyötä on edistettävä ja Euroopan tasolla on tuettava tehokkaampia paikallis- ja alueviranomaisten välisiä kumppanuuksia, erityisesti hyvien käytäntöjen jakamisen osalta.

22. kehottaa Euroopan komissiota ja jäsenvaltioita takaamaan, että lasten oikeuksia koskeva EU:n strategia rahoitetaan asianmukaisesti, jotta voidaan varmistaa, että EU:n sisäisellä ja ulkoisella rahoituksella sekä kansallisilla talousarvioilla tuetaan riittävästi strategiassa esitettyjen painopisteiden täytäntöönpanoa.

23. esittää, että laaditaan etenemissuunnitelma ja tarkempi aikataulu aloitteen toteuttamiseksi yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa siten, että paikallis- ja alueviranomaiset sekä alue- ja paikallistason erityiselimet osallistuvat työskentelyyn.

Sosiaalinen suojelu

24. suhtautuu myönteisesti Euroopan komission sitoumukseen esittää aloite, jonka tarkoituksena on tukea integroitujen lastensuojeluun liittyvien toimien kehittämistä ja vahvistamista. Näillä toimilla kannustetaan kaikkia asiaankuuluvia viranomaisia ja yksiköitä työskentelemään paremmin yhdessä ja yhteistyössä.

25. kehottaa toimivaltaisia kansallisia viranomaisia varmistamaan toimivat ja helppokäyttöiset sosiaaliturva- ja lastensuojelupalvelut ja nuorisopalvelut sellaisten olosuhteiden luomiseksi, jotka ovat turvalliset ja osallistavat ja joissa lapsia ja nuoria kohdellaan hyvin, ja kiinnittämään huomiota ennaltaehkäiseviin toimiin, varhaiseen puuttumiseen sekä haavoittuvassa asemassa olevien perheiden tukemiseen.

26. muistuttaa, että lapset on otettava asianmukaisesti huomioon seuraavassa EU-ohjausjaksoa koskevassa poliittisessä kehyksessä.

27. vaatii Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 165 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen huomioon ottaen jäsenvaltioita takaamaan kaikille lapsille yhtäläisen pääsyn laadukkaaseen ja osallistavaan varhaiskasvatukseen, jotta voidaan saavuttaa Barcelonan osallistumistavoitteet ja muuttaa varhaiskasvatus kysyntälähtöisestä palvelusta jokaiselle lapselle kuuluvaksi oikeudeksi, joka on vahvistettu EU:n lainsäädännössä laillisena ja sosiaalisena oikeutena.

Koulutus

28. kehottaa lisäksi jäsenvaltioita varmistamaan, että jokaisella lapsella on etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, kansalaisuuteen, asuin- tai maahanmuuttoasemaan, sukupuoleen ja seksuaaliseen suuntautumiseen katsomatta yhdenvertainen pääsy laadukkaaseen koulutukseen, ja ryhtymään asianmukaisiin toimenpiteisiin koulunkäynnin keskeyttämisen ja poissaolojen syiden ehkäisemiseksi ja torjumiseksi.

29. korostaa täyteen palkkaan oikeuttavalle vanhempainvapaalle ja lapsilisille asetettavan vähimmäiskynnyksen tärkeyttä. Vanhempainvapaa voitaisiin jakaa kummallekin vanhemmalle kuuluvaan erilliseen oikeuteen, ja sitä olisi voitava käyttää joustavasti myös lapsen myöhemmässä kasvuvaiheessa.

30. korostaa, että opettajien, pedagogien ja muiden asiaankuuluvien alan ammattilaisten peruskoulutuksen laadun varmistaminen ja ajan tasalla pitäminen on ensiarvoisen tärkeää kaikkien lasten koulutuksen, hyvinvoinnin ja osallisuuden kannalta. Komitea painottaa myös tarvetta asianmukaiseen, pitkällä aikavälillä vakaaseen ja tarveperustaiseen koulujen ja päiväkotien rahoitukseen, jonka avulla varmistetaan myös pienempien maaseutukoulujen elinkelpoisuus. Lisäksi voidaan hyödyntää heikossa sosioekonomisessa asemassa oleville oppilaille tarkoitettua opintotukea.

31. pitää koulujen laatuerojen kasvun estämistä jäsenvaltioissa ja unionissa keskeisenä tavoitteena.

32. suhtautuu myönteisesti ehdotukseen neuvoston suositukseksi monimuoto-oppimisesta laadukkaan ja osallistavan perus- ja keskiasteen koulutuksen edistämiseksi sekä neuvoston suositukseksi ”Tie koulumenestykseen”, jolla pyritään irrottamaan koulutustaso ja saavutukset sosiaalisesta, taloudellisesta ja kulttuurisesta asemasta. Komitea kannattaa Euroopan komission jäsenvaltioille esittämää kehoitusta varmistaa kaikille lapsille tosiasiallisesti yhtäläinen mahdollisuus käyttää digitaalisia välineitä ja nopeita internetyhteyksiä, hankkia digitaalinen lukutaito ja päästä käyttämään verkossa saatavilla olevia opetusmateriaaleja ja -välineitä, ja korostaa samalla, että strategiaan on sisällytettävä vaatimus tarjota

laitteet ja oppituntien ulkopuolista tukiovetusta niille lapsille, joilla on erityistarpeita tai jotka elävät köyhyydessä, syrjäytyneissä yhteisöissä, kuten muuttaja- ja romaniyhteisössä, taikka syrjäisillä alueilla tai maaseudulla, sekä digitaalisiin taitoihin liittyvää ohjausta ja koulutusta sosiaalisesti epäedullisessa asemassa oleville lapsille ja nuorille ja heidän perheilleen. Komitea kannattaa sitä, että digilaitteiden hankkimista näille lapsille tuetaan julkisin varoin.

33. ehdottaa hyvin varusteltujen ”lahjakkaiden koulujen” perustamista erityisesti alueilla, missä on merkittäviä sosiaalisia haasteita.

34. korostaa, että digitaalisen koulutuksen ei pidä koskaan korvata pysyvästi lähiopetusta, etenkin silloin, kun teknologioiden saatavuus on rajallista; lähiopetuksella on tärkeä merkitys sosiaalisen vuorovaikutuksen, laadukkaan oppimisen ja kehittymisen kannalta.

35. korostaa, että on tärkeää kehittää nuorten itsenäisen elämän taitoja ja antaa kouluttajille koulutusta tukiohjelmien kautta.

36. pitää tärkeänä huolehtia siitä, että lastensuojelujärjestelmästä poistuville nuorille on tarjolla sosiaalipalveluja itsenäisen elämän aloittamista helpottavan asumistuen, koulutuksen ja muun avun muodossa heidän yhteiskunnallisen ja ammatillisen integroitumisensa tukemiseksi.

37. korostaa tarvetta perustaa kehittämiskeskustoja ja maksuttomia taitojenedistämiohjelmoja lahjakkaille, oppimishalukaille lapsille, jotka elävät vaikeissa olosuhteissa.

38. tähdentää, että oppilaitoksilla olisi oltava valmiudet tarjota peruspalveluita, joilla varmistetaan kyseistä koulua käyvien lasten riittävä fyysinen ja psyykinen terveys.

Lasten itsensä tekemä ja lapsiin kohdistuva väkivalta

39. kehottaa Euroopan unionia, sen jäsenvaltoita ja alueita tehostamaan toimiaan kaikenlaisen lapsiin kohdistuvan väkivallan ja syrjinnän lopettamiseksi mukaan lukien fyysinen, seksuaalinen, taloudellinen ja psyykinen väkivalta, hyväksikäyttö, laiminlyönti, huono kohtelu ja verkossa tapahtuva väkivalta, pakkoavioliitto, siirtolaislasten kauppa, kidutus, kunniamurha, naisen sukuelinten silpominen, insesti, koulunkäynnin keskeyttäminen sekä lasten käyttö sotilaina.

40. toistaa, että lasten oikeuksia koskevassa EU:n strategiassa on otettava huomioon kaikki lasten oikeuksia koskevat lainsäädännölliset ja muut aloitteet, jotka koskevat lasten oikeuksia, jotta voidaan varmistaa johdonmukaisuus lasten suojelemiseksi väkivallalta, ihmiskaupalta ja hyväksikäytöltä. AK kehottaa komissiota lisäksi julkaisemaan kyseisiä ehdotuksia koskevan tarkan aikataulun sekä varmistamaan suositusten asianmukaisen täytäntöönpanon.

41. korostaa, että on tärkeää kehittää ennaltaehkäiseviä toimintatapoja lapsiin kohdistuvan väkivallan torjumiseksi sen kaikissa ilmenemismuodoissa EU:n tasolla ja jäsenvaltioissa muun muassa edistämällä hyvää kohtelua ja luomalla turvalliset olosuhteet lapsille ja nuorille kaikilla heidän kehitykseensä vaikuttavilla elämäntiloilla. Paikallis- ja alueviranomaiset sekä paikalliset ja alueelliset erityiselimet on otettava mukaan ennaltaehkäisevien toimintatapojen kehittämiseen valtakunnallisella tasolla.

Lasten terveys

42. kehottaa Euroopan komissiota ja jäsenvaltoita edistämään paikkansapitävän tiedon tarjoamista rokotuksista, jotta vahvistetaan luottamusta rokotusstrategiaa kohtaan ja varmistetaan, etteivät disinformaation seuraukset vaikuta kielteisesti lasten terveyteen.

43. suhtautuu myönteisesti elpymis- ja palautumisstrategiaan, jossa edistetään nopeaa ja osallistavaa toipumista covid-19-pandemiasta.

44. korostaa tarvetta tehdä erillinen arviointi pandemian vaikutuksista lasten ja nuorten mielenterveyteen, lisätä investointeja mielenterveyspalveluihin ja laatia strategioita lasten ja nuorten suojelemiseksi mielenterveyden häiriöiltä.

Lasten oikeudet ja siirtolaisuus

45. muistuttaa, että on tarpeen varmistaa lapsiystävällinen oikeusjärjestelmä, johon liittyy asianmukaiset ja osallistavat toimintatavat, joilla voidaan huomioida lasten erityistarpeet, ja korostaa, että on tärkeää varmistaa lapsen oikeus tulla kuulluksi, tulla informoiduksi selkeällä ja yksinkertaisella kielellä, joka on lapselle helposti ymmärrettävää ja joka on mukautettu lapsen ikään, ymmärryskykyyn ja kehitystasoon, sekä saada tarvittaessa apua lailliselta edustajalta.

46. on tyytyväinen Euroopan komission sitoumukseen tukea jäsenvaltioita tehokkaiden ja toteuttamiskelpoisten vaihtoehtojen kehittämisessä lasten säilöönnotolle maahanmuuttomenettelyissä.

47. korostaa, että on tärkeää tukea perheväkivallan uhreiksi joutuneita lapsia helpottamalla heidän mahdollisuuksiaan käyttää sosiaali- ja mielenterveyspalveluja, jotta voidaan edistää heidän toipumistaan ja henkistä hyvinvointiaan. Näitä palveluja on hyödynnettävä myös torjuttaessa lasten väkivaltaista käyttäytymistä ja helpotettaessa väkivaltaan syyllistyneiden nuorten sopeutumista yhteiskuntaan.

48. vastustaa lasten säilöönnottoa maahanmuuton perusteella. Lapsen edun ensisijaisuuden on oltava ohjaava periaate.

49. vaatii, että lasten on oltava kaikissa vaiheissa tiiviisti sen toimivaltaisen viranomaisen ja/tai julkisen palvelun valvonnassa, jonka tehtävänä on lasten suojeleminen.

50. pitää tervetulleena Euroopan komission sitoumusta pyrkiä lopettamaan lapsityön käyttö EU:n yritysten toimitusketjuissa muun muassa yritysten kestävästä hallinnointi- ja ohjausjärjestelmästä annettavan lainsäädäntöaloitteen kautta. Komitea kehottaa kieltämään sellaisten tuotteiden tuonnin, joiden valmistuksessa on käytetty lapsityövoimaa.

51. korostaa, että on tärkeää edistää ilman huoltajaa olevien maahanmuuttajalasten ja -nuorten sosiaalista osallisuutta ja torjua heihin kohdistuvaa rasismia ja syrjintää.

Lasten kuuleminen ja osallisuus itseään koskevissa asioissa ja päätöksissä

52. toteaa uudelleen, että lapsille on taattava mahdollisuus osallistua elämäänsä vaikuttaviin päätöksiin ja tulla kuulluksi ikänsä ja kehitystasonsa mukaisella tavalla lapsen oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan mukaisesti.

53. korostaa, että on tärkeää kehittää ennaltaehkäisevää toimintaa, jolla ehkäistään nuorten alkoholin-, tupakan- ja huumeidenkäyttöä. Tässä yhteydessä komitea suosittaa, että paikalliset viranomaiset, oppilaitokset ja erityiselimet otetaan mukaan ennaltaehkäisevien toimien kehittämiseen sekä alkoholin, tupakan ja huumeiden käytön vaaroista tiedottamiseen.

54. korostaa, että on tärkeää lisätä tietoisuutta lasten oikeuksista ja edistää lasten osallistavaa osallistumista päätöksentekoprosesseihin kaikilla tasoilla.

55. suhtautuu myönteisesti Euroopan komission ehdotukseen edistää ja parantaa lasten osallistavaa ja järjestelmällistä osallistumista paikallisella, valtakunnallisella ja EU:n tasolla perustamalla lasten osallistumisfoorumi.

56. kehottaa jäsenvaltioita ja alueita perustamaan ja tarjoamaan yhä paremmat ja riittävät resurssit lasten osallistumista koskeviin uusiin ja olemassa oleviin toimintatapoihin paikallisella, alueellisella ja valtakunnallisella tasolla.

57. kehottaa Euroopan unionia ja sen jäsenvaltioita tehostamaan vuoropuhelun edistämistä kansallisten päätöksentekijöiden ja nuorten välillä. Tähän viitaten komitea ehdottaa, että järjestetään yhteistyössä paikallisviranomaisten kanssa yhteisiä työpajoja, joiden tarkoituksena on saada nuoret mukaan päätöksentekoon ja ottaa huomioon heidän näkemyksensä heihin vaikuttavista poliittisista linjauksista.

58. on tyytyväinen siihen, että Euroopan komissio on äskettäin nimittänyt ensimmäisen EU:n nuorisokoordinaattorin, Biliana Sirakovan, EU:n nuorisostrategiassa 2019–2027 esittämänsä ehdotuksen mukaisesti. Komitea toistaa kehotuksensa suunnitella AK:n ja EU:n nuorisokoordinaattorin säännöllisiä tapaamisia ja solmia viralliset yhteistyösuhteet AK:n ja koordinaattorin välille⁽¹⁾.

PÄÄTELMÄT

59. kehottaa osoittamaan vähintään viisi prosenttia jaetun hallinnon ESR+-varoista eurooppalaisen lapsitakuun mukaisten toimien tukemiseen ja EU:n varoja ja kansallisia resursseja yhdistävän, tehokkaan investointiekosysteemin luomiseen Euroopan lapsia varten. Jokaiseen jäsenvaltioon tulisi nimetä kansallinen lapsitakuukoordinaattori, jolla on tarvittavat valtuudet lapsistrategian ja lapsitakuuseen liittyvien asioiden edistämiseen, seurantaan ja raportointiin. Kaikille lapsille on lapsen oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan mukaisesti taattava mahdollisuus osallistua elämäänsä vaikuttaviin päätöksiin ja tulla kuulluksi ikänsä ja kehitystasonsa mukaisella tavalla.

⁽¹⁾ AK:n lausunto aiheesta ”Euroopan solidaarisuusjoukot ja EU:n uusi nuorisostrategia” (COR-2018-03892-00-00-AC-TRA).

60. toteaa, että on tunnustettava ja tunnistettava, että paikallis- ja alueviranomaiset ovat tärkeässä roolissa lasten köyhyyden torjumisessa ja lasten suojelemisessa kaikilta väkivallan muodoilta ja että niillä on ratkaiseva rooli syrjäytymisen ja sosiaalisen syrjäytymisen ehkäisemisessä. Tämä on ollut nähtävissä covid-19-pandemian yhteydessä paikallisissa toimissa. Monet alueet, kaupungit ja kunnat toimivat nopeasti ja toteuttivat toimenpiteitä lasten köyhyyteen kohdistuvien kielteisten vaikutusten lieventämiseksi tarjoamalla esimerkiksi ruoka-apua puutteellisille perheille monin eri tavoin.

61. muistuttaa, että jäsenvaltioiden ja muiden toimijoiden tulee valmistautua pandemian laantumisen jälkeen odottaviin nouseviin moniin haasteisiin lasten ja perheiden elämäntilanteen muututtua. Paikallis- ja alueviranomaiset ovat eturintamassa eurooppalaista lapsitakuuta koskevassa ehdotuksessa mainittujen kohdennettujen peruspalvelujen toteuttamisessa. Siksi on ratkaisevan tärkeää ottaa paikallisviranomaiset ja alueet mukaan keskeisinä kumppaneina lapsitakuun kehittämiseen ja toteuttamiseen, monitasoisen hallinnon edistämiseen ja yhteisen vastuun ja koordinoitujen strategioiden luomiseen paikallisen, valtiollisen ja EU:n tason välillä.

Bryssel 12. lokakuuta 2021.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Paikallis- ja alueviranomaisten asianmukainen osallistuminen kauden 2021–2027 kumppanuussopimusten ja toimenpideohjelmien valmisteluun”

(2022/C 61/04)

Esittelijä: Juraj DROBA (SK, ECR), Bratislavan aluejohtaja**POLIITTISET SUOSITUKSET**

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

1. toteaa, että koheesiopolitiikalla, joka on EU:n tärkein investointiväline, pyritään ensisijaisesti vähentämään EU:n alueiden välisiä taloudellisia, sosiaalisia ja alueellisia eroja ja puuttumaan rakenteellisiin haasteisiin, joita ovat muun muassa työpaikkojen luominen, olemassa olevien työpaikkojen suojeleminen, kilpailukyky, talouskasvu sekä ilmastonmuutoksen ja sosiaalisen syrjäytymisen torjuminen ja kestävä liikkuvuus. Komitea korostaa samalla, että alueilla, kaupungeilla ja kunnilla on vastuu omien alueidensa yleisestä ja kestävästä kehityksestä, ja niille olisikin osoitettava tehtävän hoitamiseen tarvittavat taloudelliset resurssit.
2. korostaa, että EU:n koheesiopolitiikan lisäarvo ylittää sen todistettavasti myönteiset taloudelliset, sosiaaliset ja alueelliset vaikutukset, sillä se osoittaa, että jäsenvaltiot ja alueet ovat sitoutuneet vahvistamaan Euroopan yhdentymistä.
3. korostaa, että koheesiopolitiikkaa koskevassa EU-lainsäädännössä edellytetään, että paikallis- ja alueviranomaiset osallistuvat ohjelmakauden kaikkiin vaiheisiin suunnittelusta, täytäntöönpanosta ja seurannasta aina arviointiin. Komitea katsoo, että osana ohjelmasuunnittelua nämä viranomaiset olisi otettava täysipainoisesti mukaan tarpeiden analysointiin ja toimenpiteiden määrittelyyn kumppanuussopimusten ja temaattisten toimenpideohjelmien valmistelemiseksi, jotta voidaan vastata alueiden erityishaasteisiin ja saavuttaa koheesiopolitiikan tavoitteet. Muutoin vaarana on, että tapa, jolla nämä asiakirjat laaditaan, ei vastaa käytännön tarpeisiin.
4. korostaa, että kumppanien osallistumista koskevat keskeiset säännöt on vahvistettu Euroopan rakenne- ja investointirahastoissa harjoitettavaa kumppanuutta koskevissa eurooppalaisissa käytännesäännöissä⁽¹⁾, jotka ovat edelleen voimassa uudella ohjelmakaudella.
5. huomauttaa, että strateginen suunnittelu on perusta koheesiopolitiikan täytäntöönpanon onnistumiselle. Tämän politiikan keskeisiä asiakirjoja ovat kumppanuussopimukset ja toimenpideohjelmat, joissa asetetaan strategiset painopisteet, mukaan lukien määrärahat ja ehdotetut toimenpiteet. Nämä painopisteet vaikuttavat merkittäväällä tavalla alueiden kehitykseen seuraavan vuosikymmenen aikana.
6. kehottaa hyväksymään viipymättä uuden ohjelmakauden tärkeimmät strategiset asiakirjat, jotta täytäntöönpano voidaan aloittaa mahdollisimman pian.
7. suhtautuu myönteisesti EU:n neuvoston puheenjohtajavaltion Slovenian ilmaisemaan kiinnostukseen tarkastella vielä kumppanuutta ERI-rahastoissa sen täytäntöönpanon kehittämiseksi ja on valmis osallistumaan tähän työhön.

Kumppanuuden ja monitasoisen hallinnon periaatteiden soveltaminen

8. toteaa, että kumppanuusperiaatteella ja monitasoisella hallintomallilla, jotka perustuvat viranomaisten, talouselämän osapuolten ja työmarkkinaosapuolten sekä kansalaisyhteiskunnan väliseen tehostettuun koordinointiin, voidaan tehokkaasti edistää parempaa viestintää EU:n politiikan tavoitteista ja tuloksista.
9. toteaa, että kumppanuusmalli on osallistava ja kollektiivinen prosessi, johon osallistuvat viranomaiset unioni-, jäsenvaltio-, alue- ja paikallistasolla sekä asiaankuuluvat sosioekonomiset kumppanit ja kansalaisyhteiskunnan edustajat.

⁽¹⁾ Komission delegoitu asetus (EU) N:o 240/2014, annettu 7 päivänä tammikuuta 2014, Euroopan rakenne- ja investointirahastoissa harjoitettavaa kumppanuutta koskevista eurooppalaisista käytännesäännöistä (EUVL L 74, 14.3.2014, s. 1).

10. huomauttaa, että kumppanuuden ja monitasoisen hallinnon periaatteiden soveltaminen auttaa tunnistamaan tarpeet paremmin ja edistää vahvempaa yhteistä sitoutumista tavoitteiden saavuttamiseen sekä asianomaisten kumppanien ”sitoutuneisuuden” tunnetta ja parempaa täydentävyyttä muiden välineiden kanssa. Se auttaa myös vahvistamaan tukea yhteiselle Eurooppa-hankkeelle, kun tiedotetaan siitä, miten koheesipolitiikka edistää osaltaan paikallisten ongelmien ratkaisemista, ja tuo näin EU:ta lähemmäs kansalaisia ja vähentää demokratiavajetta.

11. katsoo, että paikallis- ja alueviranomaisten tekemä perusteellinen analyysi alueestaan tarjoaa perustan hyvälle ohjelmasuunnittelulle. Lisäksi eri hallintotasojen sidosryhmien välisellä yhteistyöllä parannetaan niiden toimintapolitiikkojen välistä synergiaa ja vältetään päällekkäisyyksiä tai ristiriitaisia toimintamalleja kulloinkin kyseessä olevalla aihealueella.

12. korostaa, että alue- ja paikallisviranomaisilla on jo paljon kokemusta valmistelusta ja täytäntöönpanosta useilta ohjelmakausilta. Tätä on käytettävä hyväksi kumppanuusperiaatteen mukaisesti suunnittelun parantamiseksi uudella ohjelmakaudella. Komitea huomauttaa kuitenkin, että niiden kokemus osoittaa myös, että kumppanuuden ja monitasoisen hallinnon periaatteiden noudattaminen vaihtelee EU:n eri jäsenvaltioissa ja että keskushallinnon prosessit eivät välttämättä ole osallistavia.

13. toteaa, että virallista kumppanuutta sovelletaan yleisesti hallinnoltaan hajautetuissa valtioissa tai liittovaltioissa, joilla on vakiintuneet yhteistyömekanismit – vaikkakin kehittämisen varaa on vielä –, kun taas pienemmissä yhtenäisvaltioissa paikallis- ja alueviranomaisten rooli on usein rajallinen. Samaan aikaan monissa maissa vaikutelmana on, että mitä kauempana alueet, kaupungit ja kunnat ovat pääkaupungista, sitä heikompi rooli niillä on ohjelmakauden valmistelussa. Komitea kehottaa kaikkia EU:n jäsenvaltioita varmistamaan monitasoisen hallinnon asianmukaisen soveltamisen niin, että kaikki paikallis- ja alueviranomaiset hyötyvät siitä.

14. on erittäin huolissaan siitä, ettei kumppanuusperiaatetta kyetä soveltamaan asianmukaisesti kaikissa jäsenvaltioissa. Neuvottelut kumppanuussopimuksista ja toimenpideohjelmista ovat osoittaneet, että vaikka paikallis- ja alueviranomaisia on kuultu useimmissa tapauksissa, niiden osallistuminen ei ole merkinnyt kumppanuutta koskevien eurooppalaisten käytäntöjen mukaista täyttä kumppanuutta.

15. on huolissaan siitä, että joissain jäsenvaltioissa on edistytty vain vähän ohjelmakauden 2021–2027 alueellisten strategisten asiakirjojen määrittelyyn tarkoitettujen vuoropuhelu- ja yhteydenpitomahdollisuuksien luomisessa, jopa siinä määrin, että vielääkään ei ole tiedossa, kuinka paljon rakennerahastojen määrärahoja osoitetaan toimenpideohjelmien täytäntöönpanoon.

16. on huolissaan siitä, että erään tutkimuksen⁽²⁾ keskeisten tulosten mukaan kumppanien osallistuminen uuden ohjelmakauden valmisteluun on parantunut vain vähän ohjelmakauteen 2014–2020 verrattuna ja että kumppanuuden toteutustapa ei ole muuttunut paljoakaan eikä sen tarjoamia mahdollisuuksia ole hyödynnetty kaikilta osin. Komitea on myös huolissaan havainnosta, jonka mukaan liian suuri osa paikallis- ja alueviranomaisista otetaan mukaan vain julkisiin kuulemisiin eikä niillä ole suurempaa roolia strategisten asiakirjojen laatimisessa. Maissa, missä kumppanuusperiaatetta ei ole otettu käyttöön asianmukaisesti ja missä se nähdään pelkkänä muodollisuutena, Euroopan komission tulisi auttaa myös löytämään mekanismeja, joilla varmistetaan periaatteen asianmukainen soveltaminen.

17. kehottaa Euroopan komissiota ja jäsenvaltioita parantamaan EU:n koheesiorahoituksen houkuttavuutta jatkamalla yksinkertaistamista ja rajoittamalla ylisääntelyä sekä harkitsemaan säännösten ja ohjeiden monimutkaisuuden ja tarvittaessa niiden määrän vähentämistä.

18. katsoo, että täysimittaiseen kumppanuuteen ei voida pakottaa millään asetuksella tai säädöksellä, vaan se on tulosta pitkän aikavälin vuoropuhelusta, joka perustuu keskinäiseen luottamukseen ja kunnioitukseen, poliittiseen kulttuuriin ja osapuolten vilpittömään haluun löytää parhaat ratkaisut kyseiselle aihealueelle. Komitea toteaa, että tällainen pitkäaikainen luottamukseen perustuva vuoropuhelu edellyttää myös selkeää ja luotettavaa oikeudellista ja operatiivista kehystä, josta myös EU:n toimielimet ovat vastuussa.

19. pitää valitettavana, että elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa ei vaadita käytäntöjen soveltamista vaan vain suositellaan paikallis- ja alueviranomaisten osallistamista, minkä seurauksena kansalliset elpymis- ja palautumissuunnitelmat laadittiin suljettujen ovien takana ja niin, että paikallis- ja alueviranomaisilla oli niissä vain hyvin vähäinen rooli ja että niiden panos oli varsin vähäinen, mikä vaarantaa varojen käyttöasteen ja täytäntöönpanon. Tämä tekee paikallis- ja alueviranomaisista tosiasiaa pelkkiä jäsenvaltioiden hyväksymien päätösten toimeenpanoelimiä omilla toimivalta-aloillaan.

(2) *Application of the principles of partnership and multi-level governance in Cohesion Policy programming 2021-2027*, <https://op.europa.eu/fi/publication-detail/-/publication/effcb753-a6ff-11eb-9585-01aa75ed71a1>

20. huomauttaa, että useissa maissa kumppanuuden tarjoamia mahdollisuuksia ei hyödynnetä kaikilta osin eikä oteta riittävästi huomioon, ja kehottaa jäljittämään esimerkkejä hyvistä käytännöistä, jotta sidosryhmät voisivat saada tosiasiallisen roolin. Komitea pitää myös valitettavana, että useiden jäsenvaltioiden hallitukset eivät ole avoimia uusille toimintamalleille kumppaneiden osallistamiseksi ja että ne soveltavat edelleen aiemmin vakiintuneita malleja, jotka estävät todellisen kumppanuuden toteuttamisen. Komitea suhtautuu tässä yhteydessä kuitenkin myönteisesti Euroopan komission aikomukseen uudistaa kumppanuuteen keskittyvää eurooppalaista käytäntöyhteisöä, jotta voidaan vaihtaa kokemuksia ja kehittää valmiuksia, ja on valmis osallistumaan aktiivisesti tähän aloitteeseen.
21. korostaa, että sidosryhmien aktivointi, niiden valmiuksien kehittäminen ja niiden näkemysten huomioon ottaminen on edelleen suurin haaste kumppanuuden toteuttamisessa, ja pitää valitettavana, että useita paikallis- ja alueviranomaisten viime ohjelmakaudella esittämiä kriittisiä kannanottoja ei ole otettu huomioon ja että näin ollen kumppanien aktivointiin liittyvät ongelmat jatkuvat. Komitea pyytääkin, että Euroopan komissio vaatii jäsenvaltioita selittämään kannanottojen huomiotta jättämisen syyt ja esittämään käytännön toimenpiteitä, joilla aktivoidaan ja vahvistetaan sidosryhmiä uudella ohjelmakaudella.
22. katsoo, että monitasoisen hallinnon asianmukaiset prosessit edellyttävät eri hallintotasot osallistavan vertikaalisen lähestymistavan lisäksi myös horisontaalista ulottuvuutta, jossa ovat mukana asiaankuuluvat sosioekonomiset kumppanit, kansalaisyhteiskunnan edustajat tai korkeakoulut.
23. huomauttaa, että paikallisviranomaisilla on usein tunne siitä, että ne ovat aliedustettuina, niiden rooli on vähäinen tai niitä ei kuunnella valmisteluprosesseissa. Koska neuvotteluissa on mukana suuri määrä kuntia, niitä edustavat pääasiassa niiden kattojärjestöt, joilla on näin ollen tärkeä rooli valmisteluprosessissa. Niiden rakenteissa on kuitenkin oltava tarvittavat valmiudet tehokkaasti tiedonkulun varmistamiseksi kaupungeille ja kunnille, jotta nämä saisivat riittävästi tietoa käynnissä olevista prosesseista ja voisivat vaikuttaa niihin järjestöjensä kautta.
24. korostaa, että paikallis- ja alueviranomaisilla on oltava keskeinen rooli toimenpideohjelmien seurantakomiteoissa, ja kehottaa hallintoviranomaisia ottamaan paikallis- ja alueviranomaiset täysipainoisesti mukaan myös Interreg-ohjelmien valmisteluun.
25. kehottaa panemaan kumppanuusperiaatteet kattavasti täytäntöön myös uusissa välineissä, kuten oikeudenmukaisen siirtymän mekanismissa, elpymis- ja palautumistukivälineessä ja muissa Next Generation EU:sta rahoitusta saavissa uusissa välineissä. Komitea huomauttaa, että elpymis- ja palautumistukivälineellä on suuri vaikutus koheesiolitiikkaan ja että vaarana ovat näiden välineiden väliset mahdolliset päällekkäisyydet ja epäjohtonmukaisuudet.
26. kehottaa soveltamaan kumppanuusperiaatetta myös yhteisessä maatalouspolitiikassa (YMP) laadittaessa ja toteutettaessa strategisia suunnitelmia. Paikallis- ja alueviranomaiset tulisi tässä yhteydessä ottaa tiiviisti mukaan erityisesti Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston toimiin. Komitea korostaa mahdollisuuksia, joita kumppanuusperiaatteen soveltaminen yhteisessä maatalouspolitiikassa tarjoaa erityisesti EAKR:sta ja YMP:n toisesta pilarista rahoitettavien hankkeiden välisen synergian muodossa.
27. korostaa alue- ja paikallisviranomaisten EU:n tasolla harjoittaman rinnakkaisen diplomatian merkitystä ja kehottaa Euroopan komissiota ottamaan paikallis- ja alueviranomaiset mukaan neuvotteluihin kumppanuussopimusten ja toimenpideohjelmien muodosta. Esittämällä argumentteja, jotka perustuvat faktatietoihin ja niiden tietämykseen paikallisista ongelmista, ne voivat osaltaan edistää tehokkaampaa ja realistisempaa painopisteiden asettamista strategisissa asiakirjoissa.
28. korostaa, että paikallis- ja alueviranomaiset voivat laatia toimenpideohjelmansa siten, että tasa-arvoulottuvuudelle annetaan merkittävä sija ja noudatetaan näin toimielinten välisen sopimuksen 16 artiklan f kohtaa, Euroopan komission tavoitetta sisällyttää tasa-arvoulottuvuus EU:n ohjelmiin ja suunnitelmaa ottaa käyttöön menetelmä tasa-arvoon kohdistuvien vaikutusten arvioimiseksi vaikutustenarvioinneissa viimeistään 1. tammikuuta 2023. Komitea kehottaa jäsenvaltioita ja paikallis- ja alueviranomaisia ottamaan tämän huomioon kaikissa ohjelmasuunnittelun vaiheissa.
29. painottaa, että erot kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien ja kumppanuussopimusten valmistelun ajoituksessa voivat joissakin tapauksissa haitata tehokasta institutionaalista koordinaointia ja rajoittaa synergiaetujen etsimistä. Elpymis- ja palautumistukivälineen rahoituksen mahdollinen priorisointi koheesiolitiikkaan nähden nopeasta täytäntöönpanosta ja käyttöönotosta johtuvien paineiden vuoksi voi vähentää vuosien 2021–2027 koheesiolitiikan ohjelmasuunnitteluun ja täytäntöönpanoon liittyviä toimia, mikä voi johtaa lisäviivästyksiin ja ongelmiin koheesiovarojen hyödyntämisessä. Komitea varoittaa, että vaarana on Euroopan eri alueiden epätasainen elpyminen sekä eriarvoisuuden lisääntyminen, koska elpymis- ja palautumistukivälineestä rahoitettavia suunnitelmia laadittaessa ei ole sovellettu alueellista

lähestymistapaa. Komitea kehottaa sen vuoksi EU:n ja jäsenvaltioiden viranomaisia nopeuttamaan kumppanuussopimusten ja toimenpideohjelmien valmistelua ja vahvistamaan synergioita kumppanuussopimusten ja kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien välillä.

30. kehottaa lähettämään asiaankuuluvat asiakirjat paikallis- ja alueviranomaisille hyvissä ajoin ennen työkokouksia. Komitea pitää samaan aikaan valitettavana, että kumppaneilla on usein hyvin vähän aikaa kommentoida asiakirjoja, ja kehottaa siksi antamaan niille riittävästi aikaa sen mukaan, mikä on kommentoitavien asiakirjojen merkitys. Alue- ja paikallisviranomaisten osallistumisen ei pitäisi olla pelkkä muodollisuus, ja kommentteista olisi aina annettava palautetta.

31. kehottaa Euroopan komissiota seuraamaan tiiviisti kumppanuusperiaatteen soveltamista sekä jäsenvaltioiden kanssa käytävissä epävirallisissa neuvotteluissa että alustavien kumppanuussopimusten ja toimenpideohjelmien arvioinnissa ja antamaan jäsenvaltioille ja asianomaisille viranomaisille suosituksia kumppanuusprosessien parantamiseksi.

32. ehdottaa, että yhteistyössä EU:n neuvoston puheenjohtajavaltion Slovenian kanssa järjestetään yhteinen työpaja, jossa keskitytään alue- ja paikallisviranomaisten osallistumiseen ja niiden näkemysten huomioon ottamiseen koheesiopolitiikan ohjelmien valmistelun ja täytäntöönpanon tehostamiseksi. Komitea ehdottaa lisäksi, että ERI-rahastojen kumppanuutta käsitellään myös paremman sääntelyn aloitteen yhteydessä ja se otetaan myös neuvoston kokousten esityslistalle, jotta voidaan korostaa toimivan kumppanuuden ja monitasoisen hallinnon etuja koheesiopolitiikan ohjelmien valmistelussa ja täytäntöönpanossa ja osoittaa, että tämä toimintamalli auttaa saavuttamaan yhteiset EU-tason poliittiset tavoitteet ja että sitä olisi siksi sovellettava muillakin politiikanaloilla.

Euroopan rakenne- ja investointirahastoissa harjoitettavaa kumppanuutta koskevat eurooppalaiset käytännesäännöt

33. korostaa kumppanuutta koskevien eurooppalaisten käytännesääntöjen merkitystä sekä kumppanuusperiaatteen roolia vahvistettaessa kollektiivista sitoutumista koheesiopolitiikkaan ja sen omistajuutta.

34. toteaa, että eurooppalaisissa käytännesäännöissä annetaan yksityiskohtaisia suosituksia kumppanuuden tehokasta täytäntöönpanoa varten ottaen samalla huomioon paikallis- ja aluetason erityistarpeet.

35. korostaa, että komission delegoidun asetuksen 6 artiklassa edellytetään kumppanien tasapuolista osallistumista kumppanuussopimusten ja toimenpideohjelmien laatimiseen sekä eurooppalaisten käytännesääntöjen noudattamista. Komitea kehottaa sen vuoksi hallintoviranomaisia ja keskeisiä koordinoitelmia panemaan nämä vaatimukset kaikilta osin täytäntöön ja osallistamaan kumppaneita pelkkiä virallisia kuulemisia laajemmin.

36. aikoo seurata tiiviisti eurooppalaisten käytännesääntöjen soveltamista kumppanuussopimuksia ja toimenpideohjelmiä laadittaessa vuosien 2020–2025 poliittisten painopisteidensä⁽³⁾ mukaisesti. Komitea pyytää lisäksi komissiota varmistamaan ennen kansallisten kumppanuussopimusten ja toimenpideohjelmien hyväksymistä, että kumppanuusperiaatetta on sovellettu tosiasiallisesti.

37. toteaa, että kumppanuusperiaate vahvistettiin ohjelmakautta 2014–2020 koskevien eurooppalaisten käytännesääntöjen yhteydessä eikä siinä näin ollen oteta huomioon uusia välineitä eikä tilannetta pandemian puhkeamisen jälkeen. Komitea katsoo, että kumppanuusperiaatetta olisi tämän vuoksi vahvistettava eurooppalaisissa käytännesäännöissä, kuten se on jo aiemmissa lausunnoissaan vaatinut.

38. kehottaa ottamaan alue- ja paikallisviranomaiset täysipainoisesti mukaan ohjelmakauden 2021–2027 väliarviointiin. Tässä yhteydessä olisi laadittava AK:n lausunto ensimmäisten soveltamisvuosien kokemuksista sekä paikallis- ja alueviranomaisten odotuksista nykyisen ohjelmakauden loppupuolen määrärahoiksi ja teknisen täytäntöönpanon järjestelyiksi. Tältä pohjalta voitaisiin myöhemmin laatia tutkimus, jossa arvioidaan kokemuksia, joita on saatu eurooppalaisten käytännesääntöjen suositusten soveltamisesta, kun vuonna 2024 on kulunut kymmenen vuotta niiden käyttöönotosta. AK:n tulisi saada osallistua tutkimuksen toimeksiannon laatimiseen, tutkimuksesta keskustelemiseen ja tutkimuksen päätelmien jatkoksi annettavien suositusten muotoiluun.

39. kehottaa Euroopan komissiota seuraamaan ja arvioimaan tiiviisti eurooppalaisten käytännesääntöjen täytäntöönpanoa ja, jos kumppanuutta ei hyödynnetä riittävästi, tarkistamaan sääntöjä jäsenvaltioiden hyvien käytäntöjen perusteella. Komitea kehottaa Euroopan komissiota ottamaan huomioon käsillä olevassa lausunnossa esitetyt suositukset sekä asiantuntijatyöpajojen päätelmät, jos käytännesääntöjä tarkistetaan.

⁽³⁾ <https://cor.europa.eu/fi/our-work/Pages/cor-priorities.aspx>

40. suosittaa, että Euroopan komissio kehottaa jäsenvaltioita laatimaan kerättyjen hyvien esimerkkien pohjalta toimintasuunnitelmia siitä, miten kumppanuusmallia voidaan parantaa nykyisen ohjelmakauden täytäntöönpanossa ja seurannassa.

41. suosittaa samalla, että Euroopan komissio harkitsee kumppanuuden soveltamista varten sellaisen barometrin perustamista, joka kannustaisi kumppanuuden laajempaan käyttöön.

Paikkalähtöinen lähestymistapa

42. korostaa, että paikallis- ja alueviranomaisten osallistuminen kumppanuussopimusten ja toimenpideohjelmien laatimiseen on keskeinen edellytys sille, että ne muotoillaan strategisesti vastaamaan kyseisen alueen todellisia tarpeita, ja katsoo, että kumppanuuden ja monitasoisen hallinnon tehokas toteuttaminen on olennaisen tärkeää, jotta ERI-rahastoista tuettavat investointiprioriteetit pystytään määrittämään paremmin. Jotta investoinnit kyetään kohdentamaan tehokkaasti, on olennaisen tärkeää, että otetaan huomioon kulloisenkin seudun alueelliset ja paikalliset erityispiirteet, myös luonnosta tai väestörakenteesta johtuvat haittatekijät. Paikallis- ja alueviranomaisten on myös osallistuttava indikaattoreiden ja alueellisten määrärahojen valintaan. Määrärahojen on vastattava alueen rakenteellisia ongelmia. Alueiden välisten ja sisäisten erojen vuoksi on edelleen tarpeen investoida perusinfrastruktuuriin, jotta pystytään tarjoamaan peruspalveluja ympäristön, liikenteen, tieto- ja viestintätekniikan, sosiaalipalvelujen, terveydenhuollon ja koulutuksen aloilla.

43. korostaa, että alueet, kaupungit ja kunnat tuntevat alueensa ja muun muassa vihreän kehityksen ohjelmassa asetettujen EU:n tavoitteiden ja kestävä kehityksen tavoitteiden kaltaisten maailmanlaajuisen päämäärien saavuttamiseen liittyvät tärkeimmät haasteet sekä sosioekonomisen rakenteensa vahvuudet ja heikkoudet (esim. alueet, joilla on ongelmia mm. liikkuvuuden, ympäristön ja kestävyysajattelun omaksumisen, ilmaston, energiakäanteen, sosiaalisen osallisuuden, epätasa-arvon torjumisen, koulutuksen ja digitalisaation alalla) ja pystyvät arvioimaan kunkin toimenpiteen odotettuja vaikutuksia tietoaineistojen perusteella sekä ehdottamaan kohdennettuja toimenpiteitä tai olemassa olevien toimenpiteiden uudelleenmuotoilua.

44. korostaa, että covid-19-pandemia on jälleen kerran osoittanut, miten merkittävä rooli paikallis- ja alueviranomaisilla on rakenne- ja investointirahastojen täytäntöönpanossa. Samalla pandemia on tuonut esiin taloudellisten resurssien puutteen monissa paikallis- ja alueyhteisöissä. Komitea pitää tässä yhteydessä myönteisenä joustotoimenpiteitä, joista säädettiin Euroopan komission ensimmäisessä ja toisessa koronaviruksen vaikutusten lieventämistä koskevassa investointialoittepaketissa (CRII ja CRII+). Komitea kehottaa komissiota esittämään ehdotuksen, jonka mukaan mahdollisuutta sataprosenttiseen yhteisrahoitusosuuteen jatketaan vuodella, N+3-säännön soveltamista pidennetään ja vähämerkityksisen valtiontuen enimmäisarvoa korotetaan väliaikaisesti, jotta paikallis- ja alueviranomaisia voidaan tukea riittävästi näinä haastavina aikoina.

45. katsoo, että paikkalähtöinen lähestymistapa voi merkittävästi edistää kestävä vihreää ja digitaalista siirtymää, ja suosittaa, että alueellisten vaikutusten arviointeja tehdään useammin koheesio politiikan eri tavoitteiden sekä Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja digitaalistrategian tavoitteiden mukaisesti.

46. on sitä mieltä, että alueellisiin haasteisiin vastaamiseksi olisi vahvistettava paikkalähtöistä yhdenmennyä lähestymistapaa puhtaasti alakohtaisen lähestymistavan sijaan. Juuri alakohtaisen lokeroitumisen kielteiset seuraukset ja asianosaisten etujen tukahduttaminen häiritsevät kokonaisvaltaista ja yhdenmennyä lähestymistapaa ongelmanratkaisussa.

47. katsoo, että alueiden ja kuntien yhdenmennyillä alueellisilla strategioilla (jotka perustuvat yhdenmennyihin alueellisiin investointeihin ja paikallisyhteisöjen omiin kehittämishankkeisiin) on valtava potentiaali vaikuttaa edullisesti kansallisten toimenpideohjelmien kohdentamiseen siten, että pystytään ottamaan huomioon erityiset alueelliset ja paikalliset haasteet. Komitea vaatii, että toimenpideohjelmien on oltava yhdenmukaisia näiden strategioiden kanssa, jotta ne kyetään kohdentamaan tarkasti. Alueellinen ulottuvuus olisi myös otettava huomioon toimenpideohjelmien asianomaisissa osioissa, jotta vältetään epäohdonmukaisuudet eri strategia-asiakirjojen välillä.

48. suhtautuu myönteisesti siihen, että ohjelmakaudella 2021–2027 painotetaan voimakkaasti yhdenmennyä alueellisia investointeja täytäntöönpanossa, ja katsoo, että yhdenmennyissä strategioissa ehdotettuja toimenpiteitä olisi tarvittaessa tuettava järjestelmällisesti ilman kysyntäpuolen kiinnostuksenilmaisuja. Yhdenmennyä alueellisia investointeja koskevien strategioiden olisi oltava kokonaisvaltaisia, ja niiden olisi katettava toimenpiteet riippumatta asianomaisten elinten (valtio, alueet, kunnat) vastuualueista.

49. huomauttaa, että osana yhdenmukaisen alueellisten investointien täytäntöönpanoa EU:n alueilla on vakiintuneita yhteistyöfoorumia, jotka perustuvat kumppanuuden ja monitasoisen hallinnon periaatteisiin ja joiden avulla pystytään määrittämään selkeästi keskeiset haasteet ja löytämään sopivimmat ratkaisut.

50. kehottaa luomaan tehokkaita mekanismeja, joiden avulla paikallis- ja alueviranomaiset voivat osallistua yhdenmukaisesti alueellisia investointeja koskevien toimenpiteiden valintaan territoriaaliperiaatteen mukaisesti riippumatta asianomaisten tahojen mandaatista. Komitea suosittelee, että Euroopan komissio ja jäsenvaltiot analysoivat jäsenvaltioissa käytössä olevia tehokkaita yhteistyömekanismeja, jotka voivat toimia esimerkkeinä hyvistä käytännöistä.

51. katsoo, että on hyödyllistä käsitellä sellaisten pienempien dynaamisten temaattisten ryhmien painopisteiden määrittämistä, joissa analysoidaan todennettavissa olevien alueellisten ja paikallisten tietojen perusteella haasteita ja ehdotetaan ratkaisuja tietyn alakohtaisen aiheen puitteissa.

52. on tietoinen siitä, että alueellisen tason tietojen ja raja-alueita koskevien tietojen puute on este investointien tehokkaalle kohdentamiselle. Komitea kehottaa Euroopan komissiota vahvistamaan tilastotietojen keruuta (Eurostatin ja ESPONin avulla) NUTS 3 -tasolla koheesiopolitiikan tavoitteisiin liittyvien alakohtaisten politiikkojen puitteissa. Tietoja on tarkoitus käyttää myös kyseisellä alalla saavutetun edistyksen mittaamiseen. Komitea pitää asianmukaisena välineenä myös EU:n sosiaalisen edistyksen indeksiä, jonka päivitetyn version Euroopan komissio esitteli vuoden 2020 lopussa.

53. katsoo myös, että hallinto- ja analysointivalmiuksien puute on este paikallis- ja alueviranomaisien asianmukaiselle osallistumiselle, ja kehottaa vahvistamaan näitä valmiuksia uudella ohjelmakaudella.

Digitaalisten välineiden käyttö ja pandemian seuraukset

54. pitää valitettavana, että pandemian puhkeaminen on viivästyttänyt lainsäädäntävallan käyttäjien välisiä neuvotteluja EU:n ohjelmista ja siten kumppanuussopimusten ja toimenpideohjelmien laatimista, minkä vuoksi niitä ei saatu valmiiksi ajoissa uuden ohjelmakauden alkuun mennessä. Komitea kehottaa nopeuttamaan välittömästi valmistelutyötä ja vauhdittamaan keskusteluja.

55. pitää myös valitettavana, että pandemian leviämisen hillitsemiseksi toteutetut toimenpiteet ovat lisäksi jäädyttäneet yhteistyön alue- ja paikallisviranomaisien kanssa tai jarruttaneet sitä, eräissä tapauksissa jopa muutamalla kuukaudella, mikä vaikuttaa kielteisesti näiden alueiden kehitykseen.

56. varoittaa suuntauksista keskittää ERI-rahastojen ohjelmasuunnittelu ja täytäntöönpano pandemian ja kahden ohjelmakauden samanaikaisuuden vuoksi.

57. toteaa, että pandemiakriisi on myös tarjonnut mahdollisuuden ottaa kumppanit mukaan digitaalisten viestintävälineiden laajamittaisen käytön turvin, mikä on jossain määrin helpottanut sidosryhmien välistä vuorovaikutusta ja saattanut vaikuttaa myönteisesti sellaisten kumppanitahojen tasapainoiseen osallistumiseen, jotka eivät muutoin voisi osallistua valmisteluihin.

58. panee kuitenkin merkille, että kumppaneiden mahdollisuudet olla vuorovaikutuksessa verkkokokouksissa ovat usein rajalliset, ja pitää sen vuoksi tarpeellisenä parantaa jatkuvasti kumppanien kanssa verkkokokouksissa harjoitettavan vuorovaikutuksen edellytyksiä. Keskustelujen johtamiseen on otettava käyttöön erilaisia tekniikoita ja lähestymistapoja sekä teknisen avun tukea, jotta verkkokokouksia pystytään järjestämään tehokkaammin.

59. suosittelee myös, että hyödynnetään esimerkkejä hyvistä käytännöistä, jotka liittyvät verkkotyökalujen ja vuorovaikutteisten viestintävälineiden käyttöön tulevaisuudessa, mutta katsoo, että digitaaliset ratkaisut eivät voi korvata fyysisiä kokouksia ja kuulemisia ja että niitä olisi käytettävä vain täydentävänä välineenä keskustelun muodosta ja luonteesta riippuen.

Bryssel 12. lokakuuta 2021.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”EU:n terrorisminvastainen ohjelma: ennakointi, ennaltaehkäisy, suojele ja vastatoimet”

(2022/C 61/05)

Esittelijä:	Karl VANLOUWE (BE, EA) Flaamilaisen parlamentin jäsen
Viiteasiakirja:	Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – EU:n terrorisminvastainen ohjelma: ennakointi, ennaltaehkäisy, suojele ja vastatoimet COM(2020) 795 final

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Johdanto

1. suhtautuu myönteisesti komission esittämään terrorisminvastaiseen ohjelmaan⁽¹⁾, jossa todetaan paikallis- ja alueviranomaisten keskeinen rooli muun muassa radikalisoitumisen ehkäisemisessä ja julkisten tilojen suojelelussa.
2. on komission kanssa samaa mieltä siitä, että terroristiverkostojen ylikansallisen luonteen vuoksi tarvitaan vahvempaa yhteistyötä Euroopan yhteisten arvojen ja normien, eurooppalaisen elämäntavan sekä moniarvoisen yhteiskunnan turvaamiseksi ja tukemiseksi.
3. muistuttaa, että terrorismin torjunta on osa turvallisuuspolitiikkaa, jota koskeva toimivalta on jaettu unionin ja jäsenvaltioiden kesken, ja että yleisen järjestyksen ylläpitäminen ja sisäisen turvallisuuden suojaaminen kuuluvat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen mukaisesti jäsenvaltioiden toimivaltaan⁽²⁾. Komitea viittaa tässä yhteydessä myös alueellisten lainvalvontaviranomaisten rooliin tietyissä jäsenvaltioissa.
4. toteaa, että EU:ssa tehtyjen terrori-iskujen taustavaikuttimet ovat moninaisia, että Europol jaottelee terrorismin viiteen ryhmään (jihadistinen terrorismi, anarkistinen ja vasemmistolainen terrorismi, oikeistolainen terrorismi, etnis-nationalistinen ja separatistinen terrorismi sekä yhden asian terrorismi) ja että tekijät toimivat yhä useammin yksin⁽³⁾.
5. huomauttaa, että liikkumisvapautta rajoittavat covid-19-toimenpiteet hankaloittavat terroristien toimintaa mutta keinoja kiertää niitä on valitettavasti löydetty ja että on otettava huomioon pandemian sosioekonomiset vaikutukset, jotka lisäävät radikalisoitumisriskiä ja luovat kriisitilanteen, jota terroristit voivat käyttää hyväkseen tavoitteidensa ja toimintansa edistämiseksi⁽⁴⁾.⁽⁵⁾

Ennakointi*Strateginen tiedustelu ja uhkien arviointi*

6. pitää EU:n tiedusteluanalyysikeskusta (EU INTCEN) terroristiverkostojen ylikansallisen luonteen vuoksi erittäin tärkeänä unionin sisäiselle turvallisuudelle ja suhtautuu myönteisesti komission kehoitukseen parantaa strategisen tiedustelun integrointia ja huolehtia siitä, että kansalliset turvallisuus- ja tiedustelupalvelut toimittavat tiedusteluanalyysikeskukselle jatkuvasti laadukkaita uhka-arvioita ja että keskus saa tarvittavat resurssit.

⁽¹⁾ COM(2020) 795 final.

⁽²⁾ Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 4, 67 ja 72 artikla.

⁽³⁾ Europol (2020), European Union Terrorism Situation and Trend Report 2020 (TE-SAT) [Vuoden 2020 selvitys terrorismitilanteesta ja -suuntauksista Euroopassa].

⁽⁴⁾ Europol (2020), European Union Terrorism Situation and Trend Report 2020 (TE-SAT).

⁽⁵⁾ YK:n terrorismin vastaisen komitean toimeenpaneva johtokunta (CTED) (2020), The impact of the COVID-19 pandemic on terrorism, counter-terrorism and countering violent extremism (Covid-19-pandemian vaikutus terrorismiin sekä sen ja väkivaltaisen ääriliikkeen torjuntaan).

Varhaisen havaitsemisen valmiuksien parantaminen

7. pitää myönteisenä, että EU:ssa tehtävän turvallisuustutkimuksen avulla on tarkoitus parantaa valmiuksia havaita varhain mahdollisia terroriuhkia, ja korostaa tässä yhteydessä yhteentoimivuuden merkitystä tietojenvaihdolle.
8. kannattaa tutkimuksen integroimista Horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa entistä tiiviimmin turvallisuuspolitiikan sykliin. Näin Europol voi auttaa keskeisten tutkimusaiheiden määrittämisessä sekä asian kannalta merkityksellisten EU-puiteohjelmien laatimisessa ja toteuttamisessa.

Pysyminen kehityksen kärjessä: uusien teknologioiden rooli

9. tiedostaa tekoälyn ja dronien kaltaisten uusien innovatiivisten teknologioiden tarjoamat mahdollisuudet havaita terroriuhkia etukäteen ja edistää julkisten tilojen turvallisuutta. Komitea suhtautuu myönteisesti komission sitoumukseen rahoittaa uuden teknologian kehittämishankkeita EU:n kaupunkiagendan puitteissa ⁽⁶⁾ ja kannustaa viranomaisten, alan toimijoiden ja asiantuntijoiden väliseen hyvien käytäntöjen vaihtoon.
10. huomauttaa, että uusien teknologioiden myötä tulee myös uusia uhkia, ja on tyytyväinen muun muassa komission suunnitelmiin kehittää mahdollisesti vahingollisten dronien havaitsemista, jäljittämistä ja tunnistamista.
11. korostaa tarvetta löytää tasapaino yhtäältä turvallisuuteen ja fyysiseen koskemattomuuteen liittyvien oikeuksien ja toisaalta muiden perusoikeuksien ja -vapauksien välillä. Tämä tarve on olemassa aina, mutta aivan erityisesti uusien teknologioiden kohdalla. Komitea katsoo, että tähän liittyen tarvitaan keskinäistä valvontaa, ja pitää lisäksi ensiarvoisen tärkeänä varmistaa oikeasuhteisuus ja riippumaton oikeudellinen valvonta.

Ennaltaehkäisy

Ääri-ideologioiden torjuminen verkossa

12. pitää myönteisenä, että komissio lupaa tukea yhteistyössä Europolin kanssa EU:n kriisiprotokollan täytäntöönpanon edistämistä terroristisen sisällön leviämisen torjumiseksi verkossa. Näitä kysymyksiä käsittelevän Europolin yksikön resursseja ja kapasiteettia tulee lisätä.
13. panee merkille komission aikomuksen lisätä viharikokset ja vihapuhe EU:n tasolla torjuttavien rikosten luetteloon ⁽⁷⁾ sekä sen esittämän ehdotuksen digipalvelusäädökseksi ⁽⁸⁾ ja korostaa, että tässä yhteydessä on otettava huomioon jäsenvaltioiden oikeudelliset kehykset ja että kaikkia perusoikeuksia ja -vapauksia, myös sananvapautta, on aina kunnioitettava.
14. painottaa, että radikalisoitumista, terrorismia ja disinformaatiota torjuttaessa on tärkeää levittää vaihtoehtoisia narratiiveja ja vastanarratiiveja, ja on tyytyväinen komission sitoumukseen tukea jäsenvaltioita tällaisen strategisen viestinnän kehittämisessä.

Paikallisten toimijoiden tukeminen yhteisöjen vastustuskyvyn parantamiseksi

15. korostaa aikovansa jatkossakin edistää aktiivisesti radikalisoitumisen torjuntaa ja on ilahtunut tuesta, jota komissio lupaa antaa radikalisoitumisen torjunnan EU-verkostolle ⁽⁹⁾ ja "EU:n kaupungit radikalisoitumista vastaan" -aloitteelle ⁽¹⁰⁾.
16. tähdentää etenkin radikalisoitumisen varhaisen havaitsemisen osalta sen seikan merkitystä, että toimitaan monialaisesti yhteistyössä kansalaisyhteiskunnan kanssa. Tähän liittyvistä parhaista käytännöistä voidaan mainita esimerkkinä paikalliset turvallisuusasioihin keskittyvät yhteistoimintaryhmät, joissa paikallishallinto, poliisi, ennaltaehkäisevää työtä tekevät yhteiskunnalliset organisaatiot, (epäviralliset) koulutuspalvelujen tarjoajat, uskontokysymysten neuvonantajat jne. pohtivat yhdessä tapauskohtaisesti, miten radikalisoituneiden henkilöiden kanssa toimitaan ⁽¹¹⁾. Komitea viittaa tässä yhteydessä ratkaisevan tärkeään yhteisen salassapitovelvollisuuden periaatteeseen, kehottaa vaihtamaan sitä koskevia hyviä käytäntöjä ja korostaa, että tässä on otettava huomioon jäsenvaltioiden säännöt yksityisyyden suojasta.

⁽⁶⁾ <https://futurium.ec.europa.eu/en/urban-agenda/security-public-spaces>

⁽⁷⁾ SEUT-sopimuksen 83 artiklan 1 kohta.

⁽⁸⁾ COM(2020) 825 final.

⁽⁹⁾ https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network_en

⁽¹⁰⁾ https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/internal-security/counter-terrorism-and-radicalisation_en

⁽¹¹⁾ https://preventie-radicalisering-polarisering.vlaanderen.be/sites/preventie-radicalisering-polarisering/files/leidraad_livc.pdf

17. muistuttaa, että paikallis- ja alueviranomaiset joutuvat välittömimmin tekemisiin kotouttamiseen liittyvien haasteiden ja mahdollisuuksien kanssa, ja odottaa komissiolta muun muassa kotouttamista ja osallisuutta koskevan toimintasuunnitelman⁽¹²⁾ kautta tukea nimenomaan tälle tasolle sosiaalisen yhteenkuuluvuuden turvaamiseksi ja vahvistamiseksi.

Vankilat, kuntoutus ja yhteiskuntaan sopeuttaminen

18. suhtautuu myönteisesti komission sitoumukseen panostaa aiempaa enemmän radikalisoitumisongelman ratkaisemiseen vankiloissa edistämällä radikalisoituneiden vankien loitontumista radikalismista, kuntouttamista ja yhteiskuntaan sopeuttamista. Komitea korostaa tarvetta lähestyä asiaa kokonaisvaltaisesti: vankiloiden henkilöstölle, sosiaalityöntekijöille, uskontokysymysten neuvonantajille jne. tulee tarjota erityiskoulutusta siitä, miten radikalisoituneiden vankien kanssa toimitaan, ja lisäksi on huolehdittava siitä, ettei radikalisoituneiden henkilöiden neuvonta ja ohjaus lopu vankilasta vapautumiseen tai radikalismista luopumiseen. Komitea painottaa niin ikään parhaiden käytäntöjen vaihdon merkitystä.

Tietämyksen ja tuen vahvistaminen

19. pitää myönteisenä, että komissio aikoo tukea asiaankuuluvien toimijoiden kansallisten verkostojen jatkokehittämistä, ja odottaa kiinnostuneena radikalisoitumisen ehkäisemisen EU-tietokeskuksen perustamista koskevia ehdotuksia. Keskukseen on tiedon ja asiantuntemuksen jakamisen lisäksi määrä edistää EU:n eri ohjelmien rahoitusmahdollisuuksien optimaalista hyödyntämistä. Komitea muistuttaa, että paikallis- ja alueviranomaisilla on jo laajaa tietämystä ja asiantuntemusta tästä aiheesta⁽¹³⁾, ja kehottaa ottamaan huomioon toimivaltaisten alueellisten lainvalvontaviranomaisten ja tiedustelupalvelujen osallistumisen asiaankuuluvien toimijoiden verkostojen kehittämiseen ja radikalisoitumisen ehkäisemisen EU-tietokeskuksen toimintaan.

20. korostaa myös sisäisen turvallisuuden rahaston (ISF) merkitystä terrorismin torjunnassa Euroopassa sekä tarvetta varmistaa, että jäsenvaltioiden hallinnoima osa varoista tavoittaa kaikki – sekä valtiolliset että alueelliset – viranomaiset, joilla on toimivaltaa tällä alalla.

Suojelu

Ihmisten suojele julkisissa tiloissa

21. korostaa julkisten tilojen alttiutta terrori-iskuille, on tyytyväinen komission aikomukseen lisätä toimia sisäänrakennetun turvallisuuden ratkaisujen edistämiseksi, odottaa kiinnostuneena komission lupaamaa virtuaalista arkkitehtuurikirjaa, josta saa vinkkejä turvallisuusnäkökohtien huomioimiseen tulevien julkisten tilojen suunnittelussa ja nykyisten kunnostamisessa, ja muistuttaa tarpeesta löytää kultainen keskitie julkisten tilojen turvallisuuden ja näiden tilojen avoimuuden, käyttäjävälisyyden ja esteettömyyden varmistamisen välillä.

22. tunnustaa uskonnonharjoittamispaikkojen suuren symbolisen arvon, jonka vuoksi ne ovat usein terroristien hyökkäysten kohteina, ja suhtautuu toiveikkaasti näiden paikkojen parempaa fyysistä suojaamista koskeviin hankkeisiin, joita komissio aikoo tukea yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa. Tässäkin yhteydessä on pyrittävä tasapainoon avoimuuden, käyttäjävälisyyden ja esteettömyyden kanssa.

Kaupungit kaupunkialueiden turvallisuuden selkärangana

23. on tyytyväinen komission ehdotuksiin kaupunkien turvallisuutta ja resilienssiä koskevasta EU-sitoumuksesta ja uudesta Kaupungit radikalisoitumista ja terrorismia vastaan -aloitteesta ja kehottaa huolehtimaan yhden luukun periaatteen mukaisesti siitä, että käytävissä on yksi keskitetty yhteyspiste.

24. kehottaa komissiota kutsumaan alueiden komitean täysivaltaisena kumppanina mukaan kaupunkien turvallisuutta ja resilienssiä koskevaan EU-sitoumukseen ja kuulemaan sitä kaikista asiaan liittyvistä ehdotuksista.

25. korostaa, että sosiaalista yhteenkuuluvuutta, integraatiota ja resilienssiä edistäviin investointeihin ja sitä kautta radikalisoitumisen ehkäisemiseen ja julkisen infrastruktuurin parantamiseen voidaan käyttää myös EU:n koheesio politiikan varoja.

⁽¹²⁾ COM(2020) 758 final.

⁽¹³⁾ Flaamilainen parlamentti (2015), asiakirja 366 (2014–2015) – Nr. 3; Flanderin hallitus (2017), Vlaams Actieplan ter preventie van gewelddadige radicalisering en polarisering (Flanderin toimintasuunnitelma väkivaltaisen radikalisoitumisen sekä polarisoitumisen ehkäisemiseksi).

Kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokyvyn parantaminen

26. painottaa, että kriittiset infrastruktuurit ovat mahdollisia terrori-iskujen kohteita ja että kyberturvallisuuspoikkeamista on tärkeää raportoida verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuuden varmistamista koskevan lainsäädännön⁽¹⁴⁾ mukaisesti. Komitea odottaa kiinnostuneena komission ehdotuksia, joiden tavoitteena on parantaa kriittisen infrastruktuurin ylläpitäjien häiriönsietokykyä fyysisten ja digitaalisten riskien varalta.

27. panee tyytyväisenä merkille, että kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokykyä koskevan direktiivin soveltamisalaa on direktiiviehdotuksessa⁽¹⁵⁾ laajennettu merkittävästi niin, että se kattaa energian, liikenteen, terveydenhuollon, juomaveden, jäteveden, digitaalisen infrastruktuurin, julkishallinnon ja avaruusalan. Komitea toistaa Euroopan komissiolle esittämänsä kehotuksen⁽¹⁶⁾ harkita tulevaisuudessa mahdollisuutta laajentaa direktiivin piiriin kuuluvia aloja entisestään niin, että niihin sisällytetään myös perustarvikkeiden jakeluketjut.

Rajojen turvallisuus

28. muistuttaa, että henkilöiden vapaa liikkuvuus EU:n sisällä edellyttää ehdottomasti tarkkaa valvontaa ulkorajoilla, ja on komission kanssa samaa mieltä tarpeesta lisätä toimia, jotta saadaan aikaan tehokas rajavalvontajärjestelmä, jonka avulla pystytään huolehtimaan kaikkien matkustajien järjestelmällisistä tarkastuksista ulkorajoilla ja siten havaitsemaan terrorismista epäillyt henkilöt ja epäämään heiltä pääsy EU:n alueelle. Komitea suhtautuu toiveikkaasti komission lupaamiin ehdotuksiin uudesta Schengen-strategiasta.

29. tiedostaa, että on välttämätöntä varmistaa rajanylitystietojärjestelmän (EES)⁽¹⁷⁾, Euroopan matkustustieto- ja -lupajärjestelmän (ETIAS)⁽¹⁸⁾ ja kolmansien maiden kansalaisia ja kansalaisuudettomia henkilöitä koskevan eurooppalaisen rikosrekisteritietojärjestelmän (ECRIS-TCN)⁽¹⁹⁾ yhteentoimivuus ja nopea ja aukoton täytäntöönpano.

30. toteaa, että Schengenin tietojärjestelmää (SIS) koskevien uusien asetusten⁽²⁰⁾ yhteydessä tulee toteuttaa sormenjälkien automaattinen tunnistusjärjestelmä (AFIS) ja huolehtia luotettavien kolmansien maiden toimittamien terrorismiin syyllistyneitä vierastaistelijoita koskevien tietojen sisällyttämisestä SIS-järjestelmään.

Hyökkäyskeinojen vieminen terroristeilta

31. tiedostaa kotitekoisten räjähteiden muodostaman uhan, yhtyy komission kehotukseen panna täysimääräisesti täytäntöön räjähteiden lähtöaineita koskeva lainsäädäntö⁽²¹⁾ ja valvoa tinkimättömästi sen noudattamista. Komitea korostaa, että tätä lainsäädäntöä on tärkeää tarkistaa ja ajantasaistaa äännöllisesti.

Vastatoimet

Operatiivinen tuki: Europolin vahvistaminen

32. tunnustaa Europolin ja sen puitteissa toimivan Euroopan terrorismintorjuntakeskuksen keskeisen roolin, korostaa lisäresurssien tarvetta ja suhtautuu myönteisesti komission hankkeeseen⁽²²⁾ vahvistaa Europolin mandaattia siten, että mahdollistetaan Europolin tehokas yhteistyö yksityisten osapuolten kanssa, annetaan sille mahdollisuus tukea kansallisia terrorismin vastaisia tutkimuksia analysoimalla suuria tietoaaineistoja (massadataa) ja mahdollistetaan sen tutkimus- ja innovointiasiantuntemuksen hyödyntäminen.

Lainvalvontayhteistyö

33. korostaa rajatylittävän ja monialaisen terrorismintorjuntayhteistyön tarvetta, kehottaa tiiviiseen yhteistyöhön alueellisten ja valtiollisten lainvalvontaviranomaisten ja Europolin välillä, painottaa Euroopan unionin lainvalvontakoulutusviraston CEPOLin tarjoaman asiaan liittyvän koulutuksen⁽²³⁾ lisäarvoa, odottaa kiinnostuneena komission ehdotusta EU:n ”poliisiyhteistyösäännöstöstä” ja kehottaa ottamaan huomioon tiettyjen jäsenvaltioiden hallinnon hajautetun rakenteen turvallisuuden alalla. Komitea on tyytyväinen komission lupaukseen tukea edelleen erityistoimintayksiköiden Atlas-verkoston⁽²⁴⁾ ja varmistaa sen toiminnan jatkuvuus sekä kehottaa lisäksi tutkimaan mahdollisuuksia voimavarojen yhdistämiseen ja yhteiskäyttöön.

⁽¹⁴⁾ Direktiivi (EU) 2016/1148.

⁽¹⁵⁾ COM(2020) 829 final

⁽¹⁶⁾ AK:n lausunto aiheesta ”Kriittisten toimijoiden häiriönsietokyky”, asiakokonaisuus NAT-VII/017.

⁽¹⁷⁾ <https://www.eulisa.europa.eu/SiteAssets/Discover/default.aspx#/it-systems/1-ees>

⁽¹⁸⁾ <https://www.eulisa.europa.eu/SiteAssets/Discover/default.aspx#/it-systems/2-etias>

⁽¹⁹⁾ <https://www.eulisa.europa.eu/SiteAssets/Discover/default.aspx#/it-systems/3-ecris-tcn>

⁽²⁰⁾ Asetus (EU) 2018/1860, asetukset (EU) 2018/1861 ja asetukset (EU) 2018/1862.

⁽²¹⁾ Asetus (EU) 2019/1148.

⁽²²⁾ COM(2020) 796 final.

⁽²³⁾ <https://www.cepoleuropa.eu/education-training/what-we-teach/counter-terrorism>

⁽²⁴⁾ Päätös 2008/617/YOS.

Tiedonvaihdon parantaminen

34. tiedostaa tarpeen tehostaa paikallis- ja alueviranomaisten, jäsenvaltioiden, poliisin, oikeusviranomaisten ja turvallisuus- ja tiedustelupalvelujen välistä sekä näiden tahojen ja asiaankuuluvien EU:n virastojen välistä koordinoitua, yhteistyötä ja tietojenvaihtoa. Komitea viittaa hyviin käytäntöihin, joissa hyödynnetään paikallis-, alue- ja jäsenvaltiotasolla monialaisia erityisryhmiä, työryhmiä ja turvallisuusasioihin keskittyviä ryhmiä⁽²⁵⁾, odottaa kiinnostuneena komission ehdotuksia tehokkaan tiedonvaihtomekanismin perustamisesta terrorismin torjuntaa koskevia tapauksia varten ja tähdentää luottamuksellisuuden ja keskinäisen luottamuksen merkitystä.

35. pitää tarpeellisena parantaa jäsenvaltioiden välistä DNA-, sormenjälki- ja kämmenjälkitietojen sekä kansallisiin ajoneuvorekistereihin kirjattujen tietojen vaihtoa niin, että se vastaa lainvalvontaviranomaisten operatiivisia tarpeita ja on EU:n tietosuojasäännösten mukaista, ja odottaa mielenkiinnolla komission ehdotuksia Prüm-päätösten⁽²⁶⁾ tarkistamiseksi, päivittämiseksi ja laajentamiseksi.

Tutinnan ja syytteenpanon tukeminen

36. on samaa mieltä siitä, että tietojen salaus on paitsi tärkeää kyberturvallisuuden ja perusoikeuksien suojelemiseksi myös terroristien väärinkäyttämä väline, ja odottaa paljon yhteistyötä, jota komissio aikoo tehdä jäsenvaltioiden kanssa sellaisten ratkaisujen löytämiseksi, joiden avulla voidaan turvata tällaisten tietojen laillinen saanti unionin vahvistamia perusoikeuksia ja -vapauksia kunnioittaen sekä EU:n tietosuojalainsäädäntöä noudattaen.

37. tiedostaa, että todistusaineiston kokoaminen ja tietojen kerääminen taistelualueilta on välttämätöntä, jotta takaisin palaavat terrorismiin syyllistyneet vierastaistelijat voidaan tunnistaa, löytää ja asettaa syytteeseen. Se on kuitenkin myös hankalaa, ja komitea odottaakin kiinnostuneena komission aloitteita jäsenvaltioiden tukemiseksi tässä asiassa ja suhtautuu myönteisesti komission sitoumukseen tiivistää yhteistyötä kolmansien maiden kanssa.

Terrorismin uhreille annettavan tuen tehostaminen

38. korostaa terrori-iskujen valtavaa vaikutusta uhreihin ja huomauttaa, että tapahtuneen tunnustaminen, muistaminen, tekijöiden saaminen oikeuden eteen ja totuuden selvittäminen ovat uhrien tukemisen avainkysymyksiä.

39. painottaa, että uhrien taakkaa on pyrittävä keventämään, ja viittaa hyvänä käytäntönä sellaiseen tapausten käsittelyyn, jossa tukihenkilöt auttavat ja opastavat uhreja yksilökohtaisesti hallinnollisissa menettelyissä ja antavat heille myös emotionaalista tukea.

40. tähdentää terrorismin uhreja avustavaa EU:n asiantuntijakeskusta⁽²⁷⁾ koskevan pilottihankkeen lisäarvoa, pyytää kehittämään ja laajentamaan toimintaa vuoden 2021 jälkeen, jotta ruohonjuuritasolla tehtävää käytännön työtä voidaan lisätä, ja kehottaa tekemään tiivistä yhteistyötä perusteilla olevan radikalisoitumisen ehkäisemisen EU-tietokeskuksen kanssa sulauttamatta näitä keskuksia kuitenkaan yhteen.

41. on ilahtunut komission aikomuksesta arvioida, miten uhrien mahdollisuuksia saada korvauksia voitaisiin parantaa myös rajatylittävissä tapauksissa sellaisten terrorismin uhrien osalta, jotka asuvat toisessa jäsenvaltiossa kuin missä terrori-isku tapahtui. Komitea kehottaa tutkimaan mahdollisuutta perustaa esimerkiksi takuurahasto terrorismin uhreja varten.

Bryssel 12. lokakuuta 2021.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽²⁵⁾ https://www.besafe.be/sites/default/files/2019-06/planr_en.pdf

⁽²⁶⁾ Päätökset 2008/615/YOS ja 2008/616/YOS.

⁽²⁷⁾ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/criminal-justice/eu-centre-expertise-victims-terrorism_en

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Teollisuus- ja käsiteollisuustuotteiden maantieteellisten merkintöjen suojaaminen Euroopan unionissa”

(2022/C 61/06)

Esittelijä: Martine PINVILLE (FR, PES), Uuden-Akvitanian aluevaltuuston jäsen

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Yleistä

1. on tyytyväinen siihen, että Euroopan komissio ilmoitti teollis- ja tekijänoikeuksia koskevassa toimintasuunnitelmasaan marraskuussa 2020 tarkastelevansa mahdollisuutta luoda EU:n suojajärjestelmä muiden kuin maataloustuotteiden maantieteellisille merkinnöille, ja muistuttaa, että AK vaati asian pohtimista jo helmikuussa 2015 ⁽¹⁾.
2. toistaa, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 3 artiklassa vahvistetaan Euroopan kulttuuriperinnön vaalimisen ja kehittämisen kuuluvan tavoitteisiin, jotka on otettava huomioon sisämarkkinoita kehitettäessä, ja että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 118 artiklassa asetetaan tavoitteeksi yhdenmukainen teollis- ja tekijänoikeuksien suoja unionin sisämarkkinoilla ja 169 artiklassa turvataan kuluttajien oikeuksien suoja (myös tiedonsaantioikeuden edistäminen).
3. pitää ilmaisua ”teollisuus- ja käsiteollisuustuotteiden maantieteelliset merkinnät” selkeämpänä ja täsmällisempänä kuin ilmaisua ”muiden kuin maataloustuotteiden maantieteelliset merkinnät” ja käyttää siksi ensisijaisesti sitä.
4. on tyytyväinen siihen, että EU:n aloite teollisuus- ja käsiteollisuustuotteiden maantieteellisten merkintöjen suojajärjestelmästä on saanut erittäin laajaa kannatusta niin Euroopan komission vuoden 2020 alussa aloittamassa alustavaa vaikutustenarviointia koskevassa julkisessa kuulemisessa kuin käsillä olevan lausunnon laatimista edeltäneessä sidosryhmäkuulemisessa 19. toukokuuta 2021. Komitea kehottaakin jäseniään ja alueellisia sidosryhmiä osoittamaan tukensa osallistumalla aktiivisesti muiden kuin maataloustuotteiden maantieteellisten merkintöjen suojaamista käsittelevään julkiseen kuulemiseen ⁽²⁾, jonka Euroopan komissio on avannut 29. huhtikuuta 2021 ja joka jatkuu 22. päivään heinäkuuta 2021.
5. pitää valitettavana, että teollisuus- ja käsiteollisuustuotteiden maantieteellisiä merkintöjä koskevan yhdenmukaisen lähestymistavan puuttuminen Euroopan tasolla on johtanut erilaisiin oikeudellisiin välineisiin eri jäsenvaltioissa, mikä heikentää tuotteiden ja yritysten suojaa.
6. toteaa, että EU:ssa sovelletaan tällä hetkellä erilaista oikeudellista kohtelua maantieteellisten merkintöjen luonteen mukaan, sillä Euroopan unioni sääntelee vain viinien, maustettujen viinien, alkoholijuomien sekä maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden alkuperänimitysten ja maantieteellisten merkintöjen suojaa.
7. korostaa, että WTO:ssa (teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista tehty TRIPS-sopimus) ja alkuperänimityksistä ja maantieteellisistä merkinnöistä tehdyn Lissabonin sopimuksen Geneven asiakirjassa, johon EU on hiljattain liittynyt, ei erotella maantieteellisiä merkintöjä tuotteen mukaan. Komitea katsookin, että EU:n liittyminen Geneven asiakirjaan tarkoittaa sitä, että EU:n on löydettävä ratkaisu teollisuus- ja käsiteollisuustuotteiden maantieteellisten merkintöjen suojaan.
8. korostaa, että yritykset, jotka osallistuvat maantieteellisiä merkintöjä koskeviin strategioihin ja menettelytapoihin, ovat pääasiassa erittäin pieniä sekä pieniä ja keskisuuria yrityksiä, joilla on syvät paikalliset juuret alueella, myös maaseudulla, ja jotka hyödyntävät aidosti alueen perinteisiin nojaavaa taitotietoa ja muodostavat todellisia alakohtaisia klustereita. Eräistä näistä yrityksistä on tullut globaaleja markkinajohtajia, jotka ovat erityisen tärkeitä Euroopan talouden toiminnalle ja EU:n riippumattomuudelle globaaleista markkinoista.

⁽¹⁾ AK:n lausunto, asiakokonaisuus ECOS-V-064, COR-2014-05386-00-00-AC-TRA, ”Maantieteellisten merkintöjen suojan ulottaminen muihin kuin maataloustuotteisiin”.

⁽²⁾ https://ec.europa.eu/growth/content/commission-seeks-public-opinion-protection-industrial-designs-and-eu-wide-geographical_fi

9. toteaa, että maantieteelliset merkinnät myös vastaavat kuluttajien kasvaviin vaatimuksiin paremmasta jäljitettävyydestä, läpinäkyvyydestä tuotteen alkuperän ja valmistusprosessin suhteen sekä paikallisesta valmistuksesta ja että covid-19-kriisi on vahvistanut tätä suuntausta entisestään.

10. katsoo, että teollisuus- ja käsiteollisuustuotteiden maantieteellisten merkintöjen tunnustaminen liittyy parhailaan laadittaviin EU:n ohjelmasuunnittelun painopisteisiin, jotka määritetään muun muassa teollisuusstrategiassa, vihreän kehityksen ohjelmassa ja kauppapolitiikan tarkistuksessa, sekä maaseudun tulevaisuuteen ja lyhyiden toimitusketjujen kehittämiseen.

Tarve yhtenäiselle eurooppalaiselle kehykselle, jolla on alueellinen ulottuvuus

11. katsoo, että teollisuus- ja käsiteollisuustuotteiden maantieteellisten merkintöjen *sui generis* -suojajärjestelmä mahdollistaisi ennen kaikkea maantieteellisten merkintöjen piiriin kuuluvien tuotteiden oikeudellisen suojan vahvistamisen myös internetissä, apuvälineiden kehittämisen väärennösten ja epäreilun kilpailun torjumiseksi, työ- ja koulutuspaikkojen luomisen ja ylläpitämisen tietyllä alueella, suuremman avoimuuden kuluttajien suuntaan sekä todellisen tunnustuksen antamisen osaamisesta ja tietyissä tapauksissa huippuosaamisesta.

12. ottaa huomioon, että tavaramerkkijärjestelmä ei riitä suojaamaan tehokkaasti tuotteiden nimityksiä ja aiheuttaa merkkien haltijoille merkittäviä kustannuksia.

13. kannattaaakin maantieteellisten merkintöjen suojan laajentamista teollisuus- ja käsiteollisuustuotteisiin EU:n asetuksella, jonka oikeusperustana olisi EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen 118 artiklan ensimmäinen alakohta. Säädös perustuisi Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan ja täyttäisi kaikki toissijaisuusperiaatteen noudattamisen edellytykset etenkin sen ansiosta, että se loisi edellytykset teollisuus- ja käsiteollisuustuotteiden maantieteellisten merkintöjen samantasoiselle ja yhtäläiselle suojalle kaikkialla sisämarkkinoilla ja estäisi samalla kilpailun vääristymisen.

14. katsoo, että Euroopan alueilla ja kunnissa valmistetaan monenlaisia teollisuus- ja käsiteollisuustuotteita usein ikivanhan taitotiedon mukaisesti ja että tekemällä tunnetuksi ja suojaamalla nämä tuotteet voitaisiin auttaa ylläpitämään niiden lisäarvoa, säilyttämään erityisesti maaseudulla sellaisia työpaikkoja, joita ei voida siirtää muualle, sekä suojelemaan paikallista kulttuuriperintöä.

15. korostaa, että maantieteellisen merkinnän saaneiden yritysten aseman vahvistuminen auttaisi palauttamaan seudulle tuotantoketjun muita vaiheita ja edistäisi näin teollisuuden paluuta Euroopan alueille ja vahvistaisi EU:n taloudellista riippumattomuutta globaaleista markkinoista.

16. korostaa, että maatalouselintarvikkeiden maantieteellisiä merkintöjä koskevat vaikutustenarvioinnit ovat osoittaneet maantieteellisten merkintöjen johtavan myös tuottajien tulojen nousuun, ja tämä on usein tapahtunut maaseudulla tai syrjäisillä alueilla. Teollisuus- ja käsiteollisuustuotteiden maantieteellisten merkintöjen eurooppalaisen järjestelmän käyttöönotto johtanee myös tällaiseen parannukseen sekä hyötyyn alueellisen yhteenkuuluvuuden kannalta. Euroopan komission vuonna 2020 julkaisema tutkimus muiden kuin maataloustuotteiden maantieteellisten merkintöjen suojaamisen taloudellisista näkökohdista ⁽³⁾ osoittaa lisäksi, että maantieteelliset merkinnät parantavat tuottajien kilpailukykyä lisäämällä tuotteiden näkyvyyttä ja mainetta sekä kuluttajien halukkuutta maksaa tuotteista, joiden ominaisuudet ja alkuperä on taattu.

17. toteaa lisäksi, että teollisuus- ja käsiteollisuustuotteiden maantieteelliset merkinnät auttavat jäsentämään ja monipuolistamaan kulttuuri- ja matkailutarjontaa koko alueella esimerkiksi teolliseen perintöön tukeutuvan matkailun tai taitotiedon ja huippuosaamistekniikoiden esittelemisen kautta.

18. korostaa, että tietyillä alue- ja paikallisyhteisöillä voi olla ja on jo nyt tärkeä rooli tuotannonalojen tukemisessa niin teollisuus- ja käsiteollisuustuotteiden maantieteellisten merkintöjen kehittämisvaiheessa (neuvotteluvaihe) ja täytäntöönpanossa (viestintävälineiden kehittäminen, sertifiointin tukeminen, oikeudellinen neuvonta jne.) sekä tunnetuksi tekemisessä.

Teollisuus- ja käsiteollisuustuotteiden maantieteellisten merkintöjen rekisteröintimenettelyyn, valvontaan ja suojaan liittyviä käytännön näkökohtia

19. korostaa, että kaikille maantieteellisille merkinnöille yhteisessä järjestelmässä olisi mahdollisuuksien mukaan otettava mallia maatalouden ja maatalouselintarvikealan kokemuksista ja pyrittävä yhdenmukaiseen lähestymistapaan eri järjestelmien välillä.

20. suosittaakin, että näiden kahden järjestelmän johdonmukaisuuden varmistamiseksi otetaan käyttöön asiasta vastaavien Euroopan komission yksiköiden välinen tehokas koordinoitumismekanismi, erityisesti hakemusten käsittelyvaiheessa, jotta vältetään nimitysten käyttöön liittyviltä mahdollisilta ristiriidoilta. AK pyytää myös, että teollisuus- ja käsiteollisuustuotteiden maantieteelliset merkinnät kirjataan eurooppalaiseen "GI view" -rekisteriin, johon maataloustuotteiden maantieteelliset merkinnät jo kuuluvat.

⁽³⁾ Euroopan komissio, sisämarkkinoiden, teollisuuden, yrittäjyyden ja pk-yritystoiminnan pääosasto: Economic aspects of geographical indication protection at EU level for non-agricultural products, Ecorys, VVA ja ConPolicy, 2020.

21. toistaa kantansa, että teollisuus- ja käsiteollisuustuotteiden maantieteellisten merkintöjen suojalla ei pidä olla aikarajaa ja että suoja olisi joka tapauksessa voitava peruuttaa samoin ehdoin kuin maataloustuotteiden maantieteellisten merkintöjen kohdalla ⁽⁴⁾.
22. katsoo, että siirtymäaika on välttämätön niille jäsenvaltioille, joissa on jo suojajärjestelmä, jotta ne voivat mukauttaa aiemmin kansallisella tasolla rekisteröidyt maantieteelliset merkinnät ja sisällyttää ne uuteen eurooppalaiseen järjestelmään.
23. katsoo, että olisi myös otettava käyttöön koordinointi- tai tunnustusjärjestelmä, jolla suojattaisiin tietyissä jäsenvaltioissa jo alkuperänimityksen saaneet tuotteet.
24. pitää välttämättömänä, että käytetään pakollista eurooppalaista tunnusta, jotta kuluttajat ja asiakkaat tunnistavat kyseiset tuotteet.
25. kehottaa soveltamaan teollisuus- ja käsiteollisuustuotteiden maantieteellisiin merkintöihin maatalousalan mallin mukaista kaksivaiheista rekisteröintimenettelyä: ensin valtakunnallinen tai alueellinen rekisteröinti valtion sisäisen organisaation mukaan, ja sitten eurooppalainen rekisteröinti.
26. suosittaa, että rekisteröintimenettely on ajallisesti rajattu ja että sitä hallinnoi Euroopan unionin teollisoikeuksien virasto, edellyttäen, että sille on annettu tähän tarvittavat toimivaltuudet.
27. korostaa, että maantieteellisen alueen ja tuotteen välinen yhteys on perustavan tärkeä ja tähän liittyy ennen kaikkea inhimillisen tekijän ja taitotiedon hallitseva merkitys teollisuus- ja käsiteollisuustuotteiden maantieteellisissä merkinnöissä. Tietyillä alueilla raaka-ainetta ei enää ole tai se ei enää sovellu käytettäväksi, mutta taitotieto on silti säilynyt ja yritykset ovat jatkaneet toimintaansa ja jopa kehittyneet huipputuotteiden valmistajiksi.
28. katsoo, että teollisuus- ja käsiteollisuustuotteiden maantieteellisten merkintöjen tuote-eritelmien on oltava läpinäkyviä ja uskottavia, jotta varmistetaan kuluttajien luottamus. Tuote-eritelmissä on mainittava valmistusvaiheet ja valmistuspaikat ja jopa niiden tarkastukset sekä kestävän kehityksen tavoitteiden noudattamiseen liittyviä tietoja.
29. kiinnittää erityistä huomiota innovointiin ja tutkimukseen, joita tuote-eritelmät eivät saa pysäyttää. Monet yritykset innovoivat (kokonaislähestymistapa, muotoilu, raaka-aineiden alkuperä, sosiaalinen innovointi, biopohjaisten ja kierrätysmateriaalien käyttö, teknologian hyödyntäminen, patentit) ja luovat näin alueellista dynamiikkaa ja pitävät yllä asianomaisiin tuotteisiin liittyvää inhimillistä ja ammatillista yhteisöä.
30. katsoo, että maantieteellinen merkintä on virallinen takuu, joten on otettava käyttöön asianomaisiin toimijoihin kohdistuvia luotettavia tarkastuksia, joilla varmistetaan, että valmistajat noudattavat tuote-eritelmää, että tuotteet ovat turvallisia ja että kuluttajat voivat luottaa niihin.
31. kehottaa siksi suosimaan sertifiointia, jonka puitteissa voidaan taata ulkopuolinen ja riippumaton valvonta kohtuullisin kustannuksin.
32. kehottaa ottamaan käyttöön samantasoisien suojan kuin maataloustuotteiden maantieteellisillä merkinnöillä, mikä merkitsee myös tarkoituksenmukaisia jäsenvaltioiden hallinnollisia tai oikeudellisia toimenpiteitä teollisuus- ja käsiteollisuustuotteiden maantieteellisten merkintöjen laittoman käytön estämiseksi tai lopettamiseksi.
33. korostaa, että teollisuus- ja käsiteollisuustuotteiden maantieteellisten merkintöjen suojaa koskeviin sääntöihin olisi sisällytettävä myös suoja internetissä.
34. katsoo, että maantieteellisiä merkintöjä hakevat tuottajaryhmät ovat teollisuus- ja käsiteollisuustuotteiden maantieteellisten merkintöjen tukipylväitä, sillä ne valvovat maantieteellisten merkintöjen tunnustamista ja päivittäistä hallinnointia. Niille on annettava merkittävä rooli maantieteellisten merkintöjen seurannassa, suojelussa ja edistämässä.
35. toistaa kantansa, jonka mukaan perustelluissa erityistapauksissa olisi aiheellista myöntää maantieteellisen merkinnän rekisteröintioikeus vain yhdelle rakenteelle, edellyttäen, että maantieteellistä merkintää saavat käyttää kaikki uudet tuottajat, jotka noudattavat sitä koskevia sääntöjä ⁽⁵⁾.
36. katsoo, että haku- ja rekisteröintimenettelyn kustannukset eivät saa olla liian suuret tuottajille ja että ne tulisi veloittaa kertaluonteisena rekisteröintimaksun kaltaisena summana. Toimivaltaisille kansallisille viranomaisille aiheutuvien kustannusten tulisi puolestaan rajoittua hakemusten käsittelyyn, merkintöjen tunnetuksi tekemiseen ja tarvittaessa tarkastusten valvomiseen sekä hallinnollisten tai oikeudellisten toimenpiteiden täytäntöönpanoon teollisuus- ja käsiteollisuustuotteiden maantieteellisten merkintöjen laittoman käytön lopettamiseksi.

⁽⁴⁾ Ks. edellinen alaviite.

⁽⁵⁾ Ks. edellinen alaviite.

Kauppaan ja kilpailuun liittyviä näkökohtia

37. korostaa, että maantieteellisen merkinnän piiriin kuuluvia tuotteita on monissa markkinaverkostoissa, kuten lyhyissä toimitusketjuissa, internetissä ja ammatillisissa jakelukanavissa, kuten hotellialalla. Maantieteellisen merkinnän tuoma suoja mahdollistaisi näiden markkinoiden kehittämisen esimerkiksi sisällyttämällä kyseiset tuotekorit alueellisiin ja/tai valtakunnallisiin markkinointikampanjoihin tai teolliseen perintöön perustuvan matkailun edistämiseen.

38. pyytää Euroopan komissiota selventämään, missä määrin kestäväpohjaisia julkisia hankintoja olisi mahdollista edistää käyttämällä julkisissa hankintamenettelyissä teollisuus- ja käsiteollisuustuotteiden maantieteellisiä merkintöjä objektiivisina ympäristökriteereinä, jollaisia ovat esimerkiksi lyhyet toimitusketjut tai ulkoisten kustannusten sisällyttäminen hintoihin.

39. muistuttaa, että monet maantieteellisten merkintöjen piiriin kuuluvat teollisuus- ja käsiteollisuustuotteet ovat vientituotteita ja tarvitsevat suojan sekä Euroopassa että muualla maailmassa. Jos suoja ei ole riittävän laaja, maantieteellisiä merkintöjä koskevat yhteiset strategiat ja asianomaiset yritykset eivät voi saavuttaa täyttä tehokkuutta, minkä seurauksena teollisoikeuksien suojeleminen on puutteellista eikä voida estää väärennöksiä ja epäreilua kilpailua, jotka heikentävät näiden usein maaseudulla sijaitsevien yritysten asemaa. Tätä suojaa on laajennettava niin, että se kattaa unionin ulkopuolelta tuotavat tuotteet, jotka saatetaan EU:n markkinoille.

40. korostaa, että teollisuus- ja käsiteollisuustuotteiden maantieteellisiä merkintöjä koskeva EU:n asetus mahdollistaisi kyseisten tuotteiden sisällyttämisen EU:n ja kolmansien maiden välisten kauppasopimusten kattamiin tuoteluetteloihin ja takaisi näin niiden suojan tärkeimmillä markkinoilla.

41. kehottaa siksi Euroopan komissiota laatimaan tällaisen ehdotuksen asetukseksi Euroopan unionista peräisin olevien teollisuus- ja käsiteollisuustuotteiden maantieteellisten merkintöjen suojaamiseksi ja esittämään sen keskustelua ja päätöksentekoa varten. Komitea kehottaa Euroopan komissiota ottamaan tässä yhteydessä huomioon käsillä olevassa lausunnossa esitetyt päätelmät ja suositukset ja on valmis tekemään aktiivista yhteistyötä ja antamaan tukeaan.

Bryssel 13. lokakuuta 2021.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Uusi kuluttaja-asioiden toimintaohjelma – Kuluttajien selviytymiskyvyn vahvistaminen kestävän elpymisen varmistamiseksi”

(2022/C 61/07)

Esittelijä: Alexia BERTRAND (BE, Renew Europe), alueellisen toimeenpanevan elimen jäsen:
Brysselin pääkaupunkialueen parlamentti

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Yleistä

1. muistuttaa EU:n kuluttajapolitiikan tärkeydestä: sen tarkoituksena on tarjota unionin kansalaisille oikeuksista muodostuva vankka perusta, joka suojelee sellaisilta vakavilta riskeiltä ja vaaroilta, joihin ei voi omin voimin varautua. Lisäksi tarkoituksena on antaa kuluttajille keinot tehdä tietoon perustuvia valintoja, parantaa heidän hyvinvointiaan ja suojella tehokkaasti heidän turvallisuuttaan ja taloudellisia etujaan sekä taata valvontamekanismit ja muutoksenhakukeinot, joiden ansiosta nämä oikeudet voivat toteutua käytännössä.
2. korostaa, että EU:n laajuinen kuluttajansuoja auttaa myös piristämään Euroopan talouden elpymistä samalla kun se edistää kiertotalousmallin käyttöönottoa ja vähentää ympäristöön ja ihmisten terveyteen kohdistuvia vaikutuksia.
3. suhtautuu myönteisesti odotetun uuden kuluttaja-asioiden toimintaohjelman julkaisemiseen: siinä tarkastellaan keinoja parantaa kuluttajien suojelua ja selviytymiskykyä covid-19-pandemian aikana ja sen jälkeen ja annetaan eurooppalaisille kuluttajille mahdollisuus osallistua aktiivisesti vihreään siirtymään ja digitalisaatioon.
4. korostaa tarvetta kehittää kuluttajansuojaa ja sen täytäntöönpanon välineitä, jotta voidaan ottaa optimaalisella tavalla huomioon Euroopan talouden suuret haasteet, joihin kuuluvat covid-19-pandemia, vihreä siirtymä, digitalisaatio, globalisaatio ja eräiden muita heikommassa asemassa olevien kuluttajaryhmien erityistarpeet.
5. korostaa, että sääntelyn parantamista koskevassa tiedonannossa esitettyä ”yksi sisään, yksi ulos” -lähestymistapaa ei pidä soveltaa mekaanisesti, jotta voidaan säilyttää kuluttajansuojan korkea taso.
6. suhtautuu myönteisesti siihen, että Euroopan tulevaisuutta käsittelevässä konferenssissa tarkastellaan kysymystä EU:n kuluttajapolitiikasta.

Kuluttajansuoja covid-19-pandemian yhteydessä

7. korostaa voimakkaasti tarvetta vaalia kuluttajien oikeuksia ja alalla voimassa olevaa unionin säännöstöä ja huolehtia määrätietoisesti niiden täytäntöönpanosta kriisiaikana, ennen kaikkea siksi, että niitä ei heikennettäisi, vaan kuluttajilla olisi niiden ansiosta riittävä oikeussuoja.
8. on tyytyväinen siihen, että Euroopan parlamentti hyväksyi 27. huhtikuuta 2021 asetuksen rautatieliikenteen matkustajien oikeuksista ja velvollisuuksista (uudelleenlaadittu teksti), jossa vahvistetaan rautatieliikennepalvelujen käyttäjien oikeudet ja suojelu. Näihin kuuluvat erityisesti uudelleenreititys ja apu myöhästymis- ja peruutustapauksissa sekä liikuntarajoitteisille henkilöille annettavan avun parantaminen. Matkustajien oikeuksien vahvistaminen tällä tavalla kannustaa kuluttajia vaihtamaan tähän kestävämpään liikennemuotoon ja helpottaa sen käyttämistä yhdessä luontoa vähän rasittavan liikkuvuuden muotojen kanssa, kun liikenteenharjoittajilla on velvollisuus varata juniin erillinen tila polkupyörille.
9. suosittaa, että tarkastellaan peruuttamista koskevan kuluttajansuojan ulottamista muille aloille, kuten kulttuuri- ja muihin tapahtumiin.
10. kehottaa eri alojen toimivaltaisia viranomaisia jatkamaan kuluttajahuuilausten torjumista yhteistyössä kuluttajansuoja-asioiden yhteistyöverkoston kanssa ja yhteisymmärryksessä muiden alustojen ja kaikkien sidosryhmien kanssa.
11. korostaa tarvetta ottaa huomioon tämänhetkisen kriisin hallinnasta saadut kokemukset määriteltäessä tuotteisiin, prosesseihin, palveluihin ja laatuun sovellettavia vaatimuksia. Näin luodaan tuote- ja palvelunormeja, jotka viranomaiset ja yritykset voivat ottaa nopeasti käyttöön kuluttajien terveyden korkeatasoisen suojelun varmistamiseksi.

12. korostaa covid-19-pandemiasta saatuja kokemuksia ja korkeatasoisen kuluttajansuojan ylläpitämisen tärkeyttä myös kriisiaikoina. Komitea suosittelee tässä yhteydessä, että ryhdytään tarvittaviin sääntelyn uudelleentarkasteluihin, jotta voidaan määrittää eteen tulevien poikkeuksellisten olosuhteiden seuraukset kuluttajasopimuksissa ennen asianomaisen tilanteen ilmenemistä (*rebus sic stantibus* -lauseke). Näin otetaan huomioon ennakointi- ja ennalta varautumisen periaatteet, joilla vahvistetaan kuluttajansuojaa.

13. kannustaa komissiota tarkastelemaan covid-19-kriisin pitkäaikaisvaikutuksia eurooppalaisten kulutustottumuksiin ja kehittämään tämän analyysin pohjalta uusia EU-tason strategisia aloitteita tälle alalle.

14. kannattaa tässä yhteydessä aloitteita, joilla tuetaan lähikauppoja, paikallisia pientuottajia ja paikallista käsiteollisuutta.

15. korostaa lisäksi sitä, että kuluttajaoikeus voisi selkeämmän ja kattavamman tiedotuksen kautta edistää maatalous- ja elintarviketuotannon lyhyiden toimitusketjujen vahvistumista ja vähentää näin kuljetuksista aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä. Komitea muistuttaa tässä yhteydessä, että on tärkeää ottaa paikallis- ja alueviranomaiset mukaan kuluttajansuojapolitiikkaan.

16. nostaa esiin myös tarpeen tukea toimintapolitiikkoja, joilla pyritään kaventamaan digitaalista kuilua niin laitteiden, alueellisen kattavuuden kuin tarvittavan osaamisenkin näkökulmasta.

Vihreä siirtymä

17. muistuttaa, että vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden saavuttaminen ei onnistu ilman kestävää kulutusta.

18. korostaa, että Euroopan unionin kuluttajilla on ratkaiseva rooli vihreässä siirtymässä ja että heille on siksi annettava tietoa ja mahdollisuudet tehdä valintoja, jotka perustuvat vertailukelpoisiin, avoimiin ja selkeisiin tietoihin – Euroopan komission määrittelemän ympäristöjalanjälkeen pohjautuvan menetelmän mukaisesti – muun muassa tuotteiden kestävydestä ja korjattavuudesta sekä niiden yhteiskunnallisesta ja ympäristöjalanjäljestä. Näiden tietojen on perustuttava luotettavaan dataan ja kuluttajatutkimuksiin. Paikallis- ja alueviranomaisten osallistuminen tiedon levittämiseen on suotavaa.

19. pitää ensiarvoisen tärkeänä, että kuluttajat pystyvät tekemään valintansa tuotteiden kestävyuden perusteella, ja kannustaa valmistajia pidentämään tuotteidensa elinikää. Komitea painottaa, että tarvitaan unionin lainsäädäntöä, jolla rangaistaan suunnitellusta vanhenemisesta ja palkitaan pitkästä käyttöiästä teollisissa ja teknologisissa tuotannossa.

20. huomauttaa, että siirtyminen vihreään talouteen voi onnistua vain, jos kestävyysperiaatteiden mukaisten tuotteiden ja palvelujen kysyntä ei rajoitu tiettyihin kuluttajaryhmiin, ja korostaa tässä yhteydessä, että tavoitteiden saavuttamiseksi on taattava tällaisten tuotteiden ja palvelujen saatavuus kaikille kuluttajille heidän taloudellisesta tilanteestaan riippumatta.

21. suosittaa, että kuluttajille annettaviin tietoihin sovelletaan kokonaisvaltaista lähestymistapaa, kehittämällä mahdollisuuksien mukaan merkintöjä, joissa otetaan huomioon kestävyys- ja terveysnäkökohdat, ympäristön säästäminen, tuotteen alkuperä painottaen erityisesti sitä, onko tuote peräisin EU:sta vai kolmannesta maasta, ja reilu kauppa. Komitea painottaa myös, että on hyödyllistä sisällyttää sosiaaliset ja ympäristönäkökohdat yhä enemmän julkisiin hankintoihin erilaisin toimenpitein, muun muassa määrittelemällä ympäristöä koskevia vähimmäisvaatimuksia alakohtaisessa lainsäädännössä, kuten uudessa kiertotaloutta koskevassa toimintasuunnitelmassa edellytetään.

22. korostaa, että tuotestandardeissa on otettava huomioon kestävyys- ja kiertotaloustavoitteet, ja painottaa tässä yhteydessä, että standardoinnista vastaavat eurooppalaiset toimielimet voivat vaikuttaa tähän merkittävästi esimerkiksi kehittämällä standardeja siitä, miten määritellään "vihreä" tai "kestävä" tuote.

23. korostaa, että järjestelmien välistä yhteentoimivuutta on parannettava ja että se on varmistettava.

24. suosittelee, että tarkastellaan rinnakkain kulutustavaroiden lakisääteisen takuuajan pidentämisen asianmukaisuutta ja kuluttajien parempaa informointia tuotteiden odotetusta käyttöiästä.

25. kehottaa tutkimaan, onko suotavaa ottaa käyttöön järjestelmä, jossa ympäristövaihtamille ja terveyden alalla käytettävän järjestelmän mallin mukaisille ympäristömerkeille tarvitaan ennakkolupa.

26. korostaa tarvetta valvoa, että viallisiin tuotteisiin sovellettavia ratkaisuja ovat ensisijaisesti uudelleenkäyttö tai korjaaminen mieluummin kuin pois heittäminen edellyttäen, etteivät kuluttajien oikeudet tämän seurauksena heikkene ja ettei käyttö tai korjaaminen johda siihen, että tuotetaan heikkolaatuisempia tuotteita.
27. pitää välttämättömänä, että varmistetaan varaosien saatavuus ja mahdollisuus tuotteen korjaamiseen sekä se, että tällaisten korjausten kustannukset eivät saa kuluttajaa luopumaan korjaamisesta, tinkimättä tuotteiden vaatimustenmukaisuutta ja turvallisuutta koskevista kuluttajan oikeuksista. Komitea pyytää komissiota tutkimaan, millaisia toimenpiteitä tarvitaan tämän mahdollistamiseksi.
28. kannustaa komissiota arvioimaan tavarakauppadirektiivin tarkistuksen yhteydessä sitä, kuinka korjaamista voidaan edelleen edistää ja kuinka voidaan kannustaa käyttämään kestävämpiä "kiertotalouden" tuotteita kunnioittaen kuluttajien oikeuksia sekä kuluttajan ja yrittäjän välistä taloudellista tasapainoa.
29. painottaa paikallis- ja alueviranomaisten tärkeää roolia tällä alalla ja samalla tarvetta edistää paikallis- ja aluetasolla uusia kulutustottumuksia ja -käyttäytymistä, kuten jakamistaloutta.
30. kehottaa tukemaan sellaisia liiketoimintamalleja, joissa ostetaan palvelu tavaran sijaan. Näin edistetään tavaroiden korjaamista ja yhteisötalouden organisaatioiden toimintaa sekä käytettyjen tuotteiden markkinoita.
31. korostaa tarvetta tehdä kartoitus paikallisista hyvistä käytännöistä korjaamisen ja kiertotalouden alalla.
32. katsoo aiheelliseksi laajentaa paikallisia kulutukseen kohdistuvia toimia kohti palvelutaloutta esimerkiksi rakennusten kunnostamisen alalla ja mukautettaessa kuluttajien asuntoja vihreämpään ja digitaaliseen yhteiskuntaan. Tätä varten on erityisesti tehostettava kuluttajille suunnattuun tiedotukseen käytettäviä välineitä.
33. kannattaa lähikaupan tukialoitteita, joilla pyritään parantamaan kuluttajien asemaa markkinoilla, suojelemaan ympäristöä ja edistämään käsiteollisuutta.
34. korostaa roolia, jonka alue- ja paikallisviranomaiset voivat ottaa kuluttajatiedotuksen ja -valistuksen alalla.
35. pitää tärkeänä tarjota ratkaisuja, jotka ovat tehokkaita ja ymmärrettäviä ja jotka kuluttajat voivat helposti ottaa käyttöön.
36. pitää tervetulleena komission aikomusta tehdä yhteistyötä talouden toimijoiden kanssa kannustaakseen näitä vapaaehtoisin lupauksiin toimista kestävän kulutuksen tukemiseksi tavalla, joka ylittää lainsäädännössä säädetty vaatimukset.
37. painottaa tarvetta laajentaa ekologisesta suunnittelusta annettua direktiiviä koskemaan energiaan liittyviä tuotteita mutta myös monenlaisia muita tuotteita, joilla on suuri vaikutus ympäristöön, ja laatia toimenpiteitä jätteiden syntymisen vähentämiseksi.
38. kannattaa vahvasti kestäviä tuotteita koskevaa aloitetta, jolla pyritään erityisesti tekemään kestävästä tuotteista oletusarvoisia. Näin torjutaan tuotteiden ennen aikaista vanhentumista ja edistetään kestävyyttä.
39. kehottaa Euroopan komissiota, jäsenvaltioita ja paikallis- ja alueviranomaisia huolehtimaan EU:n elpymissuunnitelmaan sisältyvien taloudellisten kannustimien avulla siitä, että turvataan pitkän aikavälin taloudellinen, sosiaalinen ja ympäristöön liittyvä edistys samalla kun vähennetään luonnonvarojen käyttöä, vältetään ja poistetaan vaarallisia aineita ja parannetaan materiaalien ja järjestelmien kiertoa.
40. korostaa jälleen, että meidän on kiireesti nopeutettava siirtymistä uusiutuvan kasvun malliin, pidettävä luonnonvarojen kulutus planeettamme kestävyys rajoissa ja pienennettävä jalanjälkeämme. Tätä varten on välttämätöntä irrottaa kasvu luonnonvarojen käytöstä, kehittyä kohti todellista kiertoyhteiskuntaa ja tehdä yhteistyötä kaikilla julkisen vallan ja yhteiskunnan tasoilla.
41. korostaa tarvetta tukea pk-yrityksiä ja paikallisia pientuottajia vihreässä siirtymässä ja huolehtia siitä, että hallinnollinen taakka ei kasva. EU:n rahoitus on olennaisen tärkeää näiden siirtymien varmistamiseksi. Komitea korostaa tarvetta ottaa paikallis- ja alueviranomaiset mukaan tarjoamaan tietoa tähän tarkoitukseen käytettävissä olevista EU:n varoista.

Digitalisaatio

42. muistuttaa, että digitalisaatio muuttaa kuluttajien elämää perinpohjaisesti. Se tarjoaa valtavia mahdollisuuksia mutta aiheuttaa myös uudenlaisia ongelmia. Verkkokaupan sopimattomia kaupallisia menettelyjä on tärkeää torjua. Laadittaessa digitaalitalouden sääntöjä ja tekoälyä, esineiden internetiä ja robotiikkaa koskevia vaatimuksia on vahvistettava kuluttajansuojaa. Komitea panee tässä yhteydessä merkille Euroopan komission innovatiivisen ehdotuksen, joka on esitetty asetuksessa tekoälyä koskevien sääntöjen yhteensovittamisesta ja tiedonannossa tekoälyä koskevan eurooppalaisen lähestymistavan edistämisestä. AK antaa näistä erillisen lausunnon.

43. painottaa tarvetta lisätä kuluttajaa suojaavia toimia sopimattomia kaupallisia menettelyjä vastaan internetissä. Erityisesti on kehitettävä uusia normatiivisia välineitä ja markkinavalvontaa, jotta kuluttajia voidaan suojata tekoälyn kehityksen ja algoritmien käytön myötä ilmaantuvilta uusilta menettelyiltä (kohdennetut hinta- tai tuotetarjoukset tai palvelut, jotka toteutetaan internetissä tehdyn kuluttajaprofiloinnin avulla) ja jotta voidaan taata tehokas henkilötietojen suoja. Lisäksi komitea kehottaa komissiota ja Euroopan unionin toimielimiä lisäämään kansalaisten tietoisuutta verkko-ostosten ympäristö- ja sosiaalisista vaikutuksista.

44. painottaa tarvetta uudistaa eurooppalaista tuoteturvallisuuslainsäädäntöä, joka koskee kuluttajan fyysistä turvallisuutta, jotta voidaan käsitellä verkkoon liitettyjen esineiden turvallisuuteen liittyviä kysymyksiä (henkilötietojen kunnioittaminen, kyberturvallisuus, luotettavuus, avoimuus ja kuluttajalle annettavat tiedot).

45. korostaa, että EU:n kuluttajansuojalainsäädännön ja EU:n digimarkkinalainsäädännön on oltava keskenään johdonmukaisia ja selkeässä vuorovaikutuksessa, jotta vakiinnutetaan kuluttajansuojan korkea taso kuluttajien oikeuksien, tavaroiden ja palvelujen saatavuuden (rajat ylittävä saatavuus mukaan luettuna), avoimuuden, vastuuvälvollisuuden ja turvallisen digitaalisen ympäristön osalta ja jotta selkiytetään ja lisätään verkossa toimivien välittäjien vastuuvälvollisuutta. Olisi aiheellista ottaa käyttöön verkossa toimivien välittäjien mahdollistamia mekanismeja, joiden avulla voidaan seurata yritysten tarjouksia ajallisesti, jotta voidaan välttää verkkotarjousten vaihtelusta johtuvat haitat kuluttajien oikeuksien puolustamiseksi.

46. suhtautuu myönteisesti komission aikomukseen ottaa käyttöön innovatiivisista sähköisistä välineistä koostuva välineistö, jolla olisi tuettava asiaankuuluvia elimiä tunnistamaan laittomia kaupallisia menettelyjä verkossa. Kyseisten sähköisten välineiden tulisi myös mahdollistaa verkossa tuotteitaan tarjoavien yritysten katoamisen seuranta.

47. toteaa, että maakohtaiset estot, jotka estävät kuluttajia hyödyntämästä digitaalista sisältöä esteettömästi koko Euroopassa, ovat edelleen käytössä tietyillä aloilla.

48. kehottaa hyödyntämään viranomaisten hallussa olevaa tietomäärää, jotta kuluttajille voidaan tiedottaa parhaalla mahdollisella tavalla avointa dataa koskevan dynaamisen politiikan avulla.

49. korostaa tarvetta tukea pk-yritysten ja paikallisten pientuottajien digitalisaatiota ja huolehtia siitä, että hallinnollinen taakka ei kasva. EU:n rahoitus on olennaisen tärkeää siirtymän varmistamiseksi. Komitea korostaa tarvetta ottaa paikallis- ja alueviranomaiset mukaan tarjoamaan tietoa tähän tarkoitukseen käytettävissä olevista EU:n varoista.

Kuluttajien oikeuksien täytäntöönpano ja tehokkaat muutoksenhakukeinot

50. kannustaa komissiota toimimaan jäsenvaltioiden ja paikallis- ja alueyhteisöjen koordinaattorina ja tukijana kuluttajien oikeuksien noudattamisen valvonnassa sekä varmistamaan erityisesti, että jäsenvaltion käyttöön ottamat toimet ovat tehokkaita yrityksen sijaintipaikasta riippumatta, kuten asian pitäisi olla seuraamusten osalta.

51. on tyytyväinen siihen, että uudessa kuluttaja-asioiden toimintaohjelmassa todetaan komission auttavan jäsenvaltioita kuluttajien oikeuksien nopeassa täytäntöönpanossa ja noudattamisen valvonnassa muun muassa kuluttajansuoja-asioiden yhteistyöverkoston välityksellä. Komitea korostaa tässä yhteydessä Euroopan kuluttajakeskusten myönteistä roolia rajatylittävän kuluttajansuojan muovaamisessa.

52. toteaa, että vaadittavien valvontatoimenpiteiden asianmukainen täytäntöönpano uudessa toimintaohjelmassa esitettyjen näkökohtien mukaisesti edellyttää, että markkinavalvontatehtävissä toimivaa henkilöstöä on oltava aiempaa enemmän. Tässä tarkoituksessa olisi lisättävä näissä tehtävissä toimivan henkilöstön alakohtaista erikoistumista ja samalla jatkuvaa koulutusta, ja käytössä olisi oltava asianmukaiset aineelliset resurssit valvottavan toiminnan eli esimerkiksi vilpillisten käytäntöjen, sopimattomien käytäntöjen tai verkkomyynnin mukaan. Lisäksi tarvitaan asianmukainen akkreditoitujen laboratorioiden verkosto, jotta turvallisuuteen vaikuttavat mahdolliset petokset tai sääntöjenvastaisuudet voidaan havaita.

53. kehottaa tehostamaan yhteistyötä paikallis- ja alueyhteisöjen ja kuluttajajärjestöjen välillä.
54. kannattaa vapaaehtoisuuteen perustuvien kuluttajatiedotustoimien kehittämistä yhteistyössä paikallis- ja alueyhteisöjen ja yritysten kanssa.

Kuluttajien erityistarpeisiin vastaaminen

55. on tyytyväinen siihen, että uudessa kuluttaja-asioiden toimintaohjelmassa todetaan tiettyjen kuluttajaryhmien, kuten lasten, ikäihmisten ja vammaisten henkilöiden, voivan olla tietyissä tilanteissa erityisen haavoittuvia ja tarvitsevan erityisiä suojatoimia, eritoten digitaalisen kuilun seurauksena.

56. painottaa tarvetta vahvistaa sellaisten haavoittuvassa asemassa olevien kuluttajien suojelua, jotka tarvitsevat lainaa olennaisten tavaroiden ja palvelujen, esimerkiksi terveydenhoidon, koulutuksen ja julkisten palvelujen, hankkimiseen. Kyseisillä aloilla on tarpeen määrittää toimia ja välineitä, joilla vahvistetaan kuluttajansuojaa sellaisten yritysten maksukyvyttömyystilanteissa, jotka tarjoavat palveluita yhtäjaksoisesti olennaisilla terveydenhuollon ja koulutuksen aloilla, jotta voidaan vähentää kyseisillä aloilla toimivien yritysten toiminnan päättymisestä aiheutuvia haittoja.

57. korostaa, että on välttämätöntä kehittää kuluttajien taloudellista osaamista myös uuden digitaaliteknologian alalla ja tukea siksi tämän alan hankkeita paikallis- ja aluetasolla.

58. on tyytyväinen siihen, että uudessa kuluttaja-asioiden toimintaohjelmassa lisätään rahoitusta toimille, joilla parannetaan velkaneuvontapalvelujen saatavuutta jäsenvaltioissa vuodesta 2021 alkaen, ottaen huomioon paikallisviranomaisten toiminnan tärkeys tällä alalla.

59. suhtautuu myönteisesti Euroopan komission aikomukseen tukea aloitteita, joilla tarjotaan paikallista neuvontaa kuluttajille, jotka rakenteellisista tai henkilökohtaisista syistä eivät saa tukea ja tietoa verkosta tai keskitetyistä tiedotustoimistoista.

60. pyytää aloittamaan tai tiivistämään yhteistyötä paikallis- ja alueviranomaisten, kuluttajajärjestöjen ja yritysten välillä, jotta nämä voisivat yhdistää voimansa resurssien käyttämiseksi mahdollisimman tehokkaasti.

61. kehottaa komissiota tutkimaan EU:n lainsäädäntöön perustuvan kuluttajien kollektiivisen velkajärjestelyvälineen toteutettavuutta ylivelkaantumisen torjumiseksi myös muin keinoin kuin ennaltaehkäisyn avulla. Komitea kehottaa myös ottamaan käyttöön erityisiä toimintapolitiikkoja, joilla estetään käytännöt, joiden on osoitettu olevan kuluttajille erityisen haitallisia (esimerkiksi jatkuvaan luottoon perustuvat kortit) aiheuttaessaan velkaantumista ja heikentäessään kuluttajien asemaa suhteessa muihin lainoihin.

62. suosittaa käsittelemään kuluttajien haavoittuvuutta ja ostosten estämistä koskevia kysymyksiä koko laajuudessaan. Tässä olisi otettava huomioon myös sellaiset suoraan paikallistasoa koskevat kysymykset kuin digitaalinen kuilu, josta kärsivät niillä alueilla asuvat kuluttajat, joilla yhteyksiä ei ole tai ne ovat heikot tai huonot. On edistettävä ja säänneltävä henkilökohtaisesti tarjottavien perusrahoituspalveluiden valikoimaa ja ryhdyttävä toimenpiteisiin, joilla estetään kyseisten palveluiden täydellinen tai osittainen poistuminen, mikä johtaisi kuluttajien syrjintään rahoituspalveluihin pääsyn osalta.

63. kehottaa myös tarkastelemaan digitaalisen kuilun kysymystä sellaisten haavoittuvien kuluttajien yhteydessä, jotka eivät tarvittavien laitteiden tai perustaitojen puuttumisen vuoksi voi osallistua digitaaliseen siirtymään. Tämä koskee erityisesti vähemmän kehittyneitä alueita.

Kuluttajansuoja maailmanlaajuisesti

64. korostaa, että globaalistuneessa maailmassa, jossa verkko-ostoksia tehdään yli rajojen, yhteistyö kansainvälisten kumppaneiden kanssa on ratkaisevan tärkeää.

65. on tyytyväinen komission ilmoitukseen, että se laatii toimintasuunnitelman Kiinan kanssa verkkokaupan tuotteiden tuoteturvallisuuden parantamiseksi ja ottaa käyttöön kumppanimaille, mukaan lukien Afrikalle, annettavaa sääntelytukea, teknistä apua ja valmiuksien kehittämistä.

66. kannustaa joka tapauksessa komissiota kehittämään ja tehostamaan yhteistyötä niiden kolmansien maiden kanssa, joihin sijoittautuneet palveluntarjoajat suuntaavat tarjontaansa unionin alueelle.

67. kehottaa painokkaasti Euroopan komissiota varmistamaan, että unioniin tuotavat tavarat ja palvelut ovat Euroopan unionissa sovellettavien normien ja määräysten mukaisia. Komitea on tyytyväinen siihen, että Euroopan komissio ehdottaa lisättäväksi yritysten vastuuta ihmisoikeuksien sekä sosiaalisten ja ympäristövaatimusten noudattamisesta niiden arvoketjun kaikissa osissa (alihankintayritykset mukaan luettuina), myös kolmansissa maissa.

Kuluttajansuojapolitiikan soveltaminen muilla aloilla

68. muistuttaa, että kuluttajapolitiikka on yksi EU:n monialaisimmista politiikoista ja koskee useita EU:n toimintalinjoja tuoteturvallisuudesta, digitaalisista markkinoista, rahoituspalveluista, elintarviketurvallisuudesta ja -merkinnöistä aina energia-asioihin, matkustukseen ja liikenteeseen saakka.

69. korostaa, että kuluttajansuojavaatimukset on sisällytettävä osaksi unionin muiden alojen – kuten energia, televiestintä, liikenne sekä vakuutus- ja luotonantoala – politiikan ja toimien laatimista ja täytäntöönpanoa.

70. korostaa, että tavoite edistää kuluttajan hyvinvointia Euroopan unionissa vahvan kilpailupolitiikan avulla on pidettävä EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 ja 102 artiklan täytäntöönpanon ensisijaisena tavoitteena.

Hallinnointi

71. korostaa tarvetta kehittää kuluttajien tilannetta Euroopan unionissa koskevaa kuluttajatulostaulua tarkoituksenmukaisten indikaattoreiden pohjalta, kulutuksessa huomioitavia kiertotalousnäkökohtia koskevat indikaattorit mukaan luettuina, jotta voidaan tukea uuden kuluttaja-asioden toimintaohjelman hallinnointia ja seurantaa.

72. kannattaa komission aikomusta ottaa käyttöön uusi hallintomalli, joka perustuu kaikkien asianomaisten sidosryhmien laaja-alaiseen kumppanuuteen. Komission pyrkimys keskustella säännöllisesti Euroopan parlamentin, Euroopan talous- ja sosiaalikomitean sekä alueiden komitean kanssa ja tehdä tiivistä yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa olemassa olevissa verkostoissa, työryhmissä ja tilapäisissä työryhmissä on tervetullut.

73. toistaa, että Euroopan alueiden komitea kannattaa ottaa mukaan tähän työhön.

Bryssel 13. lokakuuta 2021.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Tasa-arvon unioni: hlbtq-henkilöiden tasa-arvoa koskeva strategia 2020–2025”

(2022/C 61/08)

Esittelijä:	Kate FEENEY (IE, Renew Europe), Dún Laoghaire-Rathdownin kreivikunnanvaltuutettu
Viiteasiakirja:	Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Tasa-arvon unioni: hlbtq-henkilöiden tasa-arvoa koskeva strategia 2020–2025 COM(2020) 698 final

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

1. toteaa, että tasa-arvo on yksi Euroopan unionin perusarvoista, jotka on vahvistettu perussopimuksissa ja perusoikeuskirjassa ja jotka antavat EU:lle sekä valtuudet että vastuun torjua syrjintää.
2. toistaa, että homojen, lesbojen, biseksuaalien, transihmisten, intersukupuolisten, muunsukupuolisten ja queer-henkilöiden (hlbtq) oikeudet ovat ihmisoikeuksia ja ne kuuluvat siksi erottamattomasti kaikille ihmisille riippumatta oikeudellisesta asemasta kansalaisuudettomana, pakolaisena tai maahanmuuttajana, riippumatta siitä, onko henkilö nainen, mies, lapsi, vanhus tai vammainen, ja riippumatta uskonnosta, etnisestä taustasta, poliittisista näkemyksistä tai seksuaalisesta suuntautumisesta, sukupuoli-identiteetistä tai sen ilmaisusta ja sukupuoliominaisuuksista.
3. arvostaa kaikkea Euroopan tasolla ja kansallisella tasolla tehtyä tähänastista työtä⁽¹⁾, muun muassa Euroopan komission julkaisemaa tiedonantoa ”Tasa-arvon unioni: hlbtq-henkilöiden tasa-arvoa koskeva strategia 2020–2025” ja siinä esitettyjä poliittisia tavoitteita ja toimenpiteitä hlbtq-henkilöiden tasa-arvon edistämiseksi Euroopan unionissa.
4. varoittaa kuitenkin, että vaikka tämä EU:n ensimmäinen hlbtq-henkilöiden tasa-arvoa koskeva strategia on pitkään odotettu askel oikeaan suuntaan Euroopassa, jonka mottona on ”Moninaisuudessaan yhtenäinen”, EU:n arvojen kunnioittamisessa on nähtävissä taantumista viranomaisten käyttäessä jatkuvasti hlbtq-vastaista retoriikkaa ja jopa ottaessa käyttöön syrjiviä politiikkoja ja säännöksiä.
5. pitää myönteisenä, että Euroopan komissio mainitsee erikseen AK:n tässä yhteydessä ja kehottaa sitä edistämään vuoropuhelua paikallis- ja alueviranomaisten ja kansalaisyhteiskunnan kanssa, työmarkkinaosapuolet mukaan lukien, hlbtq-henkilöiden tasa-arvon ajamiseksi.
6. pitää huolestuttavana sitä, että poliittisten ponnistelujen lisäämisestä huolimatta hlbtq-henkilöiden rakenteellinen syrjintä ja syrjäytyminen on yhä todellisuutta kaikkialla Euroopan unionissa.
7. on siksi vakaasti sitä mieltä, että paikallis- ja alueviranomaisilla on keskeinen rooli sellaisen eurooppalaisen yhteiskunnan rakentamisessa, joka perustuu kaikkien kansalaisten osallisuuteen eikä tiettyjen ihmisten poissulkemiseen, ja on yhtä mieltä siitä, että sekä julkisella että yksityisellä sektorilla tarvitaan osallistavia ja monimuotoisuuden huomioon ottavia strategioita, jotta voidaan paremmin vastata hlbtq-henkilöiden kohtaamiin monimutkaisiin haasteisiin ja ottaa huomioon heidän erilaiset elämäntilanteensa.

⁽¹⁾ Euroopan komission vuonna 2015 julkaisema luettelo hlbtq-henkilöiden tasa-arvoa edistävästä toimista, tasa-arvoasioista vastaavan komission jäsenen (Helena Dalli) tehtävän perustaminen sekä se, että 21 jäsenvaltiota on tunnustanut laissa samaa sukupuolta olevat pariskunnat ja neljä jäsenvaltiota on ottanut käyttöön menettelyjä sukupuolen juridiseksi tunnistamiseksi ilman lääketieteellisiä vaatimuksia.

8. kehottaa Euroopan komissiota varmistamaan, että Euroopan unionin peruseriaatteita noudatetaan ja että yksikään kunta, alue tai valtio ei toteuta järjestelmällisen syrjinnän aloitteita, kuten ns. hlbt-vapaita alueita, jotka on hyväksytty osana ”perheiden oikeuksia koskevaa paikallishallinnon peruskirjaa” tai ”LGBT-ideologian vastaista päätöslauselmaa”, tai käytä varoja tavalla, joka ei noudata syrjimättömyyden periaatetta.

9. korostaa tässä yhteydessä, että on tärkeää ryhtyä toimiin hlbtq-henkilöiden syrjinnän torjumiseksi, pitää myönteisenä Euroopan parlamentin päätöslauselmaa, jossa koko EU julistetaan hlbtq-vapauden alueeksi⁽²⁾, ja tähdentää keskinäisen suvaitsevaisuuden merkitystä yhteisöissä.

Kuntien ja alueiden rooli

10. on vakaasti sitä mieltä, että eriarvoisuuden torjuminen EU:ssa on kaikkien yhteinen vastuu, joka edellyttää toimia kaikilla hallinnon tasoilla sekä kansalaisyhteiskunnan, hlbtq-järjestöjen ja -edunvalvontaryhmien aktiivista ja pysyvää osallistumista, ja toteaa, että kaikilla näillä toimijoilla on keskeinen rooli tasa-arvopoliitiikan hallinnoinnissa ja muotoilussa sekä sen tehokkaassa täytäntöönpanossa.

11. uskoo, että paikallisilla ja alueellisilla toimilla voidaan rakentaa tasa-arvoa ja valtavirtaistaa se, sillä alue- ja paikallisvaltuutetut sekä kaupunginjohtajat ovat kansalaisten kanssa päivittäin vuorovaikutuksessa erilaisissa yhteyksissä kuin kansalliset poliitikot: he kohtaavat kansalaisia esimerkiksi kouluissa ja työpaikoilla sekä kulttuuri- ja urheilutoiminnan yhteydessä eli kaikissa niissä paikoissa, joissa ihmisoikeuksia muovataan ja pannaan täytäntöön.

12. korostaa lisäksi, että paikallisviranomaisten tehtäviin kuuluu omalta osaltaan selventää kansalaisille näiden oikeuksia, tunnistaa keskeisiä haasteita omissa yhteisöissään ja varmistaa, että kaikilla on yhtäläinen mahdollisuus osallistua yhteisön toimintaan ja käyttää palveluja, sekä kehittää räätälöityjä palveluja syrjäytyneille yhteiskunnan jäsenille.

13. on Maailman talousfoorumin kanssa yhtä mieltä siitä⁽³⁾, että tasa-arvon ja oikeuksien edistämällä on selkeä ja myönteinen vaikutus kuntien ja alueiden taloudelliseen kehitykseen ja vaurauteen ja että kaikilla syrjinnän muodoilla voi olla kielteisiä vaikutuksia koko yhteisöön ja talouteen laajemmin. Tämä on entistäkin tärkeämpää juuri nyt, kun yhteisöjä aletaan jälleenrakentaa covid-19-kriisin jäljiltä.

14. on huolestunut maaseutu- ja kaupunkialueiden välisestä selkeästä kuilusta, kun on kyse yleisestä kunnioituksesta ja monimuotoisuuden hyväksymisestä; tämä kuilu voi pahentaa tiettyjen alueiden väestörakenteeseen liittyviä haasteita ja heikentää entisestään niiden taloudellista ja sosiaalista kehitystä.

15. panee merkille ja pitää myönteisenä, että jotkin paikallisviranomaiset⁽⁴⁾ ovat ryhtyneet edistämään aktiivisesti hlbtq-yhteisöjen osallistumista ja ottaneet jopa johtoaseman hlbtq-yhteisöjä tukevien politiikkojen laatimisessa silloin, kun kansallinen hallitus on kulkenut tässä suhteessa jälkijunassa.

Kaikkien väkivallan muotojen torjuminen

16. sitoutuu edistämään kattavasti kaupunkien asemaa hlbtq-vapauden alueina kaikkialla Euroopan unionissa ja sen ulkopuolella.

17. kehottaa komissiota torjumaan kaikkia hlbtq-henkilöihin kohdistuvan väkivallan muotoja sekä toteuttamaan toimenpiteitä, joilla pyritään ehkäisemään ja torjumaan hlbtq-henkilöihin kohdistuvaa väkivaltaa, myös verkkoväkivaltaa, joka voi normalisoida nuorten keskuudessa.

18. pyytää komissiota toteuttamaan toimenpiteitä vihapuheen ja erityisesti verkossa esiintyvän vihapuheen torjumiseksi, mutta tunnustaa samalla sananvapauden tärkeän merkityksen. Hlbtq-henkilöihin kohdistuva vihapuhe on yksi haitallisimmista syrjinnän aiheuttajista, ja se johtaa usein viharikoksiin ja väkivaltaan. Vihapuheen torjunta edellyttää yhteistyötä EU:n toimielinten, valtiollisten ja paikallis- ja alueviranomaisten sekä yksityisen sektorin välillä. Tämä on välttämätön askel syrjinnän lopettamiseksi ja sen tuhoisien yhteiskunnallisten vaikutusten torjumiseksi.

⁽²⁾ Euroopan parlamentin 11. maaliskuuta 2021 antama päätöslauselma EU:n julistamisesta hlbtq-vapauden alueeksi (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0089_FI.html).

⁽³⁾ *Great Reset: Why LGBT+ inclusion is the secret to cities' post-pandemic success*, Maailman talousfoorumi (weforum.org).

⁽⁴⁾ Esimerkkiä ovat näyttäneet useat kaupungit eri puolilla Eurooppaa, kuten Barcelona, Ljubljana, Berliini, Budapest ja Łódź, sekä kaupunkien verkostot, kuten Italian RE.A.DY-verkosto.

19. odottaa innolla komission tulevaa ehdotusta, joka koskee Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 83 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen rikollisuuden alojen luettelon laajentamista kattamaan viharikokset ja vihapuheen, muun muassa silloin, kun ne kohdistuvat hlbtqi-henkilöihin – ei pelkästään heidän seksuaaliseen suuntautumiseensa vaan myös sukupuoli-identiteettiin, sen ilmaisuun ja sukupuoliominaisuuksiin –, sekä painottaa, että uhrien oikeuksia koskeva direktiivi on pantava täytäntöön pikaisesti.

20. kehottaa kaikkia EU:n jäsenvaltioita ratifioimaan Euroopan neuvoston yleissopimuksen naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta (Istanbulin yleissopimus), jonka toimenpiteitä uhrien oikeuksien suojelemiseksi on määrä soveltaa ilman minkäänlaista syrjintää, myöskään biologiseen tai sosiaaliseen sukupuoleen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai sukupuoli-identiteettiin perustuvaa syrjintää. Komitea kehottaa tätä varten Euroopan komissiota noudattamaan sitoumustaan tehdä yleissopimuksen loppuunsaattamisesta keskeinen painopiste ja odottaa kiinnostuneena muun muassa ehdotusta naisiin kohdistuvan väkivallan torjumisesta, josta komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen ilmoitti vuonna 2021 pitämässään puheessa unionin tilasta.

21. kehottaa saattamaan tarkistetun audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä ja soveltamaan sitä tiukasti. Direktiivillä vahvistetaan suojaa sisällöltä, joka yllyttää vihaan tai väkivaltaan, ja kielletään tiedotusvälineiden kaupallinen viestintä, joka sisältää tai edistää minkäänlaista syrjintää, mukaan lukien sukupuoleen tai seksuaaliseen suuntautumiseen perustuva syrjintä.

Vapaa liikkuvuus ja perheet

22. pitää tärkeänä, että strategiassa mainitaan erikseen vapaan liikkuvuuden alueellinen ja erityisesti alueiden välinen näkökulma mutta kunnioitetaan samaan aikaan sitä, että perheoikeus kuuluu perussopimusten nojalla jäsenvaltioiden toimivaltaan. Komitea korostaa, että tämä voi luoda esteitä vapaalle liikkuvuudelle, koska jäsenvaltioiden välisten perheoikeuden erojen vuoksi hlbtqi-perheiden tapauksessa perhesiteiden tunnustaminen usein lakkaa perheen ylittäessä EU:n jonkin sisärajan.

23. on tyytyväinen siihen, että Euroopan komissio esitteli marraskuussa 2020 ensimmäistä kertaa hlbtqi-henkilöiden tasa-arvoa koskevan strategian. Yksi tämän komission strategian neljästä pilarista liittyy hlbtqi-henkilöiden turvallisuuden varmistamiseen.

Tähän mennessä hlbtqi-henkilöihin kohdistuvan väkivallan ilmiötä ei ole kuitenkaan tutkittu edustavalla tavalla, jotta seuraavassa vaiheessa voitaisiin tarjota asiaankuuluvia toimintatapoja väkivallan torjuntaan.

Vaikka Euroopan unionin perusoikeusviraston (FRA) julkaisema verkkokysely ”A long way to go for LGBTI equality” antaa arvokasta tietoa hlbtqi-henkilöiden kokemasta syrjinnästä ja väkivallasta, vapaaehtoisena verkkokyselynä se ei ole tilastollisesti edustava, koska se ei perustu satunnaisotantaan. Tätä taustaa vasten alueiden komitea kehottaa Euroopan komissiota käynnistämään ja rahoittamaan osana hlbtqi-strategiaansa säännöllisesti tehtävän anonyymien ja edustavan kenttätutkimuksen aliraportoiduista hlbtqi-henkilöiden väkivaltakokemuksista EU:ssa, parisuhdeväkivalta mukaan lukien. Tämä kenttätutkimus tulisi toteuttaa ja arvioida riippumattomasti kaikkien EU:n jäsenvaltioiden osalta.

24. yhtyy täysin Euroopan komission puheenjohtajan Ursula von der Leyenin toteamaan ”Jos joku on lapsen vanhempi yhdessä maassa, hän on vanhempi kaikissa maissa”⁽⁵⁾ ja pitää näin ollen tervetulleena ilmoitusta lainsäädäntöaloitteesta, jolla edistetään perhesuhteiden vastavuoroista tunnustamista jäsenvaltioiden välillä.

25. kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että hlbtqi-henkilöiden ja heidän perheidensä oikeuksien tunnustamisesta rajatylittävissä tapauksissa EU:ssa on saatavilla selkeää tietoa helposti ja että kaikkien hallinnon tasojen virkamiehillä on kaikki tarvittavat tiedot asiasta.

26. kannattaa Euroopan parlamentin päätöslauselmassaan hlbtqi-henkilöiden oikeuksista EU:ssa⁽⁶⁾ esittämää kehotusta liittyen sateenkaariperheisiin ja samaa sukupuolta oleviin pareihin ja kehottaa komissiota parantamaan sateenkaariperheiden asemaa soveltamalla tiukasti rajatylittävää perheoikeutta ja tehostamalla jäsenvaltioiden kanssa käytävää vuoropuhelua (mukaan lukien vuoropuhelu Coman-tuomion⁽⁷⁾ täytäntöönpanosta), sillä aineellinen perheoikeus kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan.

⁽⁵⁾ Puhe unionin tilasta vuonna 2020.

⁽⁶⁾ 2021/2679(RSP).

⁽⁷⁾ Euroopan unionin tuomioistuin selvensi asiassa C-673/16, että käsitettä ”aviopuoliso”, sellaisena kuin sitä käytetään vapaata liikkuvuutta koskevassa direktiivissä, sovelletaan myös samaa sukupuolta olevaan puolisoon.

27. kehottaa paikallisviranomaisia välittämään myönteisen viestin alueidensa hlbtq-yhteisöille osoittamalla rohkeutta ottaa käyttöön hlbtq-henkilöille suotuisia kunnianhimoisia toimintapolitiikkoja ja edistämään näin muutosta alhaalta ylöspäin. Esimerkiksi Italiassa Torinon kaupunginhallinto⁽⁸⁾ tunnustaa virallisesti samaa sukupuolta olevien kansalaisten rekisteröidyn parisuhteen, vaikka tätä ei vahvistettu kansallisissa säännöksissä ennen vuotta 2016. Torino on jatkanut edelläkävijän rooliaan tunnustamalla samaa sukupuolta olevien pariin laillisen vanhemmuuden, vaikka näin ei ole tehty kansallisessa lainsäädännössä.

Hlbtq-nuorten auttaminen EU:ssa

28. toteaa, että hlbtq-nuoret ovat Euroopassa erityisen haavoittuvassa asemassa, sillä he ovat alttiina syrjinnälle, uhriksi ja leimatuksi joutumiselle sekä hyväksikäytölle nuoresta iästä lähtien. Lisäksi tällaisille nuorille aiheuttavat vaikeuksia seksuaalisesta suuntautumisesta kertominen perheelle ja yhteisölle, ammatillisten palvelujen tarjoajien ja laajemman yhteiskunnan vähäinen ymmärrys hlbtq-kysymyksistä sekä psyykkisen, fyysisen ja seksuaaliterveyden haasteet.

29. pitää tervetulleena komission 24. maaliskuuta 2021 julkaisemaa lapsen oikeuksia koskevaa kattavaa strategiaa, jolla varmistetaan hlbtq-lapsille syrjimättömät mahdollisuudet persoonallisuuden vapaaseen kehittymiseen ja turvataan heidän oikeutensa ja mahdollisuudet käyttää niitä. Tähän sisältyy perheille tarkoitettu tiedotus ja ohjaus, jotta ne osaisivat tukea alaikäisten täysipainoista kehittymistä kaikilla elämän osa-alueilla. Komitea tukee nimenomaisesti hyvien käytäntöjen vaihtoa sellaisten intersukupuolisiin lapsiin ja nuoriin kohdistuvien muiden kuin elintärkeiden leikkausten ja lääketieteellisten toimenpiteiden lopettamiseksi, joiden tarkoituksena on saada heidät vastaamaan mies- tai naissukupuolen tyyppillistä määritelmää ja jotka suoritetaan ilman heidän henkilökohtaista suostumustaan tai heidän vanhempiensa täysin tietoista suostumusta.

30. kehottaa jäsenvaltioita arvioimaan kansallisissa hlbtq-henkilöiden tasa-arvosuunnitelmissaan sellaisia politiikkoja ja käytäntöjä, jotka vahingoittavat tai syrjivät entisestään hlbtq-henkilöitä, erityisesti nuoria. Komitea kehottaa jäsenvaltioita tukemaan paikallisyhteisöjä tarjoamalla asianmukaisia palveluja syrjäytyneiden nuorten auttamiseksi esimerkiksi luomalla turvallisia ympäristöjä sekä varmistamaan, että hlbtq-henkilöillä on yhtäläiset työllistymismahdollisuudet, että työympäristöt ovat osallistavia ja että hlbtq-henkilöt ovat myönteisesti edustettuina yhteiskunnassa sekä kulttuurin ja urheilun saralla ja että he voivat osallistua näihin elämän osa-alueisiin.

31. varoittaa, että vaikka hlbtq-henkilöiden asunnottomuus on näkymätön ongelma Euroopassa, tätä aihetta koskeva rajallinen tutkimus⁽⁹⁾ osoittaa silti, että hlbtq-yhteisö ja erityisesti hlbtq-nuoret ovat vahvasti yliedustettuina asunnottomassa väestössä: arviolta 25–40 prosenttia asunnottomista nuorista kertoo kuuluvansa hlbtq-yhteisöön⁽¹⁰⁾. Komitea kehottaa siksi kiinnittämään erityistä huomiota tähän ongelmaan myös asunnottomuuden torjuntaa käsittelevän eurooppalaisen foorumin puitteissa.

32. kiinnittää huomiota siihen, että yhdenvertaista kohtelua työssä koskeva direktiivi olisi pantava tinkimättömästi täytäntöön ja sen täytäntöönpanoa olisi seurattava ja arvioitava huolellisesti. Komitea on tyytyväinen siihen, että arvioituaan ja seurattuaan nykyistä lainsäädäntöä komissio ehdottaa sen pohjalta vuonna 2022 mahdollisesti tarvittavat uudet säädökset, erityisesti tasa-arvoelinten roolin osalta.

33. kehottaa Euroopan komissiota sekä kansallisia ja alue- ja paikallishallintoja tekemään hlbtq-nuorten asunnottomuuden – joka on äärimmäinen sosiaalisen syrjäytymisen muoto – näkyvämmäksi ongelmaksi sekä luomaan yhteisöihinsä nuorille tarkoitettuja palvelukeskuksia ja majoitustiloja noudattaen Krakovan ja Berliinin esimerkkiä.

Covid-19-kriisin vaikutus hlbtq-henkilöiden elämään

34. toteaa, että covid-19-pandemian synnyttämä terveys- ja yhteiskuntakriisi aiheuttaa hlbtq-yhteisölle monimutkaisia haasteita ja riskejä. Tuoreen tutkimuksen⁽¹¹⁾ mukaan näitä haasteita ja riskejä ovat muun muassa mielenterveyden heikkeneminen, terveydenhuollon saatavuuteen liittyvät vaikeudet, vihapuheen ja perheväkivallan lisääntyminen, vaikeudet päästä esimerkiksi asumiseen, ruokaan ja toimeentuloon liittyvien julkisten avustushelmien piiriin sekä oikeussuojan, rekisteröintipalvelujen ja muiden oikeudellisten prosessien saatavuuteen liittyvät vaikeudet.

35. pitää myönteisinä muutamissa yhteisöissä käynnistettyjä tukiohjelmia, joissa tarjotaan verkossa annettavaa psykologista tukea ja ulkoilutoimintaa, mahdollistetaan pääsy terveydenhuoltoon, kunnallisiin asuntoihin ja turvataloihin sekä tarjotaan lisärahoitusta. Komitea kehottaa kansallisia sekä alue- ja paikallisviranomaisia varmistamaan hätä- ja elpymistoimenpiteiden syrjimättömyyden.

⁽⁸⁾ Torinon kunnallinen asetus, 2010.

⁽⁹⁾ Euroopan asunnottomuustoimijoiden kattojärjestön (FEANTSA) julkaisu ”LGBTIQ Homelessness” (syyskuu 2017) sekä järjestön toteuttama kysely homo-, lesbo-, biseksuaali-, trans-, intersukupuolisten ja queer-nuorten eli hlbtq-nuorten asunnottomuudesta (2019).

⁽¹⁰⁾ https://www.ilga-europe.org/sites/default/files/COVID19%20_Impact%20LGBTI%20people.pdf

⁽¹¹⁾ [covid19-lgbt-assessment-2020.pdf](https://www.ilga-europe.org/sites/default/files/covid19-lgbt-assessment-2020.pdf) (ilga-europe.org).

Tulevat toimet

36. kehottaa lisäämään hallintoelinten ja sidosryhmien välistä, tosiseikkoihin perustuvaa yhteistyötä ja vuoropuhelua kaikilla tasoilla ja rajojen yli, keskittyy erityisesti hlbtq-henkilöiden henkilökohtaisiin kokemuksiin, sekä valtavirtaistamaan hlbtq-kysymykset nykyisiin ja uusiin poliittisiin toimenpiteisiin, jotta varmistetaan, että hyväksyttävät toimintapolitiikat perustuvat tietoon, ne on mukautettu asianmukaisesti ja niissä otetaan huomioon monimuotoisuus.

37. toistaa kehotuksensa ⁽¹²⁾ soveltaa laajemmin intersektionaalista näkökulmaa ja yhdistää intersektionaalisia toimia ja alakohtaisia positiivisia toimia.

38. tukee kaikkia toimia, joilla ehkäistään intersukupuolisten ja transihmisten muutoshaittoja ja lääketieteellisiä pakkotoimia (kuten intersukupuolisten henkilöiden sukuelinten silpominen ja pakkosterilointi). Komitea kehottaa paikallis- ja alueviranomaisia estämään tällaisen toiminnan järjestämisen omissa tiloissaan ja osoittamaan varoja tällaisten käytäntöjen lopettamisen edistämiseen ja kiinnittämään erityistä huomiota lasten ja nuorten suojeluun.

39. pitää tervetulleena, että Euroopan komissio pyrkii edistämään parhaiden käytäntöjen vaihtoa sukupuolen tunnustamista koskevan lainsäädännön ja itsemääräämisoikeuteen perustuvien menettelyjen alalla, ja on tyytyväinen siihen, että komissio aikoo käynnistää monialaisen vuoropuhelun lisätäkseen tietoisuutta trans- ja muunsukupuolisista identiteeteistä sekä intersukupuolisista ja kannustaakseen osallistavuuteen kaikissa asiaankuuluvissa toimissa ja menettelyissä.

40. kehottaa lisäämään transihmisten suojelua, sillä he joutuvat edelleen kohtaamaan eniten syrjintää, väkivaltaa ja vainoa. Hiljattain tehdyn tutkimuksen ⁽¹³⁾ mukaan tarkastelluista 31 maasta vain 13:ssa kansallinen lainsäädäntö tarjoaa edes jonkin verran sukupuoli-identiteettiin ja/tai sukupuoliominaisuuksiin perustuvaa suojelua.

41. toteaa, että tarvitaan kiireellisesti monitasoista hallintoa ja kumppanuuksia. Komitea antaa täyden tukensa Euroopan neuvoston paikallis- ja aluehallintoasiain kongressin työlle aiheen ”paikallishallintojen rooli ja vastuut hlbt-henkilöiden suojelussa” parissa ja pyytää kongressia esittelemään työn tulokset AK:lle.

42. kehottaa tunnustamaan transitiioon liittyvän terveydenhuollon saatavuuden tärkeyden. Transitiioon liittyvä terveydenhuolto on ihmishenkiä pelastavaa, ja sitä on käsiteltävä sellaisena. Covid-19-pandemiaa ei voida pitää syynä lykätä, viivyttää tai rajoittaa minkään terveydenhuollon saatavuutta, ei siis myöskään transitiioon liittyvää hoitoa ja meneillään olevia hoitoja.

43. tarjoaa apua sekä Euroopan komissiolle asiaankuuluvien parhaiden paikallisten ja alueellisten käytäntöjen keräämisessä ja aihetta koskevan EU:n lainsäädännön käytännön täytäntöönpanossa että Euroopan parlamentille ja erityisesti sen hlbt-kysymyksiä käsittelevälle laajennetulle työryhmälle.

44. kehottaa Euroopan komissiota tukemaan tutkimusta hlbtq-henkilöiden hyväksymisen maantieteellisten erojen selvittämiseksi, jotta voidaan parantaa keinoja torjua syrjintää kaupunkialueiden ulkopuolella.

45. katsoo, että AK:n ottaminen mukaan Inclusive Capital Initiative -aloitteen laatimiseen tuo merkittävää lisäarvoa, ja kehottaa siksi toistamiseen osallistamaan AK:n joka vuosi virallisesti Euroopan osallisuuden pääkaupungin tai pääkaupunkien nimeämiseen sekä ottamaan sen mukaan Euroopan neuvoston valtiotason hlbt-yhteistyöverkostoon.

46. kehottaa Euroopan komissiota varmistamaan, että paikallis- ja alueviranomaiset otetaan mukaan kaikkiin hlbtq-henkilöiden tasa-arvoa koskevien kansallisten suunnitelmien suunnittelu-, täytäntöönpano- ja seurantavaiheisiin.

47. aikoo noudattaa Euroopan komission lähestymistapaa eli näyttää esimerkkiä ja pyrkii toteuttamaan täysin osallistavan työympäristön. Komitea kehottaa tarkkailemaan toimenpiteitä, jotka haittaavat EU:n toimielimissä työskentelevien hlbtq-henkilöiden etuja.

⁽¹²⁾ AK:n lausunto aiheesta ”Tasa-arvon unioni: sukupuolten tasa-arvostrategia 2020–2025”, lokakuu 2020.

⁽¹³⁾ Euroopan komission tutkimus *Trans and Intersex Equality Rights in Europe – A Comparative Analysis*, 2018.

48. kehottaa kaikkia poliittisia johtajia näyttämään esimerkkiä tuomitsemalla julkisesti kaikenlaisen syrjinnän, homo-, trans- ja interfobiset ilmaisut, häirinnän sekä seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin, sukupuoli-ilmaisuun tai sukupuoliominaisuuksiin perustuvan väkivallan.
49. korostaa tarvetta toteuttaa kaikenikäisille ja erilaisista taustoista tuleville ihmisille suunnattuja valistustoimenpiteitä ja tiedotuskampanjoita sekä tarvetta vahvistaa julkisia palveluja, tukea tarjoavien ammattilaisten valmiuksia ja parantaa uhrien oikeussuojaa.
50. korostaa, että kaikki ryhmät kattavalla sukupuolivalistuksella on suuri merkitys stereotyyppien ja syrjinnän torjunnassa, myönteisen kuvan luomisessa hlbtq-yhteisön jäsenistä ja hyväksyvän ilmapiirin edistämässä. Kaikenlaisiin hyökkäyksiin, jotka kohdistuvat valistusta antaviin opettajiin, tulee suhtautua tuomitsevasti.
51. odottaa mielenkiinnolla uusia rahoitusehdotuksia, jotka koskevat sellaisia kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelmasta rahoitettavia hankkeita, joilla puututaan hlbtq-henkilöiden kokemaan intersektionaaliseen syrjintään ja eriarvoisuuteen sekä sukupuolittuneisiin käytäntöihin ja muihin stereotyyppoihin.
52. kehottaa keräämään rahoitusta hlbtq-kysymyksiä käsittelevien kansalaisyhteiskunnan järjestöjen tukemiseksi muutoinkin kuin pelkästään hankekohtaisesti sekä tarjoamaan taloudellista tukea tasa-arvoa ja monimuotoisuutta edistäville ohjelmille sellaisissa kunnissa ja sellaisilla alueilla, joiden paikallinen hallinto suhtautuu hlbtq-yhteisöön erityisen vihamielisesti.
53. kehottaa Euroopan komissiota varmistamaan, että EU:n varoja ei myönnetä toimiin, joihin liittyy rakenteellisen syrjinnän mekanismeja, ja että rahoitus keskeytetään tai peruutetaan, jos tällaisia mekanismeja havaitaan myöhemmin. Komitea uskoo, että tällaisten toimenpiteiden todettu vaikutus voi yhdessä vuoropuhelun kanssa johtaa täysin osallistavaan Euroopan unioniin.
54. kehottaa AK:n jäseniä ja muita paikallis- ja alueviranomaisia laatimaan paikallisia säännöksiä syrjinnän torjumiseksi ja oikeudellisen tyhjiön täyttämiseksi silloin kun tällaiset säännökset puuttuvat kansallisesta lainsäädännöstä, jotta edistetään monimuotoisuutta, keskinäistä hyväksyntää ja kunnioitusta.

Bryssel 14. lokakuuta 2021.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*
Apostolos TZITZIKOSTAS

III

(Valmistavat säädökset)

ALUEIDEN KOMITEA

INTERACTIO – HYBRIDIKOKOUS – AK:N 146. TÄYSISTUNTO, 12.10.2021–14.10.2021

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Eurooppalainen digitaalinen identiteetti”

(2022/C 61/09)

Esittelijä:	Mark WEINMEISTER (DE, EPP), Hessenin osavaltion Eurooppa-asioista vastaava valtiosihteeri
Viiteasiakirja:	Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) N:o 910/2014 muuttamisesta eurooppalaisen digitaalisen identiteetin kehyksen vahvistamisen osalta COM(2021) 281 final

I. MUUTOSEHDOTUKSET

Muutosehdotus 1

COM(2021) 281 final

1 artiklan 4 kohta

Asetus (EU) N:o 910/2014

5 artikla

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Salanimien käyttö sähköisissä transaktioissa Salanimien käyttöä sähköisissä transaktioissa ei kielletä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta salanimille kansallisessa laissa annettavia oikeusvaikutuksia.	Salanimien käyttö sähköisissä transaktioissa Salanimien käyttöä sähköisissä transaktioissa mukaan lukien sosiaalisessa mediassa ei kielletä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta salanimille kansallisessa laissa annettavia oikeusvaikutuksia.

Perustelu

Verkkoyhteisöpalvelut eivät saa eurooppalaiseen digitaalisen identiteetin lompakkoon vedoten kieltää salanimien käyttöä tiliä perustettaessa.

Muutosehdotus 2

COM(2021) 281 final

1 artiklan 7 kohta

Asetus (EU) N:o 910/2014

6 a artiklan 1 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Sen varmistamiseksi, että kaikilla luonnollisilla ja oikeushenkilöillä unionissa on turvallinen, luotettava ja saumaton pääsy rajatylittäviin julkisiin ja yksityisiin palveluihin, kunkin jäsenvaltion on annettava käyttöön eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko 12 kuukauden kuluessa tämän asetuksen voimaantulosta.	Sen varmistamiseksi, että kaikilla luonnollisilla ja oikeushenkilöillä unionissa on turvallinen, luotettava ja saumaton pääsy rajatylittäviin julkisiin ja yksityisiin palveluihin, kunkin jäsenvaltion on annettava käyttöön eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko 24 kuukauden kuluessa tämän asetuksen voimaantulosta.

Perustelu

Kokemusten pohjalta on odotettavissa, että digitaalisen identiteetin lompakot tulevat olemaan tietoteknisten hyökkäysten keskeisiä kohteita. Näin arkaluonteisessa henkilötietoympäristössä laatu on tärkeämpää kuin nopeus. Määräajat direktiivin saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä ovat (osittain myös verkko- ja tietoturvadirektiivin säännöksistä riippuen) liian lyhyet. Pidempi siirtymäkausi on näin ollen tarpeen.

Muutosehdotus 3

COM(2021) 281 final

1 artiklan 7 kohta

Asetus (EU) N:o 910/2014

6 a artiklan 12 kohta (uusi)

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
	<i>Alle 18-vuotiaat henkilöt saavat eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttöönsä vain sillä edellytyksellä, että heidän henkilöllisyytensä on todennettu alaikäisestä vastuussa olevan laillisen edustajan sähköisellä henkilökortilla.</i>

Perustelu

Eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko toimii todisteena henkilöllisyydestä verkossa ja sen ulkopuolella. Alaikäisiä ei voida saattaa täysimääräisesti vastuuseen mahdollisista oikeudellisista vaikutuksista tai seurauksista.

Muutosehdotus 4

COM(2021) 281 final

1 artiklan 7 kohta

Asetus (EU) N:o 910/2014

6 c artiklan 5 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle 3 kohdassa tarkoitettujen julkisten tai yksityisten elinten nimet ja osoitteet. Komissio asettaa nämä tiedot jäsenvaltioiden saataville.	Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle 3 kohdassa tarkoitettujen julkisten tai yksityisten elinten nimet ja osoitteet. Komissio asettaa nämä tiedot jäsenvaltioiden saataville <i>kuuden kuukauden kuluessa asetuksen voimaantulosta.</i>

Perustelu

Muutetaan asetuksen (EU) N:o 910/2014 6 c artiklan 5 kohtaa, koska on aiheellista säätää kyseisten tietojen ilmoittamisen määräajasta.

Muutosehdotus 5

COM(2021) 281 final

1 artiklan 9 kohta

Asetus (EU) N:o 910/2014

7 artikla

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
– – 12 kuukauden kuluessa tämän asetuksen voimaantulo- losta – –.	– – 24 kuukauden kuluessa tämän asetuksen voimaantulo- losta – –.

Perustelu

Kokemusten pohjalta on odotettavissa, että digitaalisen identiteetin lompakot tulevat olemaan tietoteknisten hyökkäysten keskeisiä kohteita. Näin arkaluonteisessa henkilötietoympäristössä laatu on tärkeämpää kuin nopeus. Määräajat direktiivin saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä ovat (osittain myös verkko- ja tietoturvadirektiivin säännöksistä riippuen) liian lyhyet. Pidempi siirtymäkausi on näin ollen tarpeen.

Muutosehdotus 6

COM(2021) 281 final

1 artiklan 11 kohta

Asetus (EU) N:o 910/2014

10 a artiklan 4 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Komissio julkaisee <i>Euroopan unionin virallisessa lehdessä</i> vastaavat tarkistukset 6 d artiklassa tarkoitettuun luetteloon ilman aiheetonta viivytystä.	Komissio julkaisee <i>Euroopan unionin virallisessa lehdessä</i> vastaavat tarkistukset 6 d artiklassa tarkoitettuun luetteloon ilman aiheetonta viivytystä ja asettaa kyseiset muutokset saataville erillisessä luettelossa.

Perustelu

Selkeän luettelon (sulkulistan) tarkoituksena on tehdä käytöstä vaivattomampaa.

Muutosehdotus 7

COM(2021) 281 final

1 artiklan 12 kohta

Asetus (EU) N:o 910/2014

11 a artiklan 4 kohta (uusi)

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
	Jäsenvaltioiden on varmistettava yksilöivän tunnistamisen keinoin, ettei yhdellekään kansalaiselle myönnetä kahta tai useampaa eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa sen perusteella, että heillä on useita kansalaisuuksia tai asuinpaikkoja eri jäsenvaltioissa.

Perustelu

Olisi varmistettava, että kansalaiset, joilla on useita kansalaisuuksia ja/tai asuinpaikkoja EU:n eri jäsenvaltioissa, saavat vain yhden eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon.

Muutosehdotus 8

COM(2021) 281 final

1 artiklan 14 kohta

Asetus (EU) N:o 910/2014

12 a artiklan 3 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle 1 kohdassa tarkoitetun julkisen tai yksityisen tahon nimi ja osoite. Komissio asettaa nämä tiedot jäsenvaltioiden saataville.	Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle 1 kohdassa tarkoitetun julkisen tai yksityisen tahon nimi ja osoite. Komissio asettaa nämä tiedot jäsenvaltioiden saataville kuuden kuukauden kuluessa asetuksen voimaantulosta.

Perustelu

Muutetaan asetuksen (EU) N:o 910/2014 12 a artiklan 3 kohtaa, koska on aiheellista säätää kyseisten tietojen ilmoittamisen määräajasta.

Muutosehdotus 9

COM(2021) 281 final

1 artiklan 29 kohta

Asetus (EU) N:o 910/2014

30 artiklan 3 a kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Edellä 1 kohdassa tarkoitettu sertifiointi on voimassa viisi vuotta edellyttäen, että haavoittuvuuksia arvioidaan säännöllisesti kahden vuoden välein. Jos haavoittuvuuksia havaitaan eikä niitä korjata, sertifiointi peruutetaan.	Edellä 1 kohdassa tarkoitettu sertifiointi on voimassa viisi vuotta edellyttäen, että haavoittuvuuksia arvioidaan säännöllisesti kahden vuoden välein. Jos haavoittuvuuksia havaitaan eikä niitä korjata, sertifiointi peruutetaan. Uusi sertifiointi on mahdollista aikaisintaan kahden vuoden odotusajan ja uuden haavoittuvuuksien arvioinnin jälkeen.

Perustelu

Odotusajan asettaminen uuden sertifiointin edellytykseksi olisi järkevää, koska haavoittuvuuksien korjaamisen olisi edelleen oltava mahdollista, tarvittaessa perustavanlaatuisen teknisten uudelleenjärjestelyjen myötä.

II. POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Johdanto

1. kannattaa ajatusta eurooppalaisesta digitaalisen identiteetin lompakosta. Tarkoituksena on, että kansalaiset voivat tämän digitaalisen lompakon avulla tunnistautua myös mobiililaitteilla ja siten käyttää julkishallinnon verkkopalveluja, vaihtaa digitaalisia asiakirjoja tai todistaa vain tietyn henkilökohtaisen ominaisuuden, kuten iän. Tämä on mahdollista paljastamatta heidän henkilöllisyyttään tai muita henkilötietojaan.

2. suhtautuu myönteisesti Euroopan komission ehdotuksiin luoda eurooppalainen digitaalinen identiteetti ja myös kattavampi eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko (EUid-lompakko) sekä muuttaa sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla annettua asetusta (eIDAS-asetus) tarvittavalla tavalla. EUid-lompakko ei rajoitu pelkästään henkilötietoihin suppeassa mielessä (EUid), vaan sen on tarkoitus sisältää myös muita (virallisiakin) sähköisessä muodossa olevia asiakirjoja, kuten ajokortit tai tutkintotodistukset.

3. kannattaa Euroopan komission tavoitetta kehittää eIDAS-asetusta markkinavaatimusten muuttuessa myös elinkeinoelämän käyttöä varten, samalla kun jatketaan olemassa olevien kansallisten ilmoitettujen tunnistamismenetelmien käyttöä. Turvalliset sähköisen tunnistamisen menetelmät ovat erityisen tärkeitä hallinnollisten menettelyjen digitalisoinnin kannalta.
4. kehottaa sisällyttämään eurooppalaista digitaalista identiteettiä koskevaan Euroopan komission ehdotukseen selkeät tietosuojasäännökset, joiden olisi oltava yleisessä tietosuoja-asetuksessa vahvistettujen periaatteiden mukaisia erityisesti datatalouden, tietosuojan ja asianmukaisten perustelujen osalta, ja lisäksi varmistamaan, että käyttäjät voivat valvoa, mitä tietoja he haluavat jakaa ja kenen kanssa.
5. pitää EUid-lompakkoa sen yleisen käytettävyyden ja erityisesti mobiilikäytön ansiosta välineenä, jonka on tarkoitus helpottaa yhteiskunnallista osallistumista. EU:n laajuisen käytön ansiosta siitä voi tulla osa kaikkien unionin kansalaisten tiedostamaa ja yksilöllisesti kokemaa eurooppalaista identiteettiä.

Kansalaisten saama hyöty

6. pitää EUid-lompakkoa erinomaisena mahdollisuutena iskostaa kansalaisten mieliin EU-identiteetti, joka on konkreettisesti havaittavissa ja hyödynnettävissä myös sisämarkkinoilla. EUid-lompakolla luodaan kaikkia osapuolia selkeästi yhdistävä tunnistautumisväline, jonka symbolinen merkitys ulottuu paljon pelkkää teknistä hyötyä laajemmalle.
7. toteaa, että EUid-lompakko on pohjimmiltaan mobiilikäyttöön tarkoitettu teknologia, joka säilyttää toiminnallisen käytettävyytensä myös nykyisten laitteiden (älypuhelimet tai kellot) kehittyessä. Uusilla laitetyypeillä, kuten digitaalisilla lasilla (esim. lisätyn todellisuuden lasit tai digitaaliset avatarit), tai vastaavilla päivittäiseen käyttöön tarkoitetuilla digilaitteilla, olisi voitava käyttää EUid-lompakkoa asianmukaisen (tarvittaessa optisen) rajapinnan kautta.
8. suosittelee tätä taustaa vasten, että eurooppalaisen digitaalisen identiteetin ja EUid-lompakon kehittämisen ja laatimisen olisi perustuttava sellaisten palvelujen tarjontaan, jotka voivat luoda todellista rajatylittävää lisäarvoa kansalaisille.
9. korostaa, että kaikkien käyttäjien itsemääräämisoikeus ja syrjimättömyys on taattava, ja suosittelee siksi, että tiedonannossa tehtäisiin selväksi, ettei luonnollisia henkilöitä saa heille tarjottavien palvelujen yhteydessä välillisesti pakottaa EUid-lompakon käyttöön. Käyttö on lähtökohtaisesti vapaaehtoista.
10. korostaa, että EUid-lompakko olisi mielletävä kansalaisille tarjolla olevaksi mahdollisuudeksi, jotta kansalaisyhteiskunta ottaisi sen hyvin vastaan.
11. peräänkuuluttaa pelkkää tietosuojaa ja esteettömyyttä pidemmälle menevää yksinkertaista toteuttamissuosituksia eli välineistöä, jonka avulla annetaan myös lievästi toimintarajoitteisille tai kieltä osaamattomille henkilöille mahdollisuus käyttää EUid-lompakkoa (esim. kuvasymbolien käytön lisääminen).
12. kehottaa laatimaan säännöt, jotka koskevat digitaalisen identiteetin käyttöä alaikäisten toimesta tai holhous- tai edunvalvontatapauksissa sekä digitaalisen identiteetin käsittelyä kuolemantapauksessa.

Elinkeinoelämän osallistaminen

13. katsoo, että teknologia-alan edelläkävijöiden tiivis osallistaminen nimenomaan sitä kautta, että alan voimassa olevat säännökset ulotetaan koskemaan myös elinkeinoelämää, on keskeinen menestystekijä. Ainoastaan markkinapohjaisella ratkaisulla varmistetaan, että EUid-lompakkoa voidaan käyttää EU:ssa asianmukaisesti.
14. muistuttaa oleellisesta näkökohdasta, joka liittyy mahdollisuuteen käyttää EUid-lompakkoa taloudellisiin tarkoituksiin hyödynnettäessä sähköisiä maksurajapintoja (Paypal, Google/Apple-Pay, SWIFT jne.), jotka tällä hetkellä perustuvat henkilökohtaisiin käyttäjätileihin. EUid-lompakon yhteydessä olisi otettava huomioon asiaankuuluvat rahanpesua ja virtuaalivaluuttoja (Bitcoin, Ethereum, Digital-€ jne.) koskevat säännöt.
15. kehottaa ottamaan EUid-lompakon taloudellisen käytön osalta huomioon kaksi olemassa olevaa ja sisällöllisesti kilpailevaa liiketoimintamallia.

Yhtäältä kyse on suurista maailmanlaajuisesti toimivista verkkoyhteisöpalveluista, joilla on perusteltu intressi saada salanimillä perustetuille käyttäjätileille varmenne mahdollisesti julkiselta taholta. Tämä kuitenkin rajoittaisi internetin käyttövapautta ja ajaisi lisää käyttäjiä internetin suojatulta alueelta pimeään verkkoon. Euroopan alueiden komitea katsoo, että tällaista tilannetta on vältettävä.

Toisaalta on olemassa tunnistaumispalvelujen tarjoajia, jotka tarjoavat EUid-lompakon kanssa kilpailevia palveluja ja haluaisivat hyödyntää tässä julkisen tahon varmentamaa identiteettiä.

16. suosittaa, että menetelmä, jolla tarkastetaan yritysten lupa päästä käsiksi lompakon sisältämiin tietoihin hyväksytyllä varmenteella, toteutetaan siten, että varmenteen voimassaoloaikaa rajoitetaan tai voimassaolon edellytykset tarkastetaan säännöllisin väliajoin. Euroopan alueiden komitea suhtautuu myönteisesti vastaavanlaisiin pohdintoihin luottamuspalvelujen tarjoajista mutta huomauttaa, että myös toimielinten tai organisaatioiden oikeutta pyytää EUid-lompakon sisältämiä tietoja on suojeltava väärinkäytöksiltä.

17. korostaa, että monet jäsenvaltiot ovat jo kehittäneet ja ottaneet käyttöön kansalaisille tarkoitettuja digitaalisia ratkaisuja sekä julkisella että yksityisellä sektorilla. On tärkeää, että nämä maakohtaiset ominaispiirteet voidaan säilyttää mahdollisimman laajamittaisesti eurooppalaisen digitaalisen identiteetin yhteydessä. Tämä on tarpeen ensinnäkin sen vuoksi, että nykyisiin järjestelmiin tehtävät suuret mukautukset edellyttävät paljon sekä hallinnollisia että taloudellisia resursseja. Sen lisäksi näiden jäsenvaltioiden kansalaisissa on vuosien mittaan kehittynyt suuri luottamus olemassa oleviin järjestelmiin, ja on olennaisen tärkeää, ettei eurooppalaisen digitaalisen identiteetin käyttöönotto horjuta tätä luottamusta.

Täytäntöönpano ja jäsenvaltioiden osallistaminen

18. edellyttääkin, että komission lainsäädäntöehdotuksessa mainitussa jäsenvaltioille suunnatussa suosituksessa kehittää yhteinen välineistö ja siten koordinoitu lähestymistapa EUid-lompakkoa varten tarvittavan teknisen kehyksen luomiseksi tukeudutaan vahvasti kansalliseen asiantuntemukseen.

Tässä yhteydessä olisi kiinnitettävä huomiota parhaisiin käytäntöihin, esimerkiksi digitaalisia identiteettejä ja suojattuja digitaalisia identiteettejä koskevista kansallisista hankkeista (kuten saksalaiset hankkeet *Digitale Identitäten* ja *Schaufenster Sichere Digitale Identitäten*) saatuihin tuloksiin ja kokemuksiin.

19. katsoo, että suunnittelusta aiheutuvia kustannuksia tarkasteltaessa on tarpeen huomioida myös kansalliset parametrit ja koota ne kustannuksiltaan oikeasuhteiseksi EU:n kokonaissuunnitelmaksi. EU:n aikataulujen lisäksi olisi kartoitettava ja otettava huomioon myös kansalliset täytäntöönpanoaikataulut.

20. kehottaa ottamaan kokonaissuunnittelussa huomioon jäsenvaltioissa ja paikallis- ja alueyhteisöissä tapahtuvaan täytäntöönpanoon liittyvät henkilöstö- ja taloudelliset kustannukset. EUid-lompakosta tulee menestys, jos sitä voidaan hyödyntää riittävän usein.

Yritysten lisäksi myös jäsenvaltioiden kaikkien tasojen viranomaisilla on tässä keskeinen rooli. Ne ovat yhä tiiviimmin mukana sekä oma-aloitteisen toimintansa että komission aloitteiden myötä. EU:n palveludirektiivi ja myös EU:n yhteinen palveluväylä tarjoavat tässä yhteydessä arvokkaan panoksen unionin sisämarkkinoiden digitalisaatioon.

21. ehdottaa, että täytäntöönpano toteutetaan vaiheittain, erityisesti käynnistysvaiheessa. Tämä on tärkeää, koska tähän asti osittain sääntelemätön elinkeinoelämä otetaan nyt tietyiltä osin ensi kertaa mukaan sähköisten identiteettien hyödyntämiseen "korotetuilla" ja "korkeilla" varmuustasoilla, kun kehitystä jatketaan eIDAS-asetuksen pohjalta.

Tietosuoja ja kyberturvallisuus

22. varoittaa EUid-lompakon hätäisestä täytäntöönpanosta sellaisten teknisten riskien vuoksi, jotka liittyvät henkilöllisyystietojen keskitettyyn tallentamiseen pääosin mobiililaittein tapahtuvassa käytössä. Tällaista ratkaisua pidetään epäilemättä erilaisten kyberhyökkäysten keskeisenä kohteena, minkä vuoksi sen on aina kestettävä ajankohtaiset uhat.

23. kiinnittää huomiota siihen, että on tärkeää määritellä asianmukaisesti digitaalisen identiteetin lompakkoa ja sähköisen tunnistamisen järjestelmiä koskevat sertifiointijärjestelmät. Niiden ei tulisi olla kaupallisen toimijan kehittämiä, vaan Euroopan unionin kyberturvallisuusviraston (ENISA) olisi kehitettävä ne tiiviissä yhteistyössä asiantuntijaryhmien kanssa, paikallis- ja alueviranomaisten edustajat mukaan luettuina.

24. kiinnittää huomiota riskiin, joka aiheutuu siitä, että eri luottamusasteen identiteettityyppejä säilytetään keskitetysti yhdessä ainoassa teknisessä komponentissa. Jos kolmannet osapuolet pääsevät tähän luvattomasti käsiksi, valtuutetulle käyttäjälle aiheutuu merkittäviä riskejä. Taloudellisen vahingon lisäksi on mahdollista, että myös maine ja kunnia kärsivät. Kohdennettu verkkourkinta voi niin ikään aiheuttaa merkittäviä vahinkoja.

25. vaatii, että EUid-lompakon teknisen toteutuksen yhteydessä varmistetaan, että se on riittävän vastustuskykyinen kyberhyökkäyksille ja että käyttäjille annetaan asianmukaisten estojärjestelmien ja erityisten suojattujen varmuuskopiojärjestelmien avulla mahdollisuus asentaa lompakko turvallisesti uudelleen.

EUid-lompakon turvallisuuden vahvistamisen on oltava jatkuva prosessi. Sisäänrakennettu turvallisuus on pitkäaikaisen toimivan käytön perusta ja olennaisen tärkeää myös lompakkoa hyödyntävien yritysten kannalta, minkä vuoksi se olisi sisällytettävä välineistöön.

26. katsoo, että tietosuoja, esteettömyyttä ja kyberturvallisuutta koskevien vaatimusten lisäksi ratkaiseva menestystekijä on kohderyhmänä oleville käyttäjille räätälöity johdonmukainen käyttöliittymä tietoineen ja ohjeineen.

27. ehdottaa, että palveluntarjoajat veloitetaan sitovin säännöin tekemään EUid-lompakkotietojen hyödyntämisasetusten säätelystä yksinkertaista ja ymmärrettävää yhdenmukaisten työkalujen (esim. koontinäytön) avulla. Säätelymahdollisuudet on esitettävä käyttäjille helposti hahmotettavassa muodossa.

28. kehottaa suunnittelemaan EUid-hankkeen niin, että se on Euroopan digitaalista häiriönsietokykyä koskevan tavoitteen mukainen ja edistää Euroopan digitaalista suvereniteettia koskevan tavoitteen saavuttamista.

29. kehottaa tutkimaan, missä määrin EUid-lompakon perustoimintoja varten voidaan luoda yleinen tekninen perusta EU:n sertifioidulla ja tarjoamalla avoimen lähdekoodin välineistöllä. Jos tällaiseen välineistöön turvaudutaan, EU:n olisi koordinoitava sen ylläpitoa ja kehittämistä.

Käyttöprosessiin osallistuminen

30. suosittelee, että kun EUid-lompakko toteutetaan konkreettisina sovelluksina, edellytetään, että koko käyttöprosessi esitetään vaiheittain etenevässä muodossa, joka on kohderyhmänä olevien käyttäjien ymmärrettävissä.

EUid-lompakko on sisällytettävä käyttöskenaarioihin homogeenisena osana, jossa on sovelluskohtaiset tiedonsiirron rajapinnat, ja se on esitettävä selkeästi EU:n tuotteena yksiselitteisen symboliikan ja suunnittelun avulla.

31. ehdottaa, että pääsy EUid-lompakkoon standardoidaan siten, että käyttäjät pystyvät sallimaan EUid-lompakon hyödyntämisen tai pääsyn siihen käytännössä rutiininomaisesti. Samalla on otettava huomioon tietojen minimointia koskevat vaatimukset. Tämä käytäntö yhtäältä helpottaa lompakon käyttöä ja toisaalta auttaa myös tietoteknisesti vähemmän osaavia välttämään virheellistä käyttöä.

Viestintä ja hyväksyntä

32. pitää tarpeellisena tiedottaa EU:n kansalaisille intensiivisesti EUid-lompakosta ja sen EU:n sisämarkkinoilla tarjoamista mahdollisuuksista sekä toteutetuista tietosuoja ja tietoturva koskevista varotoimista. Komitea huomauttaa, että nopeiden yhteyksien tarjoaminen kaikkialla Euroopan unionissa, maaseutualueet ja syrjäiset alueet mukaan luettuina, on edellytys sille, että kansalaiset voivat käyttää EUid-lompakkoa ja että he hyväksyvät sen.

33. kannattaa EUid-lompakon alun perin suunnitellun käytön lisäksi sen laajentamista maailmanlaajuiseen käyttöön esimerkiksi lisäämällä siihen passin (esim. viisumien digitaalinen tallettaminen) tai virallisen EU:n rokotustodistuksen kaltaisia ominaisuuksia. Tätä varten tulisi asiasta tehtävien sopimusten keinoin mahdollistaa EUid-lompakon ja sen sisältämien valtuustietojen käyttö myös EU:n ulkopuolella.

34. kehottaa Euroopan komissiota käymään intensiivisiä keskusteluja ja neuvotteluja sellaisten teknisten laitteiden toimittajien kanssa, joilla loppukäyttäjät pystyvät EUid-lompakoa käyttämään. Tavoitteena on saada tekninen perusta käyttöön mahdollisimman pian myös edullisten laitteiden osalta.

Tällä hetkellä saatavilla on ensimmäisiä keskihintaisia ja hintavia tuoteperheitä, joilla on riittävä sertifiointi eIDAS-asetuksen mukaista "korotettua" varmuustasoa varten. EUid-lompakon käytön yleistämiseksi on myös hyödyllistä huolehtia siitä, että mukana on mahdollisimman paljon kaupallisia palveluntarjoajia.

Toissijaisuus

35. toteaa, että ehdotus on toissijaisuusperiaatteen mukainen. Tällaisella EU:n laajuisella teknisellä suunnittelulla on asianmukainen vaikutus vain, jos säännöt ovat riittävän yhdenmukaisia. Konkreettisesta toteutusmuodosta määrätään kansallisin säännöin, ja ainoastaan välineistön yleisesti käytettäviä työkaluja on arvioitava.

Bryssel 12. lokakuuta 2021.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

ISSN 1977-1053 (sähköinen julkaisu)
ISSN 1725-2490 (painettu julkaisu)

**Euroopan unionin
julkaisutoimisto**
L-2985 Luxemburg
LUXEMBURG

FI